

Yeni Sovyet Anayasası'nın uluslararası önemi

Boris Ponomaryov

SBKP MK Politbürosu Yedek Üyesi ve MK Sekreteri

«Demokraside insan hukuk için değil, hukuk insan için vardır ... Demokrasinin temel ayırdedici noktası budur.»⁽¹⁾

1

Karl Marks'ın yukarda aktarılan sözleri, bugün SSCB'nin yeni Anayasası'nda somutlanmakta olan sosyalist demokrasi fikrinin tam özünü dile getirmektedir. Bu Anayasa, insan için varolan yasaları içermektedir. Anayasa sosyalist toplumun tarihsel kazanımlarını, baş amacı insanlığa, insanlığın çıkarlarına hizmet etmek, barış, özgürlük ve sosyalizm ülkelerini güçlendirmek olan dünyadaki ilk bütün halkın devletinin yaratılmasını resmileştirmiştir. Sovyet toplumunun komünizm yolunda daha da ilerlemesinin en büyük perspektiflerini çizmiştir.

Seçkin Leninist devlet adamı Leonid Brejnev'in başkanlık ettiği bir Anayasa Komisyonu tarafından hazırlanan Sovyet devletinin bu Temel Yasası'nın taslağı bütün Sovyet halkınca tartışılmıştır. Sovyet halkı, aylardır, tastamam Sovyet demokrasisi koşullarında, sıcak bir emek coşkunuğu ve politik coşku ortamında, taslağın her maddesini yapıcı bir şekilde ve derin bir ilgi duyarak ele almış, kendi görüşlerini dile getirmiş, öneriler ileri sürmüş ve eleştirel yorumlar yapmıştır. Abartma yapmaksızın denilebilir ki, bütün Sovyet halkı rol oynamıştır.

⁽¹⁾ K. Marks, F. Engels, Yapıtlar, c. 1, s. 252.

SSCB Anayasası, bütün kapitalist devletlerin anayasalarından köklü bir biçimde farklıdır. Lenin'e göre, «Sovyet sistemi, işçi ve köylüler için azami demokrasi sağlamaktadır; aynı zamanda da, burjuva demokrasisinden kopuşu ve yeni, çığır açıcı bir demokrasi türünün doğuşunu belirlemektedir . . .»⁽²⁾ Bu yeni tür Anayasa, yeni, sosyalist tür devlete denk düşmektedir. Bu tarihsel belgenin uluslararası önemini belirleyen ana özellikler şöyledir:

– Bu, bir barış ve halklar arasında dostluk Anayasasıdır;

– Bu, dünyanın ilk gelişmiş sosyalizm devletinin, iç ve dış politika, ekonomi, toplumsal ve ulusal ilişkilerin bütünü, bilim ve kültür ve, yüksek moral ölçülerin yetiştirilmesi de içinde olmak üzere, herşeyi kapsayan yaratıcı görevlerle uğraşmak durumunda olan bir toplumun anayasasıdır;

– Bu, tarihte bilinen ilk bütün halkın devletinin anayasasıdır, halk için, halkın çıkarlarının korunması için, emekçi halkın doğrudan doğruya ve giderek artan bir şekilde yönetime katılmasını sağlayan bir Anayasadır;

– Bu, emekçi insana en geniş ve en pratik toplumsal, politik, ekonomik, kültürel ve vatandaşlık haklarını sağlayan ve bunların sağlam güvencesi olan bir anayasadır;

– Bu, sosyalist demokrasinin yetkinleşmesi için, sınıfsız komünist topluma doğru ilerlerken bu demokrasinin toplumsal özyönetim halinde gelişmesi için geniş bir alan sağlayan sosyalist demokrasinin daha da yerşermesini gerçekleştirecek bir Anayasadır.

Dostlarımız, dünyadaki ilerici, demokratik çevrelerin temsilcileri yeni Sovyet Anayasası'na haklı olarak, bir «sosyalist demokrasi Manifestosu», bir «gelişmiş sosyalizm kanunnamesi», bir «barış ve enternasyonalizm misakı» diyorlar.

2

SSCB'nin yeni Temel Yasası, Sovyet devletinin *halklar arasında dostluk ve barış devleti* olduğunu inandırıcı bir biçimde göstermektedir.

Bu Anayasa, barışın sağlamlaştırılmasını ve uluslararası işbirliğinin geliştirilmesini bütün halkın sosyalist devletinin temel görevlerinden biri olarak nitelemektedir. «SSCB'nin, şaşmazlıkla, Leninist bir barış politikası izlediğini ve ulusların güvenliğinin güçlendirilmesinden ve geniş uluslararası işbirliğinden yana olduğu»nu vurgulamaktadır.

Sosyalizmin ve barışın birbirinden ayrılmazlığı, sosyalist devletin bizzat doğasının baş özelliklerinden biridir, yeni toplumun sağlam bir geleneği-

⁽²⁾ V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 44, s. 147.

dir. Sovyet iktidarının ilk buyruğunun, devrimci Rusya'nın Birinci Dünya Savaşı'ndan çekilmesinden önce yayımlanan Barış Buyruktusu olduğunu herkes bilir. RSFSC'nin 1918 Anayasası'nın tartışılmasıyla ilgili olarak, tarih ilginç bir olaya tanık olmuştur. Cumhuriyetin Devlet Arması'nın ilk tasarımı bir kılıç vardı. Lenin, tasarımı gördüğünde, «... O kılıç da nesi? diye sordu. «Biz fetihlere gerek duymuyoruz. Fetih politikası bize bütünüyle yabancıdır; bir saldırmıyoruz, ancak iç ve dış düşmanlardan kendimizi savunuyoruz; bizim savaşımız savunmadır ve kılıç bizim için bir arma olamaz.»

Yeni SSCB Anayasası, Sovyet devletinin uluslararası alandaki amaçlarının geniş bir tanımlamasını yapmaktadır. «SSCB'nin dış politikası, SSCB'de komünizmin kurulması, Sovyetler Birliği'nin devlet çıkarlarının korunması, dünya sosyalizminin konumlarının pekişmesi, halkların ulusal kurtuluş, toplumsal ilerleme savaşımının desteklenmesi, saldırı savaşlarının engellenmesi, genel ve tam silâhsızlanmanın sağlanması ve farklı toplumsal sistemlere sahip devletlerin barış içinde yanyana varolması ilkesinin tutarlı bir şekilde uygulanması açısından elverişli uluslararası koşulları sağlamayı amaçlar.» Bu kesin tanımlamaların yalnızca kağıt üzerinde kalmadığını gösterecek özel bir kanıt gerek yoktur. Bunlar, Sovyet devletinin 60 yıllık bütün pratiğinin bir gerçekliğidir.

Burjuva propagandacıları «Sovyet tehlikesi» konusunda ne kadar konuşurlarsa konuşsunlar, tartışma götürmez olan bu tarihsel gerçekleri çürütemezler. Ve insanlık tarihinde en kanlı savaş olan İkinci Dünya Savaşı'nı emperyalizmin çıkarmış olduğu da bir gerçektir. Öte yandan, faşizmin yenilgisine, barışın sağlanmasına belirleyici katkıyı yapan da sosyalizmdi, Sovyetler Birliği'ydi. Eğer, emperyalizmin, Viyetnam'daki, Orta-Doğu'daki ve Afrika'daki saldırgan müdahalesi gibi, askeri macereleriyle bu barış defalarca bozulmamış olsaydı, bütün dünya halkları bu barışın nimetlerinden 30 yıldan fazla bir zamandır yararlanmış olabilirdi.

SSCB'nin, sosyalist topluluğun barışçı ve enternasyonalist politikası bütün uluslararası ilişkiler sistemi ve uluslararası hukuk üzerinde muazzam bir etki yapmıştır. BM Beyannâmesi'nin ve Helsinki Konferansı Sonuç Belgesi'nin en önemli fikir ve ilkelerinden birçoğu SSCB'nin etkisi altında formüle edildi. SSCB'nin girişkenliği ve etkin desteği, sömürge ülkeler ve halklara bağımsızlığın sağlanması, nükleer ve termonükleer silâhların kullanımının yasaklanması, devletlerin içişlerine karışmanın kabul edilemezliği ve onların bağımsızlık ve egemenliğinin korunması, uluslararası güvenliğin güçlendirilmesi ve başka birçok konudaki BM Deklarasyonları'nın kabul edilmesini sağladı.

SSCB'nin yeni Anayasası da uluslararası hukukun en önemli istemlerini tam olarak yansıtmaktadır. Bunu, böylesine bir yetkinlikle hiçbir burjuva

devlet anayasasının yapmadığını söylemek abartma olmayacaktır. Yeni Anayasa, ayrıca şunu ifade etmektedir: «SSCB'nin öteki devletlerle ilişkileri, aşağıdaki ilkelerin gözetilmesine dayanır: Egemenlik eşitliği; güç kullanmanın ya da güç tehdidinde bulunmanın karşılıklı reddedilmesi; sınırların dokunulmazlığı; devletlerin toprak bütünlüğü; anlaşmazlıkların barışçı yolla çözülmesi; içişlere karışılmaması; insan haklarına ve temel özgürlüklere saygı; halkların hak eşitliği ve kendi yazgılarına karar vermek hakkı; devletler arasında işbirliği ve herkesçe kabul edilmiş uluslararası hukuk ilke ve yasalarından, SSCB'nin imzaladığı uluslararası anlaşmalardan doğan yükümlülüklerin içtenlikle yerine getirilmesi». Böylelikle Anayasa, Sovyetler Birliği'nin dış politikasının reel özünü yasal bir biçimde şekillendirmektedir. Batıda, bunun yalnızca bir propaganda olduğu sık sık söylenmektedir. Oyleyse, burjuva devletler de bütün bu ilkeleri anayasalarına koysunlar ve bunları pratikte yerine getirmeye çalışsınlar. Ancak, yazık ki, emperyalizmin politik uygulaması bundan hayli uzaktır. O, silâh yarışı politikasında ayak diremekte, yeni ölüm saçan silâh sistemlerini daha da geliştirmektedir. Bu durumda ülkemiz ve bütün sosyalist topluluk, güvenliklerini güçlendirmek, tüm uluslar için barışçı yaşam koşulları sağlamak açısından zorunlu önlemleri almak zorundadır. Ve bu da, SSCB'nin yeni Anayasası'nda sağlam bir biçimde dile getirilmektedir.

Sovyet devletin Temel Yasası, dünyanın sosyalist kesiminde biçimlenen uluslararası ilişkilerin ilkelerini somutlandırmaktadır. Bu ilkeler, sosyalist ülkelerin devletlerarası ilişkilerinde uygulanırken sosyalist enternasyonalizm ilkeleri olarak formüle edilen proletarya enternasyonalizminin yüce ülkülerine dayanırlar. Sosyalist enternasyonalizm ilkesini uluslararası ilişkilerin genel normlarıyla çelişiyormuş gibi göstermek çabaları bütünüyle boşunadır. Tersine, bu ilke, uluslar arasındaki genel demokratik işbirliği ilkelerinin daha da derinleştirilmesini temsil eder ve, kardeşçe dostluğa, karşılıklı yarar sağlayan ekonomik bütünleşmeye, ideolojik ve politik işbirliğine, yani, kapitalist ve sosyalist ülkeler arasındaki ilişkilerde varolması olanaksız olan şeylere dayanan yeni tür ilişkilerin oluşumunu bitimler.

Uluslararası kamuoyu, Anayasa'nın Sovyet vatandaşlarının en önemli ödevlerinden biri olarak, özellikle enternasyonalizm ilkelerini belirlediğini gözlemiştir: «Öteki ülkeler halklarıyla dostluğu ve işbirliğini geliştirmek ve dünya barışını korumaya ve güçlendirmeye yardım etmek SSCB vatandaşlarının enternasyonalist ödevidir.»

Komünist ve İşçi partilerinin, geniş demokratik güçlerin temsilcileri yeni Sovyet Anayasası'nın, bizim bütün politik sistemimizin gerçek halkçı nite-

liğini özellikle belirtmişlerdir. Ve gerçekten de, Anayasa şöyle demektedir: «Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği, işçilerin, köylülerin, aydınların, ülkenin tüm ulus ve milliyetlerinin emekçilerinin istek ve çıkarlarını dile getiren, bütün halkın sosyalist devletidir.» Ve şöyle devam ediliyor: «SSCB'de bütün iktidar halka aittir. Halk, devlet iktidarını, SSCB'nin politik temelini oluşturan Halk Vekilleri Sovyetleri aracılığıyla yürütür. Tüm öteki devlet organları, Halk Vekilleri Sovyetleri'nin denetimi altındadır ve onlara hesap verirler.»

Sovyet toplumunun toplumsal-politik ve ideolojik birliğini dile getiren devletimiz, bütün halkın devleti, burjuva «çoğulculuğu»nun savunucularını hoşnut etmemektedir. Onlar, bizzat bu birlik olanağını, bütün toplumun ve her bir bireyin çıkarlarının sosyalist devletin faaliyetinde ve onun politikasında kaynaşmasını yadsıtmaktadırlar.

Bu konuda ne denilebilir?

1918 ve 1924 tarihli ilk Sovyet Anayasaları, proletarya diktatoryası devletini güçlendirmek için, sömürücü sınıfların temsilcilerine belirli seçim kısıtlamaları getirirken, burjuva propagandasının nasıl bir yaygara kopardığını hepimiz biliyoruz. «Diktatörler!», «zorbalar!» şeklindeki sözler, o günlerde burjuva basınında Sovyet ülkesinin politik sistemi için kullanılan en hafif sıfatlar arasındaydı.

Ama zaman ilerledi. Ülkemizde, 30'ların ortalarında sosyalizmin temelleri kurulmuş oldu. 1936 tarihli Sovyet Anayasası, sınıfsal ve politik statüye dayanan seçim kısıtlamalarını kaldırdı. 18 yaşına ulaşmış her vatandaşa oy hakkı sağlandı. El kaldırarak oy vermek yerine, gizli ve doğrudan oy verme getirildi. İşe alınma anketleri, artık, başvuranın eskiden sömürücü sınıflara dahil olup olmadığı konusunda, toplumsal statüyle ilgili soruları içermiyordu. Sonuç ne oldu? 1936 Anayasası da, önceki anayasalar kadar şiddetli bir şekilde saldırıya uğradı.

Bir 40 yıl daha geçti. Ülkemiz politik, ekonomik, toplumsal ve kültürel bakımdan eşi görülmedik ölçüde ilerledi. Devletimizin demokratik temelleri ve bütün politik sistem muazzam bir biçimde gelişti. İşçi sınıfının, kolektif çiftçilerin ve halk aydınlarının bağlaşması, SSCB uluslar ve milliyetlerinin dostluğu güçlendi. Sovyet devleti ve sosyalist demokrasi, nazi saldırısının amansız darbesine dayandı. Proletarya diktatoryasının görevlerini yerine getiren Sovyet devleti, bütün halkın devleti durumuna geldi.

1977 Anayasası, politik sistemimizin gelişimindeki yeni, daha yüksek bir aşamayı yansıtmaktadır. Sonuç nedir? Sovyet demokrasisine yeni bir kötüleme seli yağdırılmıştır. Bu kendine özgü demokrasi savunucuları, hiç de, toplumumuzun yaptığı reel ilerlemelerle ilgilenmemektedirler. Onlar, sosyalist demokrasinin derin ve kapsamlı gelişimini, vatandaşların reel hak ve özgürlüklerinin genişletilmesini ve pekiştirilmesini belirtmekten kaçınmak-

tadırlar. Her geçen gün, burjuva demokrasisinin kokuşmasının ve çöküşünün yeni kanıtlarını, kapitalist dünyadaki emekçi halkın dirimsel çıkarlarının, hak ve özgürlüklerinin ayaklar altına alınmasının yeni örneklerini vermedikçe de, onların gözleri, burjuva devlet modelinin, onun politik sisteminin ötesinde hiçbir şey görmüyor.

200–250 yıl önce, oldukça az sayıda bir grup Avrupa ve Kuzey Amerika ülkesinde burjuva demokrasisinin doğması, uygarlığın politik gelişimi bakımından büyük bir ileri adımdı. Ama bugün bu demokrasi, insanlığın ilerledikçe gerileyen bir geçmiştir ve giderek daha açık bir şekilde, toplumun çıkarlarını karşılama yeteneği olmadığını ortaya koymaktadır.

20. yüzyılın bellibaşlı politik eğilimlerini, sosyalist devletlerin doğuşu ve gelişimi belirlemektedir. Sovyetler Ülkesi'nde sosyalist devletin yükseldiği her yeni aşama, batmaya mahkûm olan kapitalist sistemin ve kapitalist devletin savunucularına indirilen yeni bir darbedir.

Emperyalist dünya varolmaya devam ettikçe, onun giderek büyüyen propaganda makinesinin Sovyetler Birliği ve reel sosyalizm ülkeleri konusunda her tür uydurmayı üretmeyi sürdüreceğini çok iyi biliyoruz. Ancak dünyadaki ilerici kamuoyunun, sosyalist demokrasiye yapılan saldırıların baş kaynağının, elindeki her araçla kendi baskı sistemini savunan ve her adımda kendisinin ayaklar altına aldığı kendi demokrasi anlayışını dayatan emperyalizm olduğunu da görmesi gerekir.

4

Yeni Anayasa'nın *Sovyet halkının hak ve özgürlükleri* konusundaki maddelerinde, devletimizin derin demokratik özü canlı bir biçimde ortaya çıkıyor.

Anayasa, sosyalizmin insan hakları sorununa yeni yaklaşımını yansıtmaktadır. Bu yeni yaklaşımın özü nedir? Çağdaş dünyada bireyin konumundaki köklü bir değişiklik için tüm ilerici insanlığın verdiği savaşımdaya kazanılmış deneyime reel sosyalizmin yaptığı katkılar nelerdir?

– Birincisi, burjuva demokrasisine özgü olan, vatandaşların eşitliğini kağıt üzerinde tanımak yerine, pratikte emekçi halkın haklarını gerçekleştiren ilk sosyalizm olmuştur, sınıfların, tabakaların, grupların, ulusların ve milliyetlerin gerçek eşitliğini sosyalizm kurmuştur;

– İkincisi, ilk kez sosyalizm, demokrasiyi ekonomi, toplumsal ilişkiler ve kültür alanına yayarak gerçek bir toplumsal – ekonomik haklar alanını güvence altına almıştır;

– Üçüncüsü, bu yeni sistem, insanın politik ve vatandaşlık haklarını sosyalizm ve komünizm ve sonuç olarak da, sürekli ilerleme, insanın tüm

maddesel ve tinsel gereklerini tam olarak karşılayacak bir toplumu kurma savaşımıyla sıkıca bağlanmıştır.

Anayasa, Sovyet vatandaşlarının hak ve özgürlüklerini esaslı bir şekilde genişletmiş ve bunların güvencelerini pekiştirmiştir. Anayasa, Helsinki Konferansı Sonuç Belgesi'nin öngördüğünden çok daha geniş bir bireysel hak ve özgürlükler alanını kapsamaktadır.

SSCB'nin kitlesel ekonomik ve kültürel başarıları, yalnızca, çalışma, dinlenme, parasız eğitim, yaşlılıkta korunma haklarını anayasal bir şekilde doğrulamaya olanak vermekle kalmamış, aynı zamanda, 1936 Anayasası'nda bulunmayan yeni haklar da eklemeye olanak sağlamıştır. Sağlığı koruma hakkı, konut hakkı, kültürel nimetlerden yararlanma hakkı ve, teknik ve sanatsal çalışma özgürlüğü sözkonusudur.

Çalışma hakkını alalım. 1930'dan buyana işsizlik yoktur ve yaklaşık yarım yüzyıldır Sovyet vatandaşları işsiz kalmak nedir bilmezler; bütün çalışabilir nüfusun iş güvenliği sağlanmıştır.

Yahut da konut hakkını alalım. 1951 ile 1972 arasında, Sovyet yurttaşları için parasız 55.765.000 apartman katı yapılmıştır. 200 milyonu aşkın yurttaşımız yeni evlerine taşınmalarını kutlamışlardır.

İsterseniz, eğitim hakkını alalım. Herkes, ilkokuldan yüksek öğrenim kurumuna değin bedava öğrenim görür. Yüksek okullarda, teknik okullarda ve birçok başka eğitim kuruluşlarında öğrencilere devlet bursu verilir. 1950'de, eğitime yapılan harcamalar 4,9 milyar ruble iken, bu miktar 1977'de 26,5 milyar rubleye varmaktadır.

Emeklilik ve tıbbi yardım sorununu ele alalım. 44 milyon Sovyet vatandaşı, devletten, emeklilik yaşına ulaştıklarında rahat rahat bir köşeye çekilmelerine olanak sağlayan emeklilik maaşı alırlar. Her tür tıbbi yardım – evde olsun işyerinde olsun, kliniklerde olsun, hastanelerde olsun, yetişkinler için olsun, çocuklar için olsun – bedavadır.

Dinlenme hakkını alalım. 1976'da, 48 milyon Sovyet vatandaşı tatillerini sağlık evlerinde ve tatil merkezlerinde geçirmişlerdir. 1950'de 3.707 sağlık evi ve tatil merkezi varken, 1976'da bunların sayısı 12.192'ye yükselmiştir.

Sovyet vatandaşlarının haklarının somutluğunu kanıtlayan daha birçok veriyi sayabiliriz.

Leonid Brejnev'in belirtmiş olduğu gibi, yeni Anayasa, «ülkemizde gerçekleşmiş olan tüm dönüşümlerin, tüm değişikliklerin en başta, her birey için gerçekten insanca yaşama koşullarını güvence altına almaya yönelik olduğunu bir kez daha doğrulamıştır. Özgürlük, insan hakları, demokrasi ve sosyal adalet kavramlarının ancak sosyalizm koşullarında gerçek bir öz kazanabileceğini bir kez daha, inandırıcı bir biçimde göstermiştir.»

Sosyalizmin, insan haklarını sağlamak konusundaki yeni yaklaşımı büyük bir uluslararası önem taşır, çünkü bu sorun, zamanımızın temel sorunlarından biridir. Yoksa, bu sorunun önemi elbette, burjuva propaganda-sının, son zamanlarda, «insan haklarını savunma» konusunda salt spe-külatif amaçlar izleyen ve uluslararası ilişkileri kötüleştirip, yumuşamayı yavaşlatmayı hesaplayan gürültülü bir kampanya başlatmış olmasından ileri gelmez.

İnsan hakları sorunu aslında, emperyalizmin ideolojik manevralarından bağımsız olarak vardır. Ve dünyanın her yerindeki emekçi halk, pratik olarak bilir ki, bu sorun, burjuvaziye karşı, bireyi ezen ve sömüren kapita-list sisteme karşı, ulusların özgürlüklerini köleleştiren ve boğan emper-yalizme karşı savaşımla bağlantılıdır. Şimdi burjuva politikacıları bizim kitabımızdan bir yaprağı çalmaya çabalıyorlar, ama dürüst bir davranış değildir. Çünkü emekçi insanın hak ve özgürlüklerinin en tutarlı, en öz-verili ve içten savunucuları komünistlerdir ve komünist hareketin doğuşun-dan bu yana da komünistler olmuştur. Emperyalist baskıya, toplumsal, ulusal ve ırkçı ayırma karşı savaşımında hiçbir çabayı ve hatta kendi ya-şamlarını bile esirgemeyenler Komünistlerdir.

Sovyetler Birliği ve sosyalist topluluğun öteki ülkeleri, toplumsal-ekonomik hakların uluslararası hukukta tanınması savaşımında muazzam bir etki yapmışlardır. 1948 İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'nde ve 1966'-da BM Genel Kurulu'nda kabul edilen insan hakları uluslararası anlaş-masında bireyin toplumsal-ekonomik haklarının da yer alması, Sovyetler Birliği'nin girişimiyle olmuştur. Öteki sosyalist ülkeler gibi Sovyetler Bir-liği de bütün bu belgeleri onaylamıştır. Ancak ABD ve öteki kapitalist ülkelerin ezici çoğunluğu 1966 anlaşmasını onaylamaktan hâlâ kaçın-maktadırlar.

Bu bir rastlantı değildir. Sözgelimi, çalışma hakkı gibi böylesine dirim-sel bir önem taşıyan bir sorunu alalım. 8 milyonu en zengin kapitalist devlet olan Birleşik Amerika'da olmak üzere, kapitalist ülkelerdeki 15 mil-yonu aşan bir işsizler ordusu; kendi gözündeki merteye: görmek yerine, başkalarının gözündeki çöpu gören burjuva dünyasının politikacıları ve ideologları için canlı bir yergidir.

İsterseniz, ulusal ve ırksal eşitlik sorununu alalım. Birleşik Amerika'da siyahlar arasındaki işsizlik, beyazlar arasındakinin iki katıdır. Siyah bir ailenin ortalama geliri, bir beyaz ailenin ortalama gelirinin ancak yarısı-dır. Bu uçurum daralmıyor, genişliyor. Bugün Birleşik Amerika'da siyah gençler arasındaki işsizlik oranı yüzde 40'dır. Amerikalı yerlilerin, kızıl-derililerin konumu da bundan iyi değildir. Irk ayırımını yasaklayan başka birçok yasa gibi, Anayasa'nın ilân ettiği eşitlik de milyonlarca Amerikalı için çölde bir serap olarak kalıyor.

Sovyet Anayasası, devlet tarafından tam olarak güvence altına alınan

ve bunların gözetilmesi açısından onu topluma karşı sorumlu kılan hak ve özgürlükler getirmektedir.

Burjuva yaşam biçiminin bekçileri, bireyin toplumsal-ekonomik hakları alanında kendi parmaklarının bulunduğunu gayet iyi biliyorlar ve bu yüzden de, bu tartışmayı bütünüyle, dar bir biçimde yorumlanan politik haklar alanına kaydırmaya bakıyorlar. Ama burada bile, onların çabalarının boşa gitmesi kaçınılmazdır.

SSCB Anayasası, geniş politik hakları – söz, basın, toplanma, gösteri ve yürüyüş özgürlüğü ve kamu örgütlerinde biraraya gelmek hakkı – güvenceye bağlarken, bu hak ve özgürlüklerin halkın çıkarlarına ve sosyalist sistemi güçlendirme amaçlarına uygun olarak verildiğine işaret etmektedir.

Burada eleştirilecek ne var? Sosyalist bir toplumun Anayasasının, sosyalist sistemi koruma amacı taşıması ve, Anayasa'nın oybirliğiyle onaylamasının bir kez daha doğruladığı gibi, bu amacın bütün Sovyet halkının çıkarlarıyla tam olarak uyuşması doğaldır. Kamu mülkiyeti sistemini, bütün halkın politik sistemini ve onun barışçı dış politikasını bireylerin saldırılarından korurken sosyalizmin yanlışlık yaptığı nasıl öne sürülebilir? Hayır, bu yalnızca bir hak değil, aynı zamanda sosyalist devletin bir ödevidir de.

Anayasamızı yorumlarken kapitalist ülkelerdeki kimi kişiler, tek tek vatandaşların, yönetimdeki çeşitli kişilerin faaliyetleri, sanatlardaki farklı eğilimlerin çatışması, vb. de içinde olmak üzere, hataları eleştirme hakkını yerine getirmek bakımından kendi görüşlerini yeterince dile getirme olanağına sahip olup olmadıkları konusunda kaygılarını ifade etmişlerdir. Bu pratik bir sorundur ve sosyalist koşullarda pratik bir yolla, tutarlı demokratik temeller üzerinde çözümlenir. Yeni Anayasa yalnızca bu uygulamayı yasallaştırmakla kalmayıp, aynı zamanda bunun daha geliştirilmesi ve yetkinleştirilmesi için daha iyi koşullar da yaratmaktadır. «Her vatandaş», deniliyor Temel Yasa'da, «devlet organlarına ve kamu örgütlerine, bunların faaliyetlerinin iyileştirilmesi için öneriler sunma ve bunların çalışmasındaki eksiklikleri-eleştirme hakkına sahiptir ... Eleştirinin baskı altına alınması yasaktır. Böylesi baskılardan suçlu bulunan kişilerin hesap vermesi gerekir.»

Sistemimizin gerçekten halkçı niteliği, onun tüm toplumun ve her bireyin çıkarlarına gösterdiği ilgi, barış davasına tutarlı bir biçimde bağlılığı *Sovyet devletin büyük yaratıcı faaliyetlerinde* somutlaşıyor. Anayasa, devletin ulusal ekonomiyi korumak açısından görev ve işlevlerini geniş bir

biçimde tanımlayarak, toplumsal zenginliği çoğaltma ve halkın genliğini iyileştirme bakımından etkin bir araç olarak sosyalist devletin gerçek amacını dünyaya göstermiştir.

Anayasa, devletimizin temelini şu sözlerle betimlemektedir: «Sosyalizmde toplumsal üretimin büyük amacı, halkın artan maddesel, kültürel ve entellektüel gereksinimlerini mümkün en tam biçimde karşılamaktır.» Tek bir burjuva anayasası bile, bırakın bunu pratikte uygulamayı, böylesi bir ilkeyi dahi içermiyor.

Çağımızda ekonomik gelişmenin muazzam çapı, toplumsal emeğin üretkenliğini sürekli artırma olanağı veren bilim ve tekniğin eşi görülmedik başarıları, ekonominin etkin bir şekilde yönetilmesi sorununu önemli bir konu yapmıştır. Burjuva devletin ekonomideki işlevlerinin genişlemesi, devlet-tekel kapitalizminin gelişimi ekonomik ve toplumsal ilerleme istemlerini karşılamak bakımından kapit

taze kanıtlarını sağlamıştır. Burjuva ekonomisinin bir çok dalının silah üretimine yönelmesi, büyük askersel-endüstriyel komplekslerin oluşumu, burjuva devletin faaliyetlerinin halk düşmanı yönünü, onun ekonomik yaşama karışmasının yozlaşmış niteliğini bir kez daha açığa vurmaktadır.

Ülkemizde kurulmuş olan planlı sosyalist ekonomi, ekonominin halk tarafından, burjuvazi olmaksızın, tekeller olmaksızın yönetilmesi fikrinin reel somutlaşmasıdır. Bu, onun derin demokratik özüdür. Ve ayrıca bu, ülkemizin ekonomik ilerlemesinin toplumsal-politik yöneliminin de temelidir. Bugün, SSCB'nin 60 yıllık gelişiminin sonuçlarını bütün dünyanın görebildiği günümüzde, bunun, toplumu bütünüyle yetkinleştirmeyi, emekçi halkın genliğini iyileştirmeyi amaçlayan barışçı kuruculuk olduğu konusunda hiç kimsenin kuşkusu olamaz. Sovyetler Birliği, kendisini bütünüyle, kendi toprağında büyük komünizm kuruculuğu ereğine adanmıştır. Ve eğer bu bir «tehlike» ise, kesinlikle, Batı'daki ve Doğu'daki karşıtlarımızın, gerçeği bağışlanmaz bir biçimde dikkate almayarak, dünyaya anlatıp durdukları türden bir «tehlike» değildir. Bu, daha yetkin, daha etkin, daha âdil ve daha demokratik bir toplumsal sistem modeli yaratma örneğidir.

Kimi yabancı yorumcular, Anayasa'nın devlete daha büyük bir rol tanıyıp tanımadığı, bunun, kamuoyunu büyük ölçüde temsil eden toplumsal kuruluşların faaliyetlerinde bir gevşemeye yol açıp açmayacağı konusunda kuşkularını dile getiriyorlar. Anayasa, ekonomiye ve toplumsal ve kültürel süreçlere yol gösterirken, demokrasinin zararına olarak, merkezi-yetçilik etmenlerini yoğunlaştırmıyor mu?

Hemen, böylesi kuşkular için hiçbir neden olmadığı yanıtını vereceğiz. Sosyalist devletin, toplumumuzun yaşamını yönlendirmekte hâlâ büyük rol oynadığı bir gerçektir. Ama aynı zamanda, devlet aygıtının çalışmasının sürekli yetkinleştirilmesinin yanısına, onun faaliyetinin demokratik, halkçı

ilkelerini güçlendirmek için yeni ve son derece önemli önlemlerin konulduğu, toplum ve devlet işlerini yürütmekle kamu örgütlerinin rolünün esaslı bir biçimde artırıldığı ve halk denetiminin güçlendirildiği de bir gerçektir.

Sovyet politik sisteminin temel bir özelliği de, *devlet ilkelerinin ve toplumsal ilkelerin, politik organların çalışmasının halkın kendi faaliyetleriyle ve yaratıcılığıyla organik bir şekilde kaynaştırılmasında* yatmaktadır.

Yalnızca fabrikaların, büroların, kolektif çiftliklerin ve devlet çiftliklerinin değil, aynı zamanda bütün Sovyet toplumunun işlerinin yönetilmesinde çalışma kolektiflerinin oynadığı rol çarpıcı bir örnektir. Yeni Anayasa bu rolü yeni, daha yüksek bir düzeye çıkarmaktadır. Birinci bölümde şöyle denilmektedir: «Çalışma kolektifleri, devlet ve kamu işlerinin tartışılmasında ve karara bağlanmasında, üretimin ve toplumsal gelişimin planlanmasında, personelin yetiştirilmesinde ve yerleştirilmesinde, işletme ve kurumların yönetimiyle, çalışma ve yaşam koşullarının iyileştirilmesiyle ve, hem üretimi geliştirmek, hem de toplumsal ve kültürel amaçlar için ayrılmış olan fonların ve mali iticilerin kullanılmasıyla ilgili konuların tartışılmasında ve karara bağlanmasında rol alırlar.»

Tek bir burjuva anayasası bile böylesi bir açıklamayı yapmaz ya da yapamaz. İşletmelerin yönetimine işçinin katılması sorununun, kapitalist ülkelerdeki emekçi halkın savaşımında en önemli konulardan birini oluşturması bir rastlantı değildir. Atölyelerin ve fabrikaların yönetiminde tekeliler tam bir denetim sahibidirler ve pratikte, işçilere burada hiçbir rol verilmez. Çalışma kolektiflerinin politik faaliyetlerine, onların devlet politikasının önemli sorunlarında söz ve karar sahibi olmalarına gelince, bu gibi şeyler kapitalist ülkelerde yasaklanmıştır ve baskı altındadır.

Devletimizin temel bir özelliği de, devlet organlarının, devlet aygıtına dahil olmamakla birlikte, her gün devlet yönetimine katılan milyonlarca aktivist tarafından kuşatılmış olmasıdır.

Bu aktivistler kimlerdir? Halk Vekilleri Sovyetleri'ndeki vekillerle birlikte çalışan 35 milyon insan, halk denetiminde temsil edilen 9,5 milyon kişi, atölye ve fabrikaların daimi üretim konferanslarının 3,5 milyon üyesi ve kolektif çiftliklerin yönetim kurullarının 3,2 milyon üyesi bunları oluştururlar. Ülkemizde, 18 yaşın üstünde olan her 4 vatandaştan birisinin, devlet işlerinin günlük yönetimine etkin bir şekilde katıldığı hesaplanmıştır.

Burjuva ideologlarının, *ülkemiz politik sisteminde Komünist Partisi'nin rolü* konusundaki açıklamalarının gerçeğe hiçbir ilişkisi yoktur. Burjuvazinin savunucuları, sosyalizm koşullarında Komünist Partisi'nin oynadığı

rolün kapitalist ülkelerde burjuva partilerinin oynadığı rolle karşılaştırılamayacağını anlamıyorlar ya da anlamak istemiyorlar. İşçi sınıfının partisi olan SBKP, bütün Sovyet halkının öncüsüdür. En ilerici ve devrimci, en etkin, kişisel bakımdan en kaliteli ve kendini komünizme adanmış olan işçileri, köylüleri ve aydınları kapsar. Halkın incisi, halkın gururudur. Ve aynı zamanda da, halkın kanı ve canıdır.

Leonid Brejnev, bunu şu çarpıcı ifadeyle dile getirmiştir: «Parti diktatoryasa'ndan söz ederek, Partiyi halka karşı göstermeye çabalamak, sözelimi, yüreği vücudun bütününden ayırmaya çabalamakla birdir.»

Öncü olmak yalnızca bir şeref değil, aynı zamanda büyük bir sorumluluktur da. Sovyet Komünistleri, İç Savaş ve Büyük Anayurt Savaşı yıllarında daima en güç ve en tehlikeli kesimlerde olmuşlardır. Bugün de Komünistler, ekonomik kuruculukta, silâhlı kuvvetlerde ve devletin dış politik faaliyetlerinde en karmaşık ve güç görevleri yapmaktadırlar.

Ülkenin toplumsal gelişiminin ve dünya sorunları karşısındaki politik çizgisinin erek ve perspektiflerini formüle etmek, ekonominin çapının büyük ölçüde büyümesi, toplumsal görevlerin derinleşmesi, uluslararası yaşam sorunlarının karmaşıklığının artması bağlamı içinde, öncülük süreçlerinin daha da önemli bir bölümü durumuna geliyor. Halkın öncüsü olarak ancak Parti, bu önemli ve çok sorumlu işlevi başarıyla yerine getirebilir. Ülkenin teorik ve politik yaşamının kurmayı odur.

Burjuva demokrasisinin savunucuları, şu yalın gerçeği, yani, burjuva partilerde olduğu gibi, komünistlerin yalnızca, üst parti örgütlerindeki bir grup işlevci olmadıklarını kavramayı çok zor bulmaktadırlar. Parti'nin 16 milyondan fazla üyesi, Komünistler halkın ent etkin kesimi, en ileri müfrezesidir. Onlar, her gün ve sürekli bir şekilde, her düzeyde kamu ve devlet işlerini yönetmenin çeşitli görevlerini yerine getirmeye çabalarlar. Politik sistemimizin temel bir özelliği de budur ve bu, – yönetimin, egemen sınıfın çıkarlarını temsil eden yönetimdeki kişilerin ayrıcalığı durumunda bulunduğu – burjuva sistemi karşısında eşsiz bir üstünlüğe sahiptir.

Yeni Anayasa, toplumumuzun ve devletimizin yolgösterici ve öncü gücü olarak SBKP'nin rolünü, onun SSCB'nin politik sistemindeki yerini betimlemekte ve Parti örgütlerinin faaliyeti için belirli bir anayasal çerçeveye getirmektedir. Şu dirimsel ilkeyi formüle etmektedir: «Tüm Parti örgütleri, SSCB Anayasası'nın çerçevesi içinde işlev göstereceklerdir.» Bu kural, Temel Yasq olarak Anayasa'nın rolünü daha da zenginleştirmek, Parti'nin ve politik sistemimizin öteki kurumlarının görev ve işlevlerini açıkça sınırlandırmak için düşünülmüştür. Bu yaklaşım, temel öneminin yanı sıra büyük bir pratik önem de taşımakta ve, sosyalist toplumun tüm yönetiminde etkinliği iyileştirmeye ve yönetimin bilimsel ilkelerini daha da tutarlı bir biçimde yerine getirmeye olanak vermektedir.

Burjuva ideologları, reel sosyalizmin politik sisteminin gelişme deneyimini, çok partili sisteme karşı düşürüyorlar. Ama bu çok partili sistem, burjuva devletten kitlelere bir armağan olarak ortaya çıkmamıştır. Şimdi bile kimi kapitalist ülkelerde, bunun anlamı, yalnızca birçok burjuva partisinin varlığıdır. Yüzyıllardır süren şiddetli, uzlaşmaz bir savaşım boyunca işçiler, köylüler ve emekçi halkın öteki grupları, burjuva devletten, Komünist ve İşçi Partileri de içinde olmak üzere kendi partilerinin varolmak hakkını kendileri kazanmışlardır. Bununla birlikte, 20. yüzyılın bütün deneyimi göstermektedir ki, bunalım zamanlarında tekelci sermaye, bu kazanımları geri almak, ilerici-devrimci partileri ortadan kaldırmak ve işçilerin ve öteki emekçilerin parlamentoda temsil edilmesini yasaklamak ya da büyük ölçüde kısıtlamak için herşeyi yapar.

Ellerinde bütçe, sosyalist ülkelerde insan haklarının çiğnenmesini gözleyen burjuva demokrasisinin gayretkeş savunucularına, kapitalist devletlerin öyle pek uzak değil, yakın bir geçmişine bakmalarını öğütlemek iyi olacak. Alman faşizmi, yıllarca Sosyal Demokrat Parti'nin iktidarda bulunduğu Almanya'da, Weimar Cumhuriyeti sırasında, «çoğulcu» bir demokrasi koşullarında doğdu. Faşist diktatöryanın, bir kenar bölgede değil de, uzun demokratik geleneklere sahip olan Avrupa'nın yüreğinde (Almanya ve İtalya) kurulması, komünistlerin, Lenin'in uzun yıllar önce öne sürdüğü görüşü, – yani burjuva devletin öldürücü bir hastalığa sahip olduğunu, onun, demokrasiyi bir yana atmak yolunda açık bir eğilim taşıdığını – çarpıcı bir biçimde doğrulamıştır. Ancak, köylülerle ve ilerici aydınlarla bağlaşılarak işçi sınıfının verdiği etkin, tutarlı ve özverili savaşımdaydı ki, bu devleti militarizmin ve kudurgan gericiğin uçurumuna kaymaktan alıkoyabilir.

7

Sosyalist devletin ayırdedici bir özelliği de, *sosyalist demokrasinin sürekli yetkinleştirilmesi ve geliştirilmesidir*. Devrimci kazanımları savunma, sınıf düşmanlarının direnişini ezme ve toplumsal ilişkileri temelden değiştirme gereğinin doğurduğu proletarya diktatörlüğü devleti döneminden geçtikten sonra, devletimiz, ülkedeki tüm sınıf, grup, ulus ve milliyetlerin çıkar ve istemlerini dile getiren bütün halkın devletine dönüş müştür. Sosyalist demokrasinin gelişiminin ana ifadesi, onun, Büyük Oktobr'dan bu yana geçmiş olduğu yolun ana politik kazanımı budur.

Anayasa'nın kendisi yalnızca varolan demokrasi düzeyini yasalastırmakla kalmayıp, aynı zamanda, onun daha da geliştirilmesi için bir program da koyuyor. Anayasa'da şöyle deniliyor: «Sovyet toplumunun politik sisteminin gelişimindeki esas doğrultu, sosyalist demokrasinin genişletilmesi, yani, vatandaşların toplum ve devlet işlerinin yönetimine daha ge-

niş ölçüde katılması, devlet makinesinin sürekli iyileştirilmesi, kamu örgütlerinin faaliyetinin en yüksek noktaya çıkarılması, halk denetim sisteminin güçlendirilmesi, devlet ve kamu yaşamının işlev görmesinin yasal temelini pekiştirilmesi, daha büyük ölçüde açıklık ve duyurulma, ve kamuoyuna sürekli hesap vermektir.»

Sosyalist demokrasinin gelişimi, komünizmin ilk evresi olarak sosyalizmin bizzat doğasından kaynaklanır. SSCB Anayasası, Sovyet devletinin en yüksek ereğinin, içinde toplumsal, komünist bir öz-yönetimin geliştirileceği sınıfsız, komünist bir toplumun ne ölçüde uzak olursa olsun, üstesinden gelinmesi gerekecek engeller ne ölçüde güç olursa olsun, bunun gerçekleştirilmesi savaşımının bizzat kendisi, politik ilişkiler alanı da içinde olmak üzere, toplumun çok yönlü ilerlemesini esinlendirmektedir.

8

Kardeş partilerin belirtmiş olduğu gibi, *yeni Anayasa'nın Marksist-Leninist devlet teorisini daha da geliştirmesi* büyük bir önem taşımaktadır.

Sosyalist toplumun kurulması, Partimizi ve halkımızı, sosyalizmin, kendi temelleri üzerinde geliştirilmesi, komünizme geçişin özgül yolları ve biçimleri gibi temelden yeni pratik ve teorik sorunlarla karşı karşıya getirmiştir.

Lenin'in davasının gerçek takipçisi, seçkin barış ve toplumsal ilerleme savunucusu Leonid Brejnev tarafından yönetilen Partimiz, onun Merkez Komitesi, Politbürosu bu sorunlara yanıt vermiş, Marksist-Leninist devlet ve sosyalist demokrasi teorisini, bütün politik sistemimizi komünist kuruculuğun çağdaş aşamasına göre geliştirmiştir. SBKP'nin ve öteki Marksist-Leninist partilerin formüle ettiği büyük fikirler arasında şunlar da yer alıyor:

- Toplumun komünizme geçişinde bir aşama olarak gelişmiş sosyalizm fikri;
- Proletarya diktatoryası devletinin, komünizm kuruculuğunda dirimsel bir araç olan bütün halkın devletine dönüşümü fikri;
- Gelişmiş sosyalizm toplumunun bütününde ve politik sisteminde öncü ve yolgösterici bir güç olarak Parti teorisi;
- Bilimsel ve teknolojik devrimin kazanımlarını sosyalist sistemin üstünlükleriyle kaynaştırmaya dayanan, toplum ve devletin yolgöstericiliğinin bilimsel ilkeleri;
- Sosyalist enternasyonalizm, eşitlik ve karşılıklı yardımlaşma, ekonomik bütünleşme ve her yönlü işbirliği temelinde sosyalist topluluk ülkeleri arasındaki karşılıklı ilişkilerin ilkelerinin tanımlanması;

– Sosyalizmin Leninist barışçıl dış politikasının amaçlarının, temel yönlerinin ve ilkelerinin belirlenmesi;

– Sosyalist ülkeler ile kendilerini emperyalist baskıdan kurtarmış olan ülkeler arasındaki karşılıklı ilişkilerin yeni ilkelerinin nitelendirilmesi;

– Değişik toplumsal sistemlere sahip devletlerin barış içinde yanyana varolması ilkelerinin genişletilmiş tanımı, vb.

Bugün, SSCB'nin yeni Anayasası'nda yazılmış olan bu fikirler toplumuzun ve devletimizin temel yaşam yasasını oluşturmakta ve bunların komünizme doğru gelişim perspektiflerini belirlemektedir.

Sovyet sosyalist devletin 60 yıllık varlığı ve dünya sosyalist sisteminin öteki devletlerinin yaklaşık 30 yıllık gelişimi, işçi sınıfı için, kendi yolgösterici rolünü gerçekleştirmenin ve emekçi halk için de devlet yönetimine katılmanın parlak modellerini ve büyük çeşitlilikte olan biçim ve yöntemlerini ortaya çıkarmıştır. Yeni, sosyalist türden demokrasisiyle reel sosyalizmin pratik deneyimi, zaman geçtikçe, öteki halklar için, çağımızın tüm ilerici güçleri için daha büyük bir ilginçlik taşıyacaktır.

Gelişmiş kapitalist ülkelerde bütün gücü ellerinde tutan tekellere karşı savaşımı geliştirirken işçi sınıfının, köylülerin, ilerici aydınların ve küçük burjuvazinin geniş kesimlerinin, yeni SSCB Anayasası'nda parlak bir şekilde somutlaşan reel sosyalizmin deneyimini örnek ve esin kaynağı olarak görmeleri gerçeği de bu sonucu doğrulamaktadır. Ayrıca, ilerici güçlerin emekçi halkın iktidarı için, sosyalist bir yönelim için savaş verdikleri Asya, Afrika ve Latin Amerika ülkelerinin deneyimi de bu sonucu doğruluyor.

70'lerin sonlarında anti-komünizm Belirli özellikler ve eğilimler

Ezekias Papaïonnou

Kıbrıs Emekçi Halkının İlerici Partisi (AKEL) Genel Sekreteri

Son birkaç yılda anti-komünist stratejide önemli değişiklikler olmuştur. Bunun nedeni, «soğuk savaş» dönemine uygun olan ideolojik-politik kompleksin ipliğinin pazara çıkması ve kamuoyunun, komünistler konusundaki kaba uydurmalara giderek daha az inanır bir duruma gelmesidir. Burjuva kitle yayın araçlarının onyıllardır yaymış olduğu propaganda klişeleri aşınmıştır. Hemen hemen bütün bir «komünizm uzmanları» kuşağının anti-komünist zihniyeti için ideolojik bir çerçeve sağlamış olan birçok doktrin ve teorik kavram rafa kaldırılmıştır.

«Aşınma»dan, «rafa kaldırılma»dan söz ettiğimizde, bunun daha kaba, ilkel anti-komünizm biçimlerine bir son vermek anlamına geldiğini ya da bunların çoktan bir yana atılmış ve geçmişe ait şeyler olduğunu söylemek istemiyoruz. Bugün, komünist ve işçi hareketinin baskı ve şiddetle ezilmesini savunan birçok vahşi anti-komünist ve çağdışı kalmış faşist vardır. Asla unutmamamız gereken birşeydir bu. Ama ben bu yazıda, anti-komünizmin, kendisini uluslararası arenadaki ve tek tek ülkelerdeki, özellikle de Kıbrıs'taki güncel gerçekliklere ve sınıf savaşımına uyarlamak çabalarından kaynaklanan yeni özellikleri ve eğilimlerinden kimileri üzerinde durmak istiyorum.

Bugün bile, esas olarak anti-Sovyetizm yoluyla, anti-komünizm hâlâ daha tırmandırılmaktadır. Buradaki yeni etmen, bu anti-Sovyetizmin, giderek artan bir biçimde, Sovyetler Birliği'nin tutumunu etkilemeye yönelik bir araç olarak kullanılmaktan çok (ancak burjuvazi böylesi yanılsamaları da asla bir yana atmış değildir), sosyalist olmayan dünyadaki komünistlerin ve öteki demokratik, politik örgütlerin bu tutuma karşı tavrını etkilemeye yönelik bir araç olarak kullanılmakta olmasıdır. Elbette, burjuva propagandası, nüfusun çeşitli kesimleri arasında Sovyetler Birliği'ne karşı yabancılaşma ve sonra da, nefret ve düşmanlık duyguları uyandırmaya hâlâ çaba sarf ediyor, ama artık o, politik bakımdan yetişmemiş insanların kafasını kendine bağlamakla yetinmiyor, ilerici çevreler üzerinde de etki yapmak için özel bir araç deposu yaratmaya çabalıyor. Dahası, burjuva propagandası, kendi anti-Sovyet kampanyalarının güya sosyalizmin kendisini değil de, onun «aşırılıkları»nı ve «yetersizlikleri»ni hedeflediğini ve bunların, hiçbir durumda, sosyalizmi «iyileştirmeye» çabalayanlar için uygulanamayacağını ileri sürüyor.

Biz, anti-Savyetizmin, bir bütün olarak komünist hareketin ortak erek ve çıkarlarına karşı doğrudan bir saldırı olduğuna derinden derine inanıyoruz. Bu sonucumuz, şu noktalara dayanıyor.

Birincisi, varolan bir sistem olarak sosyalizmin saygınlığını çökertmek çabaları ile, herhangi bir ülkedeki komünistlerin faaliyetlerinin altında yatan başlıca ve kesin itiyi, sosyalist fikirlerin doğru olduğu yolundaki inançlarını sarsmak gayreti arasında açık bir bağlantı vardır. Burjuva propagandasının planı, Sovyetler Birliği'ndeki sosyalizmi lekelemeye çalışmak ve yalnızca, kitleleri sosyalist ideolojiden koparmak değil, aynı zamanda da, Komünist partilerin erek ve politikalarının anti-kapitalist, proleter-sınıfsal içeriğini sonuçta ortadan kaldıracak olan süreçler oluşturmaktır.

İkincisi, gerici emperyalist çevreler, Sovyetler Birliği'ne saldırılarıyla, uluslararası arenadaki olumlu değişiklikleri engellemeyi ve, komünistlerin ve tüm öteki demokratik ve barışçı güçlerin ortak davası olan yumuşamayı çökertmeyi umuyorlar. Burjuva propagandası, barış savaşımının, barışın ana güvencesi olan Sovyetler Birliği'ne karşı düşmanlıkla bağdaşmaya-acağı gerçeğini külemeye çabılıyor.

Üçüncüsü, anti-Sovyetizm, çağımızın gerçekliklerinden ve komünistlerin işçi sınıfı ve bir bütün olarak halkların yazgısı karşısındaki sorumluluğundan kaynaklanan enternasyonalist tututumunu çökertmeye yöneliktir. Bu, SSCB'nin, anti-emperyalist savaşımında tüm halklara sağladığı desteğin önemini yadsımak ve böylelikle komünistleri, toplumsal ilerlemenin etkin gücünden kendilerini yalıtılmaya itmek çabasını dile getirmektedir.

Bu durumda biz, anti-Sovyetizmi açığa vurma çabalarımızı yoğunlaştırmamız, bunun yalnızca savunma olarak değil, aynı zamanda da, daha etkin bir ideolojik taarruza geçerek yapmamız gerektiği fikrindeyiz. Anti-Sovyet propaganda, gerçekliği bile bile çarpıtmakta, sosyalizmin kazanımlarını gizlemekte, karanlıkta bırakmakta ve küçültmektedir. Yeni toplum kuruculuğu sırasında ortaya çıkan ve sosyalist ülkeler yönetici partilerinin bunları çözümlemek için sistemli çabalar harcadıklarını, yeri geldiğinde asla gizlememiş oldukları sorunlara sarılmakta ve bunları abartmaktadır. Bu nedenle, Sovyetler Birliği ve öteki sosyalist ülkeler konusunda gerçekleri yaymak, anti-Sovyet ve anti-komünist propagandayla savaşmanın etkin bir yöntemidir. Bu öyle birşeydir ki, bu olmaksızın, çağdaş dünyanın gerçeklerini anlamak olanaksızdır. Kendi öz deneyimimizden biliyoruz ki, emekçi halkın sosyalist ülkeler konusunda nesnel bilgilenme sağlamak şansı arttıkça ve kapitalizm ile sosyalizmde işlerin nasıl gittiğini karşılaştırmaları kolaylaştıkça, sosyalist fikirleri yaymak çabalarımız açısından toprak daha verilmi bir duruma gelmektedir.

Ülkemizde, anti-komünistlerin, özgürlüğü için savaşan Kıbrıs halkına karşı Sovyetler Birliği'nin gösterdiği destek ve dayanışmanın bir «AKEL uy-

durması» olduğu konusundaki yalanlarını açığa çıkarmak özel bir önem taşımaktadır. Parti basını yoluyla, toplantılarda ve sohbetlerde, Sovyetler Birliği'nin Kıbrıs konusundaki tutumunu açıklıyoruz. Böylesi yalanlar karşısında, varsın Kıbrıs halkı gerçek olguları öğrensin. Kıbrıs halkının birleşik ve ardıcıl kurtuluş savaşımının, büyük ve dost bir devlet olan Sovyetler Birliği'nin ve tüm öteki sosyalist ve bloksuz ülkelerin giderek artan destek ve dayanışmasıyla, sonunda başarı kazanacağına eminiz.

Anti-Sovyetizme karşı savaşımın bir başka önemli çizgisi de, onun komünist hareketin durumunu çarpıtma çabalarını açığa vurmaktır. Birçok komünist partisinin önemli bir ulusal güç olarak kendilerini göstermiş oldukları günümüzde, komünistleri kovuşturma ve onlara «Moskova'nın eliyle yönetilen bir dünya komplosu»nun ortakları yaftası yapıştırarak, onların konumlarını çökertme şeklindeki eski taktik artık pek iş görmüyor. Bununla birlikte burjuva propagandası, bütünüyle uydurma olan sözümona bir sorun yaratarak, yani bu partilerin «Kremlin'in demir pençesi»nden ve «bilinçaltındaki Komintern özlemi»nden «kurtulması» sorununu yaratarak, bu palavrayı sömürmenin bir başka yolunu bulmuştur. Burjuva basını, provokatif bir biçimde, komünist partileri, onları birbirlerine karşı düşürmek çabasıyla, «bağımsız» ve «bağımlı» partiler şeklinde sınıflandırmıştır. SBKP'ne karşı «eleştirel tutum»un, partilerin bağımsızlık ölçütü olduğunu öne sürmüştür. Bu, komünist partileri, emperyalizme karşı ortak savaşımında etkin bir yer almaktan, ortak erekler ileri sürmekten ve ortak dayanışmalarını güçlendirmekten alakoymak için yapılmaktadır.

Hareketimizde, yöneten ya da yönetilen, yani bağımlı hiçbir parti olmadığını herkes bilir. Burjuva kötüleyiciler bile, SBKP belgelerinde, öteki partiler üzerinde herhangi bir tür «önderlik» iddiası ortaya atan tek bir söz bulamamışlardır. Tam tersine, SBKP belgeleri. SBKP'nin komünist harekette herhangi bir hegemonyacılığa karşı ve tüm partiler arasında gerçekten enternasyonalist eşit ilişkilerden yana olduğunu açık ve kuşku götürmez bir biçimde vurgulamaktadır (Bkz. SBKP 23. Kongre raporu). Kardeş partilerin belgelerinde de en küçük bir «bağımlılık» iması yoktur. Bu yüzden, burjuvazinin yalana dolana başvurmak zorunda kalmış olmasına şaşmamak gerek. Başlıca hile, olumsuz düşünceler ve tepkiler uyandıran akıldışı düşünce kalıpları yerleştirmek çabasıyla, proletarya enternasyonalizminin anlamını çarpıtmaktır (proletarya enternasyonalizmi, güya, «tek yanlı avantaj», partiler arası ilişkilerde demokrasinin «bir yana atılması», bağımsızlığın «ihmal edilmesi», uyumlu eyleme «zorlama», «merkeze bağlılık», vb. anlamına gelmektedir). Buradaki fikir, proletarya enternasyonalizmine karşı coşkun bir antipati ve, mantık, bilim ve deneyimin savlarına karşı bir tür dokunulmazlık yaratan, bilinçsiz bir taban sağlamaktır. Anti-komünist propaganda, yeri geldiğinde, başka konularda da benzeri beyin yıkama yöntemleri kullanmış ve buralarda da, bilimsel sosyalizme karşı olumlu bir program öne sürme becerisi gösterememiştir.

Burjuva politikacılar ve ideologlar, özerklik üzerine nutuklar atarlarken, doğal olarak, komünist partilerin bağımsız, egemen ve eşit oldukları gerçeğine gözlerini yummaktadır. Burjuva propagandasının iddialarına karşın, komünist hareket içinde herkesçe kabul edilmiş partiler arası ilişkiler kuralları bunlardır ve bu kuralların gözetilmesi, bu hareketin sürekli ilerlemesi açısından önemli bir temeldir. Partilerin bağımsızlığı konusu, milliyetçi önyargıların daima verimli bir zemin sağlamış olduğu anti-Sovyet ve anti-komünist spekülasyon için yeni bir alan değildir. Ancak geçmişte ve özellikle ülkemizde, bu, esas olarak, Komünist Partisi'ni kitlelerden ayırmak için kullanılmıştır. Düşmanlarımız, Komünist Partisi'nin ulusal olmayan ve anti-ulusal bir parti olduğunu, ulusal çıkarlardan önce «yabancı» çıkarlar peşinde koştuğunu iddia ederlerdi. Şimdi önemsiz ölçüde farklı bir ağızla karşı karşıyayız: Milliyetçi önyargılar, anti-komünistler tarafından, komünist partileri uluslararası arenada yalıtılmak için bir araç olarak kullanılmaktadır. Komünizm, diye iddia ediyor karşıtlarımız, giderek daha büyük bir ölçüde milliyetçi ve anti-enternasyonalist bir duruma geliyor.

Anti-komünistler, komünist harekete karşı savaşta daha ince taktikler uygulamak durumunda kalmışlardır. Çağdaş dünyada komünist hareketin artan etkisine karşı emperyalist burjuvazinin tepkisi, birinci olarak, *uluslararası* bir güç olarak komünist hareketi parçalamaya ve çökertmeye ve ikinci olarak da, *ulusal* gelişimdeki itici güçler olarak komünist partilerinin rolünü zayıflatmaya ve ortadan kaldırmaya çabalamak olmuştur. Ama komünistlerin uluslararası birliğinin ve dayanışmasının aşındırılması, kendi başına bir amaç olmaktan çok, emperyalizm için elverişsiz olan uluslararası durumu değiştirmenin ve ayrıca, komünist partilerini, ulusal toprağından koparacak ya da onların dönüşümüne yol açacak biçimde yalıtılmanın bir aracı olarak görülüyor.

Anti-komünistler, kendi taktikleri için jeopolitik bir temel sağlamaya da çalışıyorlar. Farklı coğrafi bölgelerde bulundukları için komünist partilerinin ereklarının «uymayacağı»nı öne sürüyorlar. «Doğu» komünizmi «Batı» komünizmine, «Güney» komünizmi «Kuzey» komünizmine karşıttır. Anti-komünistler, dünya devrim sürecinin birliğini ve onun, insanlığın ilerlemesini ve kalıcı barışa ve sosyalizme geçişini belirleyen genel kurallarını yadsımaktadır. Komünist harekete bu coğrafi yaklaşım, özellikle, burjuva propagandası tarafından ileri sürülen «Avrupa komünizmi» («Eurokomünizm») kavramında ifadesini buluyor. Bizim bu sorunla özel olarak ilgilenmemizin bir başka nedeni de, Londra'da yayımlanan «Economist» dergisinin, Partimizi – «Avrupa komünistleri» ve «Avrupa komünizmine karşı olanlar» şeklindeki ayrıma ters olarak – «tarafsız» ve «ilgisiz» diye tanımlamış olmasıdır. (1)

(1) Bkz. «The Economist», 5–11 Kasım 1977, s. 60.

«Avrupa komünizmi» deyimini uydurmuş olan ⁽²⁾ burjuva propagandası, bunu, yalnızca, aşağılayıcı olmayan bir deyim, ya da daha açıkçası, böl-gemizdeki kimi partilerin kimi sorunlarda aldığı benzeri tutumu belirtmeye yarar bir deyim olarak kullanmıyor. Bildiğimiz gibi, komünist hareket içinde, bu konuda farklı görüşler vardır ve bu tartışılmaktadır. Ama, komünizm, coğrafi ilkeye dayanan çeşitli bölümlere bölmeye çabalayan burjuvazi, buna, kendine özgü bir şekilde anti-komünist bir eğitim taşıyan bir anlam veriyor ve bunu, hareketimizi bastırmak için ve komünist partilerle bir savaş biçimi olarak kullanıyor.

Burjuvazi «Avrupa komünizmi» kavramına niçin gerek duyuyor? Beklediği bölünme nedir? Burjuva basının yorumları, bu kavram üzerindeki propaganda velvelesinin amacının, komünist partileri arasında, sonunda cepheleşmeye ve ilişkilerin kesilmesine yol açacak olan bir güvensizlik ve yabancılaşmaya yol açmak olduğu sonucunu çıkarmaktadır. Bunun bir nedeni vardır.

Burjuva basını, bir zaman, «Avrupa komünizminin çifte meydan okuyuşu»nu tartışmıştır. «Avrupa komünizmi»nin, «Doğu» için, «Batı»dan daha büyük bir sorun oluşturduğunu enine boyuna ileri sürmektedir. Anti-komünistler, bir ülkenin izlediği özgül sosyalizm yolunun öteki ülkelerdeki komünist davayı tehlikeye düşürdüğü şeklinde saçma bir fikrin çığırıklığını yapıyorlar. Kapitalist ülkelerdeki sosyalizm savaşımını, sosyalist ülkelerin gelişiminin anti-tezi olarak alıyorlar. Yönetimde olmayan komünist partileri, «Doğu»da varolan sosyalizmin karşıtları gibi sunulmakta, öte yandan da, yönetici partiler, «Batı»da sosyalizmin kurulmasına karşıt gibi gösterilmektedir. ⁽³⁾ Emperyalist çevrelerin «Avrupa komünizmi»ni yaymasının, bu kavramı, sosyalist topluluğu ve komünist hareketin temellerini yıkmaya aracı olarak kullanma planlarından ileri geldiği şeklinde bir izlenim çıkıyor.

Anti-komünistler, karakteristik bir biçimde, «Avrupa komünizmi» kavramına, hiç de coğrafi, bölgesel özellikler yansıtmayan bir ideolojik ve politik içerik veriyorlar. Bunu, komünist partilerin «sosyal reformasyonu» umutlarıyla bağlıyor ve onları, «hem yöntem-bilim, hem de erekler bakımından Leninizm'den sosyal-demokrasie doğru kaydırmaya» çabalıyorlar. ⁽⁴⁾ Buna karşılık sağ-kanat Sosyal Demokratlar, Batı Avrupa'da devrimci gelişime «inancın terkedilmesi» ve reformist çizginin «kabul edilmesi» olarak yorumladıkları ⁽⁵⁾ «Avrupa komünizmi»ni yayararak, açıkça, politik sermaye sağlamayı hesaplıyorlar. Öyleyse, komünizmin karşıtlarına

⁽²⁾ Bkz. «Newsweek», 6 Aralık 1976, s. 15.

⁽³⁾ Örneğin bkz. «International Herald Tribune», 2–3 Temmuz 1977 ve 8 Eylül 1977.

⁽⁴⁾ «International Herald Tribune», 5–6 Şubat 1977, s. 6.

⁽⁵⁾ Bkz. «Socialist Affairs», Mayıs-Haziran 1976, s. 65.

göre, «Avrupa» ekinin eklenmesi, komünizmi reformizme dönüştürmektedir. Burjuva ve sağ-kanat Sosyal Demokrat politikacı ve ideologlar «Avrupa komünizmi» konusuna bu nedenle böyle ilgi gösteriyor ve komünist partilerine karşı saldırılarını bu açıdan yürütüyorlar.

Burjuvazinin işçi sınıfı hareketinde reformizmi kısırtmak çabalarında izlediği amaçlar bütünüyle açıktır. Lenin şöyle yazıyordu: «İşçiler arasında reformist etki büyüdükçe, onların zayıflığı artar; onların burjuvaziye bağımlılığı büyür ve burjuvazi için, çeşitli kaçamaklarla reformları silip atmak daha kolaylaşır. İşçi sınıfı hareketinin bağımsızlığı arttıkça, onun amaçları daha derinleşir ve genişler ve reformist darkafalıktan daha serbest kalır. İşçiler için, iyileştirmeleri korumak ve bunlardan yararlanmak daha kolay olur». (6) Ancak kimi durumlarda, Lenin'in de işaret ettiği gibi, reformizm, «Marksist örgütlenmeyi çöktürmek ve işçi sınıfının demokratik görevlerini ortadan kaldırmak ... bunların yerine liberal bir işçi politikası koymak» anlamına da gelebilir. (7)

Durum böyle olsa bile, komünistlerin karşıtları, «Avrupa komünizmi» kavramına getirdikleri kendi yorumları ile komünist partilerinin gerçek politika ve ideolojileri arasında uzun bir yol olduğunu farkındadırlar. Daha baştan beri, bizzat kendi yarattıkları efsaneye saldırmak zorunda kalmalarının nedeni de budur. Anti-komünistler, giderek artan bir biçimde, kendi kendilerini aldatarak kendilerini uyutup uyutmadıklarını düşünmeye başlıyorlar.

«Avrupa komünizmi»nin kendi öz «isim babaları» tarafından bir komedi, bir oyun olarak yerilmesi de, daha ciddi bir şeyi ortaya koymaktadır. Bu, burjuvazinin, komünistleri temel ilkeler üzerinde ödünler vermeye çekmek istediği bir tuzaktır. Eğer onlar, «Avrupa komünizmi»ni anti-komünistlerin yorumladığı şekilde ortaya koymağa çağırılıyorsa, bu bir komedi değildir. Ama elbette komünistler, politik kazançlar sağlamak için, ne bilimsel sosyalizmin evrensel ölçüde geçerli yasalarını, ne kendi ülkelerinin işçi sınıfının çıkarlarını bir yana atmak ve ne de birbirleriyle kavgaya tutuşmak durumundadırlar. Karşıtlarımızın bu noktada çok yanlış düşündükleri fikrindeyiz.

Yetmişlerin sonlarında anti-komünizmi; sınıf savaşımı yasalarının farklı ülkelerde içinde bulunduğu özgül koşulları kardeş partilerin anlamasından kaynaklanan, komünist hareketin strateji ve taktiklerindeki ayrımları aşırı ölçüde vurgulamak karakterize etmiştir. Anti-komünistlerin fikrince, komünist hareketteki «çeşitliliğin artması», onun çözülmesine ve «çok doktrinli bir komünizm»in doğmasına yol açacak olan merkezkaç güçleri ortaya çıkaracaktır. Anti-komünistler de kendilerine elbette yalnızca seyirci rolü

(6) V. İ. Lenin, Tüm Yapıtlar, c. 24, s. 2.

(7) Age, s. 4.

vermemektedirler. Komünist partilere politik ve kültürel baskı yaparak, bölücü süreçleri kışkırtmak gereğinden açıkça söz etmekte ve ayrımları görüş farklılıkları durumuna dönüştürmeye çabalamaktadırlar. İşçi sınıfı partileri arasındaki her anlaşmazlığı abortmoya ve Lenin'in koyduğu gibi, «bunu bir parçalanmaya dönüştürmeye»⁽⁸⁾ çalışıyorlar.

Burjuva basını, tüm Marksistlerin kabul ettiği ve çok doğal olan, sosyalizme çeşitli gidiş yolları arasındaki farklılıkları mutlaklaştırarak, bu yolların araştırılmasını «geleneksel Marksizm»in, yani, Marks, Engels ve Lenin tarafından kurulmuş bilimsel sosyalizmin bizzat özüyle karşı karşıya getiriyor. Burjuva propagandası, her komünist partisinin, bağımsız ve özgürce düşünmek ve ülkesinin sosyalizme nasıl ilerleyeceğine karar vermek hakkını kullanmasında, bilimsel dünya görüşünün ve toplumsal gerçekliği bilimsel dönüştürme yönteminin bir yana atılmasını görmek istiyor.

Bu süreci «kaçınılmaz» ve «mantıksal» birşey olarak göstermek için anti-komünistler, çağdaş komünist hareket ile 16. yüzyıl Reformasyonu arasında bütünüyle temelsiz bir benzetme kuruyorlar. Bu Reformasyon'daki ilk adımın Protestan Kiliiseleri'nin ayrılması, ikinci ve en önemli adımın ise, yerel Protestan Kiliiseleri tarafından, dini yorumlarken tefekkürün ve dinsel örgütün reddedilmesi olduğunu ileri sürüyorlar. Anti-komünistlerin iddiasına göre, komünist hareket, kendi reformasyonu yolundadır, ama, karşıt-larımızın kendi kendini yalıtılma ve anti-empyralist dayanışmanın bir yana atılması biçiminde yorumladıkları, partilerin bağımsızlığı henüz yeterli değildir. Onların istediği şey, parti örgütünün ve komünist ideolojinin insanın politik bilincine koyduğu sözümona «ambargo»yu kırmak için, bu partilerin yeniden örgütlenmesidir. Bunu yapabilecek yeni Luther'-in henüz sahneye çıkmamış olmasından yakınıyorlar.⁽⁹⁾

ABD muhabiri James O. Goldsborough, komünist partilerinin karşıt-larını, «parti yapısı içinde bireysel özgürlüğün olmayışını somutlaştıran demokratik merkeziyetçilik üzerinde»⁽¹⁰⁾ yoğunlaştırmalarını isteyerek, bu «felsefe»yi daha pragmatik bir biçime getirmiştir. Anti-komünistler, «parti reformasyonu» ve partiler içerisinde «politik bilinç özgürlüğü» konusunda döktürürlerken, açıkça, partileri içeriden kemirecek süreçler yaratmaya bel bağlamaktadırlar.

Son zamanlardaki anti-komünist propagandanın bir çözümlemesi, bunun, komünist hareketin «çözülmesi»yle sınırlı olmadığını göstermektedir. Gerçekten de, bu doğrultudaki faaliyetler, ana özelliği komünist partilerin bizzat *niteliğinde* bir değişiklik yaratmak çabası olan daha uzun erimli bir yıkıcı eylemin yalnızca bir bölümüdür.

⁽⁸⁾ V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 4, s. 170.

⁽⁹⁾ Bkz. «The Economist», 12–18 Kasım 1977, s. 13–14.

⁽¹⁰⁾ «Foreign Affairs», Temmuz 1977, s. 814.

Komünist partilerine karşı kampanyanın günümüzdeki taktiklerinin belirli yanlarının, deyim yerindeyse, 60'ların keskin anti-Sovyet kampanyalarını yansıttığı gerçeği atlanamaz. Bu yıllarda sosyalist ülkeler üzerindeki «barışçı baskı» politikası, kesinlikle, bunları kendilerini «liberalleştirmeye», yani teoride ve pratikte Marksist-Leninist ilkeleri bir yana itmeye yöneltmeyi amaçlıyordu. Şimdi bu yöntem komünist partilerine karşı kullanılmaktadır. Anti-komünistler, komünist partileri aşındırmaktan ve «liberalleştirmek»ten söz ediyorlar.

Anti-komünistlerin sosyalizmle ve komünist partileriyle savaş yöntemlerinin bu benzerliği – buna uygun düşen değişikliklerle birlikte – bir ratslantı değildir. Anti-komünistler, sınıf savaşımından gerekli dersleri çıkarmışlardır. Tarihsel deneyim göstermiştir ki, işçi sınıfının komünist öncüsü değişmedikçe, sosyalizmi zayıflatmanın ya da değiştirmenin olanağı yoktur. Öte yandan, 60 yıldan fazla bir zamandır sosyal-demokrasinin yozlaşması da, dünya devrim dalgası kapitalizmin dayanaklarına karşı savaşa geçtiğinde, birçok ülkede kapitalizmi kurtarmakta önemli bir rol oynamıştır.

Yukarda anılan anti-komünist propaganda eğilimlerini genelleştirsek, anti-komünistlerin en çok zedelemek istedikleri şeyin komünist partilerinin Marks, Engels ve Lenin'in öğretilerine karşı tutumu olduğunu söyleyebiliriz. Ve bu anlaşılabilir bir şeydir, çünkü Marksizm-Leninizm, her gerçek komünist partisinin en önemli ideolojik ve politik bileşenidir.

Komünist hareketin ideolojik temellerine karşı yoğun saldırının nedeni budur. Dahası, bunların, Marks, Engels ve Lenin'in fikirlerinin çeşitli ülkelerdeki işçi sınıfı hareketiyle, anti-empyralist hareketle ve bu partilerin yeni görevlerini yerine getirmeleriyle bağlanma biçimleri, bu özgül biçimler üzerinde giderek daha fazla yoğunlaşma eğilimi gösterdikleri de apaçık bir duruma geliyor. Anti-komünist propaganda, çağdaş dünyanın gelişiminin yarattığı sorunları ve özellikle, henüz tam olarak çözülmemiş fenomenleri sermaye yapmaya çaballıyor. Ideolojik boşluk olamaz. Yeni sorulara yanıt verilmediği, bilimsel teorinin adamakıllı işlenmemiş olduğu yerlerde, karşıtlarımız, tıpkı asalaklar gibi beslenebiliyorlar.

Komünist partilerinin kendi genel ideolojik temellerini yitirmelerini ve bilimsel sosyalizmin «kuruyup gitmesi»ni öngören anti-komünistler, böylesi iddiaları desteklemek için bir tür «teori» de çırpıstırmaktadırlar. Bu, embriyon durumundayken, salt bir «Rusya fenomeni» olduğu iddia edilen Leninizm'in Marksizm'e karşı çıkarılmasında kendisini gösterir. Anti-komünistler, Sovyet devletinin varlığının ilk on yıllarında Leninizmin ve Sovyetler Birliği deneyiminin uluslararası niteliğini yadsımakla birlikte, «ulusüstü» bir güç olarak sunulan komünist hareketin bütünü konusunda herhangi bir geniş kavram genellemesi yapmıyorlardı. Özü bakımından, ulusüstü önderliğe uymayı reddetmek gibi gösterilen «ulusal komünizm» konusun-

daki spekülasyon, bundan sonraki adımı oluşturdu. Aynı zamanda, anti-komünistler, komünist ideolojinin yerel koşullara uydurulmasının, onun enternasyonalist erekerinin aşınmasına ve milliyetçi önyargıların üstün gelmesine yol açabileceği yolunda bir «teori de oluşturdular». Şimdi, «teorileri»nin çatısını çatıyorlar. Bunun yazarlarından birisi olan ABD Başkanlık danışmanı Zbigniew Brzezinski, komünizmin, böylesine çok ve çeşitli olan özgül koşullara uyarlanması, tıpkı 19. yüzyıl liberalizmi gibi, birleştirici ve evrensel bir kavram olarak onun anlamını sürekli yitirdiğini iddia etmektedir. ⁽¹¹⁾

Bu savların sahteliği, yaralı bir parmak gibi ortadadır. 19. yüzyıl liberalizminin aksine Komünizm, yalnızca politik bir ideoloji değil, bir bilimdir de. Bu yüzden, bir teorinin somut koşullarda pratik olarak uygulanmasının – ve komünistlerin de yapmakta olduğu şey budur – onun geliştirilmesini değil de çarpıtılmasını gerektirdiği görüşü, ciddi bir tartışmaya yer vermeyecek ölçüde değerden yoksundur. Bu birinci nokta. İkincisi, aktardığımız savların safsatacılığı, komünist ideolojiden vazgeçmenin bir kural olarak sunulmasında, oysa bunun tam tersini kanıtlayan olguların gözardı edilmesinde yatmaktadır. Bu olgular şunlardır: SSCB'deki gelişmiş sosyalist toplum ve sosyalist ülkelerde gelişmiş sosyalizmin kurulması, gelişmiş kapitalist ülkelerde sınıf savaşımında kazanılan başarılar, halkların ulusal kurtuluş hareketinin kazanımları, komünist partilerinin birçok ülkede etkisinin artması ve, emperyalizme karşı, barış ve yumuşama savaşımında komünistlerin dayanışması. Bunlara, bilimsel komünist fikirlerin doğruluğunu gösterdikleri için, bunların çekici ve birleştirici gücünü artıran daha birçok başka kazanımlar da eklenebilirdi. Üçüncüsü, işçi sınıfı, Marks ve Engels'in dediği gibi, sözün burjuva anlamında olmasa bile, ulusaldır. ⁽¹²⁾ Komünist hareket içinde ulusalın anlamı, burjuvazinin anti-komünist özlemlerinin teorik aılayışının bile kapsamı ötesindedir. Bu savların kesin yenilgisinin nedeni budur. Onların öngörülerinin tersine, bilimsel sosyalizmin ulusal özgüllüklere uygulanması, hareketimizin uluslararası birliğinin gelişimine engel değildir. Tam tersine, Marksist-Leninist teori partilerin kendi deneyimlerinden, uluslararası uygulamadan daha sadık bir bağlaşığa sahip değildir.

Anti-komünistler, hareketimizle savaşmaya çabalarlarken, kimi ülkelerdeki koşulların, – bu ülkelerin karşılaştığı yeni sorunların bir ölçüde ilginç bir şekilde araştırılmasına yol açmış olan – benzerliği kullanmaya çalışıyorlar. Komünistler arasındaki uluslararası dayanışmanın her türlü belirtisini prötesto ederek ve Parti deneyiminin uluslararası önemini yadsıyarak, onların tümü de, partilerin faaliyetlerinde özgül ulusal özelliklerden kaynaklanan ayrımları yadsıyan «monolitik» bir tutumu savunmaktan başka

⁽¹¹⁾ Bkz. «International Herald Tribune», 10 Ekim 1977.

⁽¹²⁾ K. Marks, F. Engels, Yapıtlar, c. 4, s. 444.

birşey yapmıyorlar. Böylelikle anti-komünistler, komünistleri, uluslararası komünist hareketten yalıtılma durumuna düşürmeyi umuyorlar.

Komünist hareketle savaşma konusundaki uzmanlar, özellikle son zamanlarda, «Leninist düşünme tarzı»nı vurgulamışlardır. Bunun, kendi ulusal stratejilerini geliştirirlerken komünistlerin« elini kolunu bağladığı»nı öne sürmektedirler. Hangi bakımdan bu tarz, karşıtlarımızı hoşnut etmektedir? Çünkü, anlaşıldığı kadarıyla, sosyalizme barışçı geçiş yolunda bile komünistler devrimci eylem yöntemlerini desteklemeye, politikaya, devlet iktidarı sorununa öncelik vermeye, özgürlüğün ve demokrasinin gelişiminde burjuva demokrasisinin gitmiş olduğundan ya da gidebileceğinden daha ötelere gitmek gereğini ileri sürmeye, ulusal sorunları toplumsal ilerleme anlayışı içinde çözmek için işçi sınıfı ile orta tabakalar arasında bağlaşımlar kurma, öteki politik partilerle bloklar oluşturma politikası izlemeye, vb. devam etmektedirler. Gördüğümüz gibi, anti-komünistler, bir yandan komünist partilerine onların bilimsel teori ve pratikten kopmalarına yol açacak olan «evrensel» şeyler dayatmaya çabalarlarken, öte yandan da, toplum-bilim tarafından saptanmış ve pratikte doğrulanmış olan sosyalizme barışçı geçişin belirli anahtar yönleri üzerinde saldırılarını yoğunlaştırıyorlar.

Partimiz Marks, Engels ve Lenin'in fikirlerine bağlıdır. Bu yüzden de, ülkemiz koşulları için özgün strateji ve taktikler geliştirebilmiştir. AKEL, Kıbrıs'taki en etkin politik güçtür. 1970 seçimlerinde oyların yüzde 40'dan fazlasını kazanmıştır. Ve 1976 Eylül seçimlerinde de, işbirliği yapan üç parti – AKEL, Spiros Kipriyanu yönetimindeki Demokratik Cephe ve Birleşik Demokratik Merkez Birliği (EDEK) – oyların yaklaşık yüzde 75'ini kazanmışlardır. Son aylardaki başkanlık seçimleri, adadaki politik yaşamın eksenini oluşturmuştur. Seçim kampanyası boyunca, çabalanmızı, olabildiğince geniş bir temel üzerinde yurtsever birliği korumak üzerinde yoğunlaştırıyoruz. Bu yüzden, partimizin adayının seçimlerde kazanacağı utkunun, bizim kaçınmak istediğimiz iç savaşın eşiğinde bir durum yaratabileceği varsayımıyla, partimizden bir aday çıkarmamaya karar verdik. Dahası, Türk ordusu bu utkuyu adanın bir başka kesimini işgal etmek için bir gerekçe olarak kullanabilirdi. NATO'nun iç işlerimize karışması yolunda reel bir tehlike ortaya çıkacaktı. Partimizin, ülkemizdeki özgül durumun bilimsel çözümlemesi temelinde geliştirdiği taktiklerin ve partimizin uluslararası konumunun, Kıbrıs sorununun çözümünü etkin bir şekilde hızlandırdığı ve halkımızın kısa erimli çıkarlarının yanısıra, uzun erimli çıkarlarına da uygun olduğu inancındayız.

70'lerin sonlarında anti-komünizmin buluşlarından kimilerini betimledik, bunlar kuşkusuz bütün anti-komünizm deposunu açıklamaz. Emperyalist çevrelerin ileri sürdüğü kavramların temelinde yatan etmen, komünist partilerine karşı duyduğu sınıfsal kin ve nefrettir. Emperyalist çevreler komü-

nist hareketin bölünmesini ve komünist partilerinin zayıflamasını, hatta pek de komünist olmamasını görmekten sevinç duyacaklardır. Bu nedenle, komünist partilerinin işlerine burun sokmaya, onları birbirlerine karşı kıskırtmaya ve hatta bize, nasıl davranacağımız, nereye ve kiminle gideceğimiz konusunda dersler vermeye, kendi niyetlerini bizim amaçlarımız gibi şunmaya, bizleri karışıklığa itmeye ve aramızda çekişmeler çıkartmaya çabalıyorlar.

Komünizmin emperyalist karşıtları, işçi sınıfının çıkarları için, barış ve toplumsal ilerleme için, emperyalizme karşı ortak savaşında komünistlerin ortaklaşa ileri sürdüğü amaçları ortadan kaldırmaya ya da aşındırmaya kararlıdır. Avrupa Komünist ve İşçi Partileri Konferansı'nda vurgulandığı gibi, komünistler, «her partinin eşitliği ve egemen bağımsızlığı, iç işlere karışmazlık ve, ilerici bir nitelik taşıyan toplumsal değişiklik ve sosyalizm savaşımında farklı yolları özgürce seçmesine saygı ilkelerine sıkıca bağlı kalarak, Marks, Engels ve Lenin'in yüce fikirleri temelinde aralarındaki enternasyonalist, yoldaşça ve gönüllü işbirliği ve dayanışmayı geliştireceklerdir.» Anti-komünizm bayrağını dalgalandıran emperyalist çevreler, bizleri işte bu açık ve belirgin konumdan kaydırmak istiyorlar.

Sosyalist devlet ve toplumun ekonomik gelişmesi

Alman Demokratik Cumhuriyeti'nde devletin ekonomik örgütleme işlevi

Willi Stoph

*Almanya Sosyalist Birlik Partisi MK Politik Büro Üyesi
ADC Bakanlar Konseyi Başkanı*

Toplumun devrimci dönüşümünün başlıca aracı olarak sosyalist devlet öğretisi, Marksist-Leninist düşüncenin en önemli kazanımlarından biridir. Utkan işçi sınıfı iktidarını pekiştirmek, alaşağı edilmiş olan sömürücülerin direncini kırmak ve toplumun ekonomik yeniden kurulmasını başarmak için bu araçtan yararlanır. Ülkemizin tarihi de içinde olmak üzere, reel sosyalizmin bütün tarihi bunu doğrulamıştır.

Gelişmiş sosyalizmin kurulması ve yetkinleştirilmesi aşamasında, sosyalist devlet, toplumumuzun yaşamı ve daha da ilerlemesi açısından aynı ölçüde önemli olmaya devam eder. Bu nedenle, ülkemizin daha önceki gelişim aşamalarında olduğu gibi, günümüzde de, Almanya Sosyalist Birlik Partisi, yeni sistemin maddesel ve teknik temelini güçlendirirken işçi ve köylülerin devletini güçlendirmeye ve onun rolünü artırmaya çalışmaktadır. ASBP Merkez Komitesi Genel Sekreteri Erich Honecker, Mayıs 1976'da Parti'nin 9. Kongresi'ne sunduğu MK Raporu'nda şunu vurgulamıştır: «Sosyalist ve komünist bir toplum kurmak işçi sınıfının tarihsel görevidir ve bunu yapmak için de iktidarda onun güçlü bir mevziye sahip olması gerekir. İktidar, baş zorunluluktur.»

Ülkemiz, sosyalist devleti ve toplumsal sistemi oluşturmakta ve güçlendirmekte zengin bir deneyim kazanmıştır. Bunun gelişimi, SSCB'nin ve bağlaşıklarının Hitler faşizmi karşısında kazandıkları çığır açıcı utkuya dayanır ve bu, Almanya Sosyalist Birlik Partisi'nin kurulmasıyla, işçi sınıfının, saflarındaki bölünmenin üstesinden gelmesine, devrimci bir temel üzerinde birleşmesine olanak vermiştir. Sovyet ordusunun faşist devleti ezici bir biçimde yenmesinden sonra, ilerici güçlerin baş görevi emperyalizmin ve militarizmin kökünü kazımak ve anti-faşist, demokratik devlet organlarını korumak oldu. İşçi sınıfının, emekçi köylülerin, aydınların ve işçi sınıfının başını çektiği, tarihsel bakımdan zorunlu sınıfsal bağlaşıklığı oluşturan öteki anti-faşist, demokratik güçlerin temsilcileri politik, ekono-

mik ve kültürel yaşamı dönüştürmeye giriştiler. Bir kamuoyu yoklamasıyla dile gelen halkın isteğine uygun olarak, savaş suçluları ve nazi eylemciler mülksüzleştirildi ve onların işletmeleri emekçi halkın eline verildi. Bu, yeni devlete, bütün halkın mülkiyeti biçimindeki en önemli ekonomik temeli sağladı. Mali sermayenin sultanının yıkılması ve devlet banka ve sigorta şirketlerinin kurulması toplumsal dönüşümleri daha da ilerletti. Demokratik bir toprak reformuyla büyük malikânelere son verildi, topraklar tarım emekçilerine ve topraksız köylülere aktarıldı. Yargı sistemi ve eğitim alanlarında da, bu alanlarda sömürücü sınıfların ayrıcalıklarını ortadan kaldıran reformlar oldu. Adım adım, tutarlı bir biçimde, eski burjuva hukuk ortadan kaldırıldı ve toplumsal yaşamın her alanına yeni, sosyalist hukuk getirildi.

Bu devrimci dönüşümleri gerçekleştiren, bunların öncü ve yolgösterici gücü olan ASBP, Marksist-Leninist doktrine ve işçi sınıfının, onyıllarca süren şiddetli devrimci savaşlarda kazanmış olduğu deneyime dayandı. Geçmiş onyıllarda, işçi sınıfı ile toplumun öteki sınıfları ve kesimleri arasında bağlaşıklıklar kurma politikasını yürütmeye ve bir işçi-köylü devleti kurmada ortaya çıkan başlıca sorunların tümünü teorik bakımdan işlemiş ve pratik bakımdan da çözmüş olan SBKP'nin eşsiz deneyiminden yararlandı. Bu, kaynaşmış bir devrimci süreç boyunca, anti-faşist, demokratik devrimi gerçekleştirmeye ve sosyalist devrimi utkan bir biçimde tamamlamaya olanak verdi. ADC'nin kurulmasıyla, işçi sınıfı kendi politik yönetimini kurdu ve pekiştirdi. Proletarya diktatoryasının bir biçimi olarak kendi sosyalist işçi ve köylü devletini kurdu, kendi sosyalist kazanımlarını karşıdevrimci müdahalelere ve emperyalizmin öteki saldırılarına karşı savunmada bundan yararlandı. Proletaryanın kooperatif köylüleriyle, aydınlarla ve tüm öteki emekçilerle bağlaşması sağlandı ve bu, Demokratik Almanya Ulusal Cephesi içinde pekiştirildi. ADC Anayasası'nın Üçüncü Maddesi şöyle der: «Bu cephe içinde, partiler ve kitle örgütleri, ortak çabalarıyla sosyalist toplumu geliştirmek ve böylelikle, sosyalist toplumdaki tüm vatandaşların toplumsal yaşamının ,ortak davadan herkes sorumlu olacaktır' ilkesine uymasına olanak vermek amacıyla, halkın tüm güçlerini birleştireceklerdir.»

ADC'deki sosyalist devlet, varlığının 28 yılında, çok çeşitli gelişim aşamalarından geçmiş ve her aşamada dünyanın ilk sosyalist ülkesi olan Sovyetler Birliği'nden, toplumsal yaşamın her alanında çıkar gözetmeyen enternasyonalist yardım ve destek görmüştür.

Ülkemizin sosyalist yeniden kuruluşu, Lenin'in şu yargısını tümüyle doğrulamıştır: «Proletarya diktatoryası, yalnızca, sömürücülere karşı güç kullanılması değildir ve hatta esas olarak, güç kullanmak bile değildir. Bu devrimci güç kullanmanın ekonomik temeli, bunun etkinliğinin ve başarısının güvencesi, proletaryanın, kapitalizme göre daha yüksek bir toplum-

sal emek örgütlenmesi türünü temsil etmesi ve bunu yaratmasıdır. Önemli olan budur, komünizmin tam utkusunun kaçınılmaz olduğunun güvencesi ve güç kaynağı budur.» (1)

Burjuva ideologlar, işçi ve köylülerin devletinin güç kullanma yanını abartmaya çalışmışlardır; ama sosyalist gerçeklik, bu devletin, gerçekten, alaşağı edilmiş sömürücü sınıflara karşı, özellikle sosyalist dönüşümlerin ilk aşamasında, güç kullanması gerekmeyle birlikte, bunun tümüyle farklı bir ereği olduğunu gayet iyi bir biçimde göstermiştir.

Lenin, 'proletarya diktatoryasının başlıca amacı, yaratıcı ve yapıcı bir gayretle sosyalizmi kurmaktır diyordu. (2)

Buna uygun olarak, sosyalist kazanımları savunmadaki bütün önemi bakımından, sömürücü etmenlerin ezilmesi işlevi sosyalist devletin hiç de baş işlevi değildir. Daha baştan beri ve bugün de, onun başlıca ve kesin işlevleri ekonomik örgütlenme ve, kültür ve eğitimin yayılması olmuştur; çünkü sosyalist devlet, tarihsel görevini, yani, sosyalizm ve komünizmin maddesel ve teknik ve ayrıca da, kültürel ve entellektüel temelini yaratılması görevini bu işlevlerin uygulanmasıyla yerine getirir. Ayrıca, sosyalist hukuk ve düzenin, sosyalist mülkiyetin ve emekçi halkın hak ve özgürlüklerinin korunması, çalışma ve tüketim ölçüsünün düzenlenmesi, barışın sağlanması ve sosyalist sistemin dış tehlikelere karşı savunulması, dış politik ve ekonomik ilişkilerin, özellikle de sosyalist topluluk ülkeleriyle kardeşçe işbirliğinin örgütlenmesi de onun başlıca işlevleri arasındadır. Ve bütün bu işlevler diyalektik bir birlik oluşturur ve devletin tüm organlarının işbirliğiyle uygulanırlar.

Ekonomik örgütlenme işlevi, özellikle, ASBP'nin ekonomik politikasının yürütülmesini, üretici güçlerin dengeli gelişimini ve üretim ilişkilerinin yetkinleştirilmesini, sosyalizmin maddesel ve teknik temellerinin azami pekiştirilmesini ve gelişimini ve emekçi halkın maddesel ve kültürel düzeyini yükseltme görevlerinin yerine getirilmesini gerektirir.

ASBP, devletin kemikleşmiş birşey olmayıp, toplumun kendisi gibi, değişmeye ve gelişmeye eğilimli olduğunu hep kabul etmiştir. Devlet organlarının faaliyetinin yapı ve biçimleri, yaşamın somut gereksinimlerini karşılayacak biçimde yetkinleştirilmektedir. Ekonomik örgütlenme işlevinin kendisi, sosyalist kuruculuk sırasında ve özellikle, gelişmiş sosyalist toplum aşamasında rolünün, alanının ve karmaşıklığının belirgin ölçüde artmasıyla birlikte, belirli değişiklikler geçirmiştir, çünkü sosyalist toplumsal sistemin nesnel üstünlükleri kendiliğinden gerçekleşmez. Gerçekten, bir bütün olarak ulusal ekonomide ve tek tek her bir işletmede, bunların bilinçli olarak kullanılması gerekir. Sosyalist kuruculuğun görevleri alan, ölçü ve

(1) V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 39, s. 13.

(2) Bkz. V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 38, s. 385.

karmaşıklık bakımından ilerledikçe, devletin ekonomik faaliyetinden daha büyük istemler beklenir. Bugün, o, üretici güçlerin dengeli gelişimi ve sosyalist üretim ilişkilerinin yetkinleştirilmesi, bilimsel ve teknik devrimin başarılarının uygulanması ve bunların, sosyalist üretim biçiminin üstünlükleriyle kaynaştırılması, halkın yaşama ve çalışma durumunun niteliksel açıdan iyileştirilmesi, uluslararası işbölümünün derinleştirilmesi ve sosyalist ekonomik bütünlüğün gelişimi gibi esaslı görevleri yerine getirmek durumundadır.

Bunlar, ASBP 9. Kongresi'nin çizdiği politikanın uygulanması bakımından canalcı öncülerdir. Bunun özü, Erich Honecker tarafından şu sözlerle belirtilmiştir: «ASBP'nin politikası, baş görevin, yani, sosyalist üretimin hızla geliştirilmesiyle, onun etkinliğinin artırılmasıyla, bilimsel ve teknik ilerlemeyle ve emek üretkenliğinin artırılmasıyla halkın maddesel ve kültürel yaşam düzeyinin daha da yükseltilmesi görevinin, tutarlı bir biçimde yerine getirilmesi üzerinde toplanmaya devam edecektir.» Partimizin ileri sürdüğü bu baş görevde somutlaşan ekonomik ve toplumsal politika birliği, emekçi halkın yaratıcı yeteneklerini geliştirmeye yardım etmektedir, çünkü onlar, kendi emeklerinin ürünlerinden yalnızca kendilerinin yararlandığını ve sosyalizmde, dürüstçe çalışmak dışında, genliği artırmanın başka bir yolu olmadığını çok iyi anlıyorlar.

Partinin çizdiği bu politikayı yürütmek için sosyalist devlet, ekonomik potansiyelin, işçi sınıfının ve bağlaşıklarının çıkarlarını tam olarak karşılayacak bir ölçüde büyümesini sağlayacak toplumsal koşulları oluşturmaya doğru kapsamlı bir yaklaşım yapmak durumundadır.

Lenin'in demokratik merkeziyetçilik ilkesine dayanan sosyalist planlı ekonomi, burada da kendisini defalarca haklı çıkarmıştır. Bunun anlamı; ekonomik faaliyetleri yerine getirirken, ekonomik gelişimin temel yanlarının (merkezden) yönetiminin ve merkezi devlet planlamasının yerel devlet organlarının ve işletmelerinin sorumluluğuyla ve emekçi halkın girişkenliğiyle sıkıca bağlı olmasıdır. Bu ilkenin doğru bir şekilde uygulanması, üretici güçlerin daha rasyonel bir biçimde kullanılmasına, kollektif ve toplumsal çıkarların daha iyi kaynaştırılmasını sağlamaya ve bütün yönetim sürecinin etkinliğini artırmaya yardım eder.

Planlama ilkesi, ADC Anayasası'nda yazılıdır ve öteki yasalarda ve normatif kurallarda da dile getirilmiştir. Ekonominin yönetiminin başlıca aracı, yıllık ekonomik planları hazırlamakta temel olan beş yıllık plandır. Planlarımızın derin demokratik niteliği, yalnızca, bunların koyduğu ereklerde değil, aynı zamanda, bunların hazırlanış ve kabul ediliş biçimlerinde de ifadesini bulur. Devlet plan ereklarının işletmelerde adamakıllı tartışılması, yaygın ve iyi işleyen bir uygulama durumuna gelmiştir. Bu tartışmaların sonuçları, plana yasa gücü veren (planı yürürlüğe sokan) en yüksek halk temsil organı tarafından, ADC Halk Meclisi tarafından özetlenir.

Şimdiki beş-yıllık plan (1976–1980), ülkemizde toplumsal üretimin sağlıklı, istikrarlı, oranlı ve dinamik bir şekilde büyümesini öngörmekte ve toplumsal yaşamın her alanında çalışmayı daha etkin yapmak ve iyileştirmek çabalarını güçlendirmektedir. Planın erekları etkindir: 1980’de, ulusal gelir yüzde 27,9 ve sanayi üretimi de yüzde 34 artmış olacaktır. Sosyalist tarımda, önceki beş-yıllık dönem ortalamasına göre, ortalama yıllık ürün yüzde 20 artacaktır. Bireysel ve toplumsal tüketim yüzde 22,5 yükselecektir.

Bu yeni ereklara, esas olarak, emek üretkenliğini yükselterek ulaşılabacaktır. Bu ereklara ulaşmakta ve maliyet-fayda oranını belirgin bir biçimde iyileştirmekte, bilim ve teknoloji belirleyici olacaktır. Emek üretkenliğinin planlı büyümesinin yüzde 60–70’ini, yalnız başına bilim ve teknik kazanımların kullanılması karşılayacaktır.

Devlet ve ekonomi organları, toplumsal üretimin yoğunlaştırılmasını şimdiki beş-yıllık dönemin görevlerinin yerine getirilmesinde özellikle önemli görüyorlar. Ülkemiz ekonomik gelişiminin ana çizgisi yoğunlaştırmadır. Bu, halkın yaşam düzeyinin daha da iyileştirilmesi ve sosyalizmin maddesel ve teknik temelının sürekli modernleştirilip, genişletilmesi için gerekli olan, ekonominin bilimsel ve teknik potansiyelinin büyümesini hızlandırıyor.

Ekonomik ve toplumsal politika arasında sıkı bir bağ kurma çabası, gelişmiş sosyalist toplumun oluşumunda önemli bir yandır. Üretimi daha da büyütme ve etkinliği daha da artırma atılımı, sistemli bir biçimde, halkın çalışma ve günlük, yaşam koşullarını iyileştirmeyi amaçlıyor. Bugün, gelişmekte olan sosyalist toplumsal sistem ile, tarihsel bakımdan sonu belli olan emperyalist sistem arasındaki temel fark, her zamankinden daha çarpıcıdır. Kapitalist ülkelerdeki emekçi halk, kitlesel işsizlikten acı çekmektedir ve geleceği belirsizdir. Doğası bakımından insancıl olan sosyalist toplum ise, tersine, tüm niteliksel üstünlüklerini giderek artan bir biçimde ortaya koymaktadır. Ve bu üstünlüklerden birisi de, her vatan-daşın tam bir toplumsal ve maddesel güven içinde olmasıdır. İşçi ve köylü devletimiz, her vatandaş için tam istihdam ve güvenceli iş yaratmakta ve, tüketici fiyatları, konut kirası ve hizmetlerin bedelinin istikrarlı olmasını sağlamaktadır. Öteki sosyalist ülkelerde olduğu gibi, ülkemizde de, temel gıda ve hizmet fiyatlarının ve kiralaraın dünyadaki en düşük fiyat ve kiralar arasında bulunduğunu, öte yandan ise, ücretlerin ve emekli aylıklarının uyumlu bir biçimde artırılmakta olduğunu anımsayalım. Sosyalist toplumun bir başka karakteristik özelliği de, yüksek düzeyde gelişmiş eğitim sistemi, yaygın bir kamu sağlık kuruluşları ağı, eğlenme ve dinlenme ve insanın kültürel düzeyini yükseltme için bol olanaklar olmasıdır. Sosyalist devlet, bütün bu alanların gelişimi için toplumsal fonlardan yapılan harcamalarını yıldı yıla artırmaktadır.

Devlet organları, şimdi, Parti’nin önderliği altında, halkın tarihindeki en

geniş toplumsal-ekonomik programı gerçekleştirmek için başarılı bir şekilde çalışıyorlar. Bu bakımdan, şimdiki beş yıllık dönemde, 750 bin apartman dairesi kurulacak ya da modernleştirilecektir ve bu da, iki milyondan fazla vatandaşımızın konut koşullarını iyileştirmeye yardım edecektir. 1990'da, konut sorunu bütünüyle çözülmüş olacaktır. Asgari ücretlerdeki artışlar ve bu alandaki öteki önlemler, yaklaşık iki milyon emekçinin kazanılmış gelirini artıracaktır. Bu dönemde, emeklilerin yaşam koşullarını ve toplumsal güvenliği daha iyileştirmek için 6 milyar marktan fazla harcanacaktır. Önemli olan şey, bir milyondan fazla ADC vatandaşının 40 saatlik bir çalışma haftasına sahip olması ve yavaş yavaş ülkedeki tüm emekçilerin beş günlük bir çalışma haftasına geçeceğidir.

Ücretli analık izni ödentileri 1,2 milyar marka çıkarılacak ve izin süresi artırılabilecektir. Şimdiki durumda bu süre, ilk çocuğun doğumuyla 6 aya ve ikinci ve daha sonraki çocukların doğumuyla birlikte de bir yıla ulaşmaktadır. Bütün bunlar ve devletin toplumsal gereksinimlere yaptığı öteki harcamalar, şimdiki beş yıllık dönemde bu amaçlar için ayrılmış olan 50 milyar mark gibi etkileyici bir miktara varmaktadır.

Beş yıllık planımız, gerçek bir büyüme programı, yaşam düzeyini artırma ve toplumsal istikrarı pekiştirme programıdır. Emekçi halk, hergün, devletin politikasının kendi daimi çıkarlarını kolladığını hissetmekte ve bu nedenle de, bunun uygulanmasına yardım etmek için en etkin çabayı harcamaktadır. Bu, emeğin niteliğini ve etkinliğini belirgin bir biçimde artırmayı ve yeni kaynakları ortaya çıkarmayı amaçlayan birçok girişimden de görülecektir. ADC emekçilerinin Parti'nin ve devletin politikasını tam olarak desteklemeleri, dünya piyasasının durumunda bir değişiklik olduğu zaman ekonomimizin karşılaşacağı güçlüklerin ağırsız bir biçimde üstesinden gelmemize olanak vermektedir. Yeni yılın başından beri, emek kolektifleri ve tüm emekçi halk, çabalarını, ulusal ekonomik planların yerine getirilmesi ve aşılması üzerinde yoğunlaştırmışlardır. Ekonomik örgütlenme faaliyetinde devlet organları, bütün ADC ekonomisini yoğunlaştırma yoluna sokmanın, öte yandan da bunun rasyonalizasyonunu canlı bir biçimde geliştirmenin sorumlu görevleriyle karşı karşıyadır. ASBP'nin ve sosyalist devletimizin toplumsal-ekonomik politikasının daha başarılı bir şekilde uygulanmasının en iyi güvencesi budur.

Şimdiki aşamada sosyalist kuruculuğun ekonomik örgütlenme işlevinin geliştirilmesini ve yetkinleştirilmesini ele alırken bir başka önemli etkeni daha belirtmek gerekir. İşçilerin, kooperatif köylülerinin, aydınların ve ekonomik planlamaya, yönetime ve toplumun tüm öteki işlerine, sıcak bir politik sorumluluk ve uzmanca bilgiyle katılmakta olan tüm öteki emekçilerin toplumsal faaliyetini genişletmeye, partimiz büyük önem veriyor. Bu faaliyet, yaşamımızın daha karakteristik bir özelliği durumuna geliyor. Söz konusu faaliyet, tüm devlet organlarının ilişkilerinin ve faaliyetinin

temelinde yatan temel ilke üzerinde, demokratik merkezîyetçilik üzerinde yükselmektedir. Bu ilke, bireysel, kollektif ve bölgesel çıkarlar ile, bir bütün olarak toplumun çıkarları arasındaki uyumu sağlamaktadır. Gelişmiş sosyalist toplumun kuruculuğunun ilerletilmesi konusunda ASBP Programı şöyle demektedir: «Sosyalist devlet iktidarının gelişiminin ana çizgisi, sosyalist demokrasinin daha da genişletilmesi ve yetkinleştirilmesidir. Vatandaşların devlet yönetimine ve ekonomi yönetimine çeşitli biçimlerde katılması, sosyalizmde, yaşamın daha belirgin bir özelliği durumuna geliyor.»

ADC Anayasası'na yazılmış olan «Birlikte Çalışma, Birlikte Planlama, Birlikte Yönetme» ilkesi, toplumumuzun her alanında, giderek artan bir biçimde gerçekleştirilmektedir. İşletmelerdeki emekçiler, üretim kooperatiflerinin üyeleri, araştırma enstitülerindeki ve öteki kuruluşlardaki personel, sanayideki, tarımdaki, ticaretteki, kültürdeki, eğitimdeki ve toplumsal yaşamın öteki alanlarındaki görevlerin yerine getirilmesine etkin bir şekilde katılmaktadır. Emekçi halkın devlet idaresine ve ekonomi yönetimine katılması ilkesi, Bakanlar Konseyi yasası ile halk işletmelerinin, işliklerinin ve halk işletme birliklerinin görevleri, hakları ve ödevleri buyrultusu da içinde olmak üzere, normatif (kuralcı) bir yasa olarak saptanmıştır.

Devlet kuruluşlarının ve ekonomik organların yapısı, emekçi halka yarar sağlamayı amaçlayan bir politika yürütülmesinde büyük önem taşır. Bunların kadroları, kendilerini işçi ve köylü devletimizin politikasının gerçekleştirilmesine adanmış olan deneyimli erkek ve kadınlardan oluşur. İşçi sınıfının yol gösterici rolünü sağlamak için, bu organların personeli, mad-desel üretimdeki öncüler ve ayrıca, toplumsal-politik organların temsilcileri arasından seçilir. Toplumsal gelişimin sürekli artan gereksinmelerine uygun olarak, devlet görevlileri arasında politik ve mesleki eğitim düzeyinin sürekli yükseltilmesine büyük bir dikkat gösterilir.

Sendikaların ülkemizin günlük yaşamdaki rolü, sosyalist demokrasinin gelişiminin özellikle canlı bir kanıtını sağlamaktadır. Sendikalar en geniş işçi örgütleridir ve yönetim organları, ekonomik ve toplumsal politikanın tüm dirimsel konularını bunlarla sıkı bir işbirliği içinde tartışır ve karara bağlarlar. Yasa önerisi sunmak, sendikaların anayasal hakkıdır. Bundan dolayı, geçtiğimiz yıl, 9. Sendika Kongresi, tartışılmasına 5,8 milyon erkek ve kadının katıldığı önemli bir belgeyi, yeni İş Yasası taslağını ileri sürmüştür. Kamuoyuna geniş ölçüde başvurulduktan sonra, yeni Yasa ADC Halk Meclisi'nce kabul edilmiştir.

Emekçilerin devlet yönetimine ve planlamaya katılımını daha da genişletmek amacıyla, Bakanlar Konseyi ve Birleşik Özgür Alman Sendikaları Merkez Kurulu, her yıl işletmelerde bağlanan toplu sözleşmeleri yönlendiren ilkeler üzerine ortak bir buyrultu yayınladılar. Devletin her yönlü güçlenmesi açısından işçi sınıfının taşıdığı sorumluluğun artması, en canlı biçimde, sendikalar tarafından örgütlenen sosyalist yarışma sırasında dile

geliyor. Amaç, emekçi halkın çabalarını, ulusal ekonomik plan ereklərini yerine getirmek ve bunları aşmak üzerinde toplamaktır ve bu, bütün toplumun ve herbir bireyin çıkarlarına uygundur. Böylesi yarışmalara katılanlar, giderek artan bir biçimde, çalışmanın niteliğini ve üretimin etkinliğini artırma, emek üretkenliğini yükseltme ve, çalışma ve yaşama koşullarını iyileştirme görevini üstlenmektedirler. Geçtiğimiz birkaç yıl içinde, yeni fikirler hareketi büyük bir alan kazanmıştır. 1976'da, 1,6 milyondan fazla kişi, uygulanması 3,7 milyar mark tasarruf etmeye yardım edecek olan yeni fikirler ileri sürmüşlerdir. Bütün bunlar, ADC emekçi halkının, şu ya da bu biçimde, toplumsal yaşamın temel alanı olan maddesel üretimde de kendi yazgısını saptama konusunda reel bir hakka sahip olduğunu göstermektedir.

Dünya sosyalist sisteminin oluşması, sosyalist devletin ekonomik faaliyetinin içerik ve ölçüsünde derin değişiklikler doğurmuş ve bunları, ülke sınırlarının ötesine götürmüştür. Yeni bir işlev, sosyalizmin enternasyonal niteliğiyle ve yeni toplumu kuran ülkelerin birliğini sağlamlaştırma göreviyle belirlenen, sosyalist devletler arasında kardeşçe işbirliği ve karşılıklı ya dımlaşma işlevi doğmuştur. Sosyalist topluluk ülkeleri, proletarya enternasyonalizmi ve ulusların dostluğu ilkelerine dayanan ekonomik, politik, bilimsel, teknik, ideolojik, kültürel, askersel ve başka işbirliği biçimlerinde, birlikte çok şey yapmışlardır.

Gelişmiş sosyalist toplumun kurulması ve yetkinleştirilmesi aşamasında, sosyalist devlet, öteki kardeş ülkelerle bağları derinleştirmek ve yavaş yavaş, sosyalist ulusları, toplumsal yaşamın çeşitli alanlarında daha yakın bir duruma getirmek açısından daha büyük bir sorumluluk taşır. Zaman alacak olan bu süreç, güçlü bir kardeşçe bağlaşıklık içinde birleşmiş olan sosyalist ülkeler Marksist-Leninist partilerince başlatılmıştır. Bu politikanın başarıyla izlendiğinin etkileyici kanıtı, son zamanlarda ADC ile Sovyetler Birliği ve ADC ile öteki kardeş ülkeler arasında bağlanan dostluk anlaşmalarından çıkarılabilir.

Sosyalist ekonomik bütünleşme, EYK üyesi ülkeler arasında işbirliğinin derinleşmesi yoludur. Bu, sosyalist ülkelerin ekonomik, bilimsel ve teknik potansiyelini uyumlu bir biçimde güçlendirmek ve onların ekonomilerinin oranlı gelişimini sağlamak bakımından önemli bir araçtır. Kardeş sosyalist ülkeler arasında ekonomik işbirliğinin yetkinleşmesi ve üretim, bilim ve teknolojinin başlıca kesimlerinde derin ve istikrarlı bağların şekillenmesi sosyalizmin üstünlüklerinin, herbir ülkenin ve bir bütün olarak bu topluluğun çıkarlarına uygun olarak, en tam ve en etkin biçimde kullanılmasının vazgeçilmez öncülleridir.

Bu bağlam içinde, EYK ülkeleri devlet kuruluşlarının 1976–1980 dönemi planlarını uyumlandırma konusunda yapmış oldukları büyük çalışmaya değinmek gerekir. Araştırma ve incelemeye ayrılmış fonların daha

akılcı biçimde kullanılması, uzun bir dönemde bellibaşlı enerji ve hammadde kaynaklarına duyulan gereksinimlerimizin karşılanması ve satışların istikrarlı bir biçimde planlanması ve ulaşım işlerinin iyileştirilmesi bakımından yeni olanaklar açılmaktadır. Sosyalist ekonomik bütünleşmenin üstünlüklerinin üretimi yoğunlaştırmada geniş olarak kullanılması için de önlemler alınacaktır.

Kapsamlı Ekonomik Bütünleşme Programı'nın uygulanmasında ADC, SSCB ile işbirliğinin sürekli geliştirilmesine ve derinleştirilmesine özel bir önem veriyor. Sovyetler Birliği, bizim en önemli ekonomik ortağımızdır, dış ticaretimizin üçte birinden fazlası onunladır. SSCB'den alınan mallar, bizim makine, donatım, hammaddeler, yakıt ve tüketim malları gereksinimlerimizin önemli bir bölümünü karşılamaya yardım ediyor. Üretim süreçlerini yeni bir modele kavuşturmak ve modernleştirmek için SSCB'den karmaşık makinelerin ve komple donatımların alınması, ADC'nin maddesel ve teknik temellerini güçlendirmek bakımından son derece önemlidir. Kooperatif çiftçilerimiz, güçlü Sovyet traktörlerine büyük değer vermektedir; öte yandan da, sözgelimi demiryolu ulaşımının modernleştirilmesi, esas olarak, güçlü Sovyet dizel lokomotiflerinin dışalımıyla gerçekleştirilmektedir. Buna karşılık, ADC, SSCB'ne sanayi ve tarım için büyük miktarda makine ve donatım, kimyasal maddeler ve tüketim malları sağlamaktadır.

ADC'nin öteki EYK ülkeleriyle ve ekonomik, bilimsel ve teknik bağları genişlemektedir ve bunlar, uzun erimli uzmanlaşma ve işbirliği anlaşmalarına dayanmaktadır. 1976'nın sonunda, ADC, böyle iki ve çok taraflı 400 anlaşma bağlamıştır ve şimdi bunlar, bizim EYK ülkelerine dışsatımımızın yaklaşık üçte birini karşılamaktadırlar. Ekonomik planlamanın uluslararası alanda uzun erimli bir şekilde uyumlandırılması, ilgili ülkelerdeki devlet kuruluşlarının kendi yükümlülüklerini karşılamak bakımından taşıdıkları sorumluluğu artırmaktadır.

ADC, ayrıca, araştırma ve geliştirme bakımından da kardeş ülkelerle sıkı bağlara sahiptir. Devlet planı altında kapsamlı bilimsel ve teknik gelişme tasarımlarının yüzde 80'inin SSCB ile işbirliği yoluyla gerçekleştirilmediğini söylemek yeterlidir. Kardeş ülkelerin bilimsel potansiyellerin bu şekilde biraraya getirilmesi, onlara, bilimsel ve teknik devrimin en son kazanımlarına ulaşma olanağı vermektedir. En iyi dünya standartlarına yetişmiş olan makine, donatım ve araç tasarım ve imalatında, giderek artan bir şekilde, canlı ortak çabalar harcanmaktadır. Bu işbirliğinin karşılıklı yarara dayandığı, yeni komple kimya donatımının, modern makina parçalarının, yüksek kaliteli çelik imalindeki yeni teknolojilerin gelişimiyle ve Soyuz-22 uzay gemisi için multizonal fotoğraf kamerasının gelişimi ve yapımıyla ulaşılan olumlu sonuçlardan görülecektir. Şimdilerde, EYK ülkeleri devlet kuruluşları, uzun bir devrede ham-

madde, yakıt ve enerji sorunlarını çözmelerine yardım edecek olan, 1990 yılına değin sürececek uzun erimli erek yönlendirme programlarını ortaklaşa hazırlamaya girişiyorlar.

EYK çerçevesi içinde uluslararası sosyalist işbölümü, toplumsal ve devlet sistemlerine bakmaksızın, eşitlik, karşılıklı yarar ve egemenliğe saygı ilkeleri üzerinde öteki ülkelerle ekonomik, bilimsel ve teknik bağların geniş ölçüde geliştirilmesi için sağlam bir temel sağlamaktadır. Sosyalist devletlerin bellibaşlı ortak görevlerinden birinin de, her tür ayrımcılıktan arınmış bir dünya ticaretini genişletmek için elverişli koşulları yaratmak olduğuna inanıyoruz.

ADC'de gelişmiş sosyalist toplumu daha bir şekillendirme faaliyetimiz ile halkların kalıcı dünya barışı savaşımaları arasında dolaysız bir bağ vardır. Yeryüzünde barışın korunması ve pekiştirilmesi ve, farklı toplumsal sistemlere sahip devletlerin barış içinde yanyana varolması sosyalizm ve komünizm kuruculuğunun sürdürülmesi için elverişli dış koşulları yaratmakta, öte yandan da, dünya sosyalizminin güçlendirilmesi barış, demokrasi ve toplumsal ilerleme güçlerinin sağlamlaşması ve büyümesi üzerinde önemli bir etki yapmaktadır. Bu nedenle, devletimiz Avrupa'da ve dünyada barışı ve güvenliği güçlendirmek ve, Partimizin, dünya üzerindeki erkek ve kadınların dirimsel çıkarlarına uygun olduğuna derinden inandığı silâhsızlanma önlemleriyle politik yumuşamayı geliştirme yolunda, Sovyetler Birliği ve tüm öteki sosyalist ülkelerle omuz omuza, tutarlı ve ardıcıl bir savaşım vermiştir.

Halkımız, sağlam bir şekilde Sovyetler Birliği'nin etrafında toplanmış olan özgür sosyalist uluslar ailesine girmiştir. Yeni kurtulmuş ülkelerle dostça bağlarımız daha da sıklaşmaktadır. ADC halkı, kapitalist ülkeler işçi sınıfıyla ve tüm ulusal bağımsızlık ve, emperyalist baskı ve sömürden kurtuluş savaşçılarıyla etkin bir dayanışma içindedir. Biz, ayrıca, tüm vatandaşlarımızın kafasında, kendi sosyalist ülkeleriyle gururlanma ve sosyalist anavatanları için sevgi duygusunu da uyandırmaya çalışmaktayız. Enternasyonalizm ve yurtseverliğin bu kaynaşması, giderek artan bir şekilde, ADC vatandaşlarının zihnîyetini ve pratik faaliyetini belirlemiştir. Marksist-Leninist Partimizin tarihsel başarılarından birinin bu olduğuna inanıyoruz.

İşçi sınıfının ve halkımızın geri kalanının genliğini ilerletmeyi amaçlayan ASBP'nin politikası, emekçi halkın ve sosyalist devletin birliğini daha da güçlendirmeye yardım ediyor. Ortak ereklerinde birleşmiş olan halkımız, ASBP'nin sınanmış önderliği altında, iyimserlik ve güvenle, yeni görevlerin yerine getirilmesine girişiyor.

Çekoslovakya'da 1948 Şubatından çıkarılan dersler

Vasil Bilak

ÇKP MK Prezidyumu üyesi ve MK Sekreteri

Çekoslovakya'nın yaşamında, ülkenin toplumsal gelişmesini etkileyen ve Avrupa'nın tarihine yansıyan epeyce çok diyebileceğimiz önemli olaylar vardır. Fakat bu olaylardan hiç biri, 1948 yılı Şubatında emekçi halkın gericilik üzerinde elde ettiği utku gibi tarihsel boyutlar kazanmış değildir. 1948 Şubatı bir dönüm noktasıdır. Bu dönüm içinde, ülkemizde sömürücü sınıfların egemenliğine dönüşsüz olarak son verildi ve egemenlik kesin olarak Çekoslovakya Komünist Partisi'nin yönetimi altındaki işçi sınıfı başta olmak üzere emekçilerin eline geçti. İşte o şanlı günlerden ne kadar uzaklaşıyorsak, 1948 Şubatının bu dönüm noktası olma karakteri ve önemi o oranda büyük bir açıklıkla belirliyor. Otuz yıl önce, 1948 Şubatı, ülkemiz tarihinde yeni çağın, sosyalizmin kuruluşu çağının başlangıcı oldu.

Utkusal Şubat, ulusal ve demokratik devrimin sosyalist devrime dönüşmesi sürecini tamamladı ve sosyalist devrimin yapıcı ve yaratıcı amaçlarını gerçekleştirmeye geçmesi perspektifini açtı. Bir yandan Çekoslovakya'nın uluslararası konumları eşi görülmedik ölçüde güçlendi. Cumhuriyetimiz, Sovyetler Birliği'yle ve sosyalizm yolunu seçmiş bulunan diğer ülkelerle tamamen ve sonsuza dek omuzdaş oldu. Ve bu da dünya sosyalist sisteminin oluşmasında önemli bir etken oldu.

Yaşam, sosyalizmin devrimsiz doğamayacağı gerçeğini defalarca doğruladı. Ne var ki, devrimsel dönümün başarısı ülke içi ve uluslararası sınıf savaşımı koşullarına bağlıdır. Büyük Ekim ve arkasından, tepe noktasını 1948 utkusallık Şubatının oluşturduğu Çekoslovakya devrimi deneyimi de içinde, tüm devrimsel gelişme, Lenin'in keşfettiği sosyalizme geçiş yasalıklarının pratiğin sınavına dayandığını ve emekçi insanın kurtuluşuna, kapitalist sömürden azatlanmasına, bütün insanlar için yaraşık ve mutlu bir yaşam, bütün uluslar ve halk grupları için özgür bir gelişme sağlanmasına yol açtığını yeniden ve en inandırıcı bir güçle ortaya koydu.

Utkusal Şubat'ın 30. yıldönümüyle ilgili olarak bizim devrim deneyimimize tekrar değinirken, geçmişimizi incelemeye sadece inceleme olsun diye başvurmaktan uzak bulunuyoruz. Biz bunda, yankıları uzaklaşan sınıf kavgaları deneyiminin devrimci hareket için her zaman şimdiki anlama ve geleceği öngörme bakımından en önemli kaynaklardan biri olduğu ve olmaya devam ettiği düşüncesinden yola çıkıyoruz. Örneğin, Marksizm-Leninizm klâsiklerinin Avrupa'da 1848 devrimlerini, Paris Komünü'nü konu

edindikleri ünlü yapıtları, Lenin'in Rus devrimleri üzerindeki yapıtları bu cümledendir. Bu yapıtların içerdiği düşünce, sonuç ve ilkeler, Çekoslovakya komünistleri için, sosyalist devrimin utkusuna varıracak yollar arama savaşımında paha biçilmez bir önem taşıyordu.

Devrimci savaşımından çıkarılan dersleri Marksist-Leninist açıdan değerlendirmek, düşmanlarımızın ülkemizdeki sosyalist devrimin tarihini kendilerine göre yorumlama yeltenişlerinde bulunduklarından ötürü de ayrıca önem kazanıyor. Bu yorumcular arasında, ne yazık ki, bir zamanlar kendilerine yoldaş dediğimiz, giderek 1948 Şubat devrimine katılan, ama devrimcilikleri uzun ve çetin savaşım yıllarına yetmeyen kimseler de vardır. Bunlar, devrim kavgalarının gerilimine dayanamıyarak, 1968-1969 yılları bunalımı içinde partiden ayrıldılar, sosyalizm amaçlarından saptılar. Bugün, böyleleri de, burjuva ideologları ve reformist yordakçılarının yanısıra, partimizin politikasını, dünya devrim sürecini iftiralarla karalamaya çalışıyorlar. Bu hasımlarımız, güneşin balçıkla sıvanamadığı gibi, Büyük Ekim Sosyalist Devrimi'nin utkusu, sosyalist devrimlerin utkuları ve dünyanın nice ülkelerinde sosyalizm kuruluşu başarıları gerçeğini suskunlukla geçiştiremedikçe veya gizliyedemedikçe, daha büyük bir hırsla, sosyalizmin biriktirdiği tarihsel deneyimi yozlaştırmaya, bu deneyimin bütün olumlu öğelerini karalamaya veya kuşku göstermeye girişiyorlar. Kurduğumuz sosyalizmi «yetkinleştirme», sosyalist idealleri burjuva toplumunun çelişkileriyle uzlaştırma ve sosyalizmi bilim olmaktan çıkararak yeniden ütopyaya dönüştürme yönündeki denemeler de aynı amacı güdüyor. Bütün bu eylemlerin arkasında, kapitalist ülkeler emekçilerinin gözünde reel sosyalizmin başarılarının ve çekim gücünü hiçe indirme çabası gibi iyi gizlenememiş, sırtıp duran bir eğilimi görmemek elde değildir.

İşte bu nedenle, Çekoslovakya'daki 1948 Şubat olaylarına bugün yenisinden dönerken, bu olayların, bizim için, zamanımızla sınıksız bağlı bir canlı tarih olduğunu, yeniyi ve sosyalizmin ilerlemesini amaçlayan her günkü savaşımımızda bizleri esinlediğini düşünüyoruz.

1948 Şubatının kalımlı önemi, her şeyden önce Çekoslovakya gibi yılanmış burjuva demokrasisi geleneklerinin, parlamenterizmin ve reformist sosyal-demokratizmin hüküm sürdüğü bir ülkede, dünya kapitalist sistemiyle politik ve ekonomik bakımdan sıkı sıkıya bağlı, gelişmiş kapitalist üretim ilişkileriyle sanayice gelişkin bir ülkede, sosyalist devrim utkusunun tarihte ilk defa olarak işçi sınıfı egemenliğinin kurulmasına yol açmış olmasındadır.

1948 Şubatında emek cephesinin kazandığı utku, burjuva propaganda sisteminin yıllar yılı ileri sürdüğü savları, yani sosyalizmin ve özellikle Lenin'in sosyalist devrim ilkelerinin ancak tarımsal yapısı ağır basan, halkının kültürel düzeyi düşük ve demokratik geleneklerden büsbütün yoksun, ekonomice gerikalmış ülkelerde hayata geçirilebileceği savlarını tamamen ya-

lanladı. Şubat tarihsel deneyimi, 1917 Rusyası ile 1948 Çekoslovakyası arasındaki bütün ayrıma karşın, tarihsel olguların ve savaşıma katılan sınıf güçleri dengesinin olanca tekrarsızlığına karşın, Marksist-Leninist öğretinin uluslararası önem ve yaşamsallığını gerçekliyen sınıf savaşımı ortak yasallıkları, sosyalist devrim ortak yasallıkları bulunduğunu ve eylem gösterdiğini açıkça ortaya koydu.

Çekoslovakya'da sosyalist devrimin hazırlanışını, karakterini ve uygulanışını iyice incelediğimiz zaman görüyoruz ki, ancak Marksizm-Leninizmin teorik çıkarımlarını, Lenin'in proletarya devrimine ve her şeyden önce devrimin öncüsü olarak proletaryaya ilişkin, işçi sınıfının öncüsü olarak partiyeye ilişkin, demokrasi savaşımını sosyalizm savaşımıyla birleştirme gerekliliğine ilişkin öğretisini Çekoslovakya somut koşullarına ardıcıl biçimde uygulama, ÇKP'ne proletaryanın ve kentli ve köylü bütün emekçilerin başına geçme, hepsini sermaye egemenliğine karşı kesin savaşıma götürme ola-nağı vermiş bulunuyor.

ÇKP MK Prezidyumu'nun 1948 Şubatı emek cephesi utkusunun 30. yıldönümüyle ilgili kararnamesinde şu önemli nokta belirtiliyor: «1948 Şubatında emekçilerin gericiilik üzerinde kazandıkları utku, her şeyden önce, yeterince deneyimli, sınıf savaşımında, ulusal kurtuluş kavgalarında çelikleşmiş, Marksist-Leninist öğretiyle silâhlı ve sınıf kavgaları strateji ve taktiğini de başarıyla kavramış olan Çekoslovakya Komünist Partisi tarafından yönetilmeleri sayesinde sağlanabildi.» (1) Devrimsel gelişmenin bu yasallığı daha ÇKP IX. Kongresi tarafından vurgulanmış ve «parti olmasaydı, demokratik halk cumhuriyeti de olamayacaktı, utkusal Şubat da olamayacaktı, ülkemizde sosyalizm yolundan sapılmıyacağının güvencesi de olamayacaktı» (2) yargısıyla saptanmıştı. Parti, halkın önder gücü olarak eylem gösterirken, yürüttüğü savaşımında yalnız Çekoslovakya'da 1918–1920 yılları ulusal ve demokratik devrim deneyimini, o zaman meyvalarından Çekoslovakya burjuvazisinin yararlanabildiği deneyimi Marksçi-Lenininci açıdan değerlendirmekle kalmıyordu. Rusya'da üç devrimden edinilen ve Sovyet komünistleri tarafından genellenip geliştirilen deneyim, tüm uluslararası komünist hareketinin deneyimi de Çekoslovakya komünistleri için paha biçilmez bir yardım oluştuyordu. ÇKP, Birinci ve İkinci Dünya Savaşları sırasında birleşik cephe ve halk cephesi için, demokrasiyi ve cumhuriyeti faşizmden korumak için, burjuvazinin ve reformist partilerin yüzkarası Münih diktasında yansıdığını gördüğümüz bencilik ve ihanetine karşı yürütülen savaşımında edinilen deneyimi geliştiriyordu.

Bütün bunlar, anti-faşist ulusal kurtuluş savaşımı konusunda komünistlerce saptanan bütünsel görüşe yansıdı. Bu görüş, Çekoslovakya'nın par-

(1) «Rude pravo», 23 listopadu 1977.

(2) Protokoll IX. radneho sjezdu Komunisticke strany Československa. Praha, 1949, str. 107.

çalanması ve Hitlercilerin işgali sırasında Beneş'in burjuva direniş görüşüne üstün geldi.

Komünistler, Çek'lerin ve Slovak'ların öz varlığının korunmasını, cumhuriyetin ulusal özgürlük ve devletsel bağımsızlığının canlandırılmasını kendileri için en başta gelen ödev sayıyorlardı. Bu amaç uğrunda sayısız kurbanlar verdiler. Ülkede Hitlerizme ve gericiliğe karşı en çetin savaşım yıllarında, komünistler, direnişin sonuç alıcı gücüydüler. Onlar hep topun ağzındaydılar. Ama parti, bir yandan, Hitlercilerin çizmesinden kurtuluşun Münih öncesi cumhuriyetin başlıca sınıfsal çelişkilerini kendiliğinden gideceği yollu düşlere karşı savaşım yürütülmesi gerekliliğini de unutmuyordu. Komünistler, Çekoslovakya cumhuriyetinin halk demokrasisi yeni ve ilerici temelleri üzerinde canlandırılması, dış politikada Münih faciasına yol açan önceki Batı yanlısı yönleminin değiştirilmesi ve kurtarılacak cumhuriyetin dış politika yöneliminde her şeyden önce 12 Aralık 1943'te imzalanan Çek-Sovyet Dostluk, Karşılıklı Yardım ve Savaş Sonrası İşbirliği Antlaşması'na dayanması için çalışıyorlardı.

Komünistler, devletin iç ve dış politikasında bu gibi önemli değişikliklerin kolay kolay sağlanamayacağını anladıkça, işçi sınıfının, direnişe katılımıyla ulusal kurtuluş savaşımında öncü olma hakkını kazanması, diğer emekçiler ve ilerici güçlerle geniş sınıfsal bağlaşma kurarak, kurtuluşa kavuşulduktan sonra kendisine ülkenin iç kuruluş ve yönelimi üzerinde kesin bir etki yapma olanağı verecek konumlar elde edilmesi için ellerinden geleni yapıyorlardı.

İşçi sınıfının ve halk yığınlarının devrimci aktifliği, komünistlerin önderlik ettikleri bu aktifliğin önemi, daha Slovak Ulusal Ayaklanması sırasında, ulusal ve demokratik devrimin başlangıcı olan bu ayaklanma sırasında tamamiyle kendini gösterdi. Ayaklanma bölgelerinde derhal egemenliği ellerine alan ve halkın çıkarlarını savunmayı yükümlenen Slovak Ulusal Konseyi, devrim ulusal komiteleri ve çeşitli kuruluşlarda şuralar vb. gibi devrimci organlar yaratıldı. Komünistlerin gösterdikleri direnç ve girişimler sayesinde, bu devrimci organlar, emekçi halkın kurtarılacak cumhuriyette kurulacak düzene ilişkin tasarımlarına uygun nice önlemleri gerçekleştiriyorlardı. Çek topraklarındaki ulusal kurtuluş savaşımı sürecinde ve özellikle 1945 yılında Çek halkının Sovyet ordusu tarafından kurtarılan kesimde giriştiği Mayıs Ayaklanması'nın hazırlığı ve uygulanışı sırasında bu tipten devrimci organlar meydana getirildi. Bu gelişme burjuvazinin temsilcilerini, ya bu organların varlığını ve girişilen önlemleri kabul etmek, ya da halk çoğunluğunun çıkarlarına açıktan açığa karşı durmak gibi iki şıktan birini seçmek durumunda bırakıyordu. Partinin strateji ve taktiği, devrim durumunun dikkatle çözülmesi ve sınıf güçleri dengesinin gerçekçi açıdan değerlendirilmesi temeline dayanan bu strateji ve taktik, sürgündeki hükümet de içinde olmak üzere burjuva çevrelerini

gerilemek, ulusal ve demokratik devrimi gerçekleştirmede komünistlerle işbirliği yolunu benimsemek zorunda bırakıyordu.

Klement Gottwald'ın başkanlığında Komünist Partisi yönetimince hazırlanan tasarı ve yığınların baskısıyla komünist olmayan politik partiler temsilcileri tarafından da kabul edilen 5 Nisan 1945 günlemlı Koşice Hükümet Programı, Lenin'in ulusal ve demokratik devrimde proletaryanın ödevlerine ilişkin fikirlerinin yaratımlı biçimde uygulanması oldu. Bu program, Çek'lerin ve Slovak'ların «eşitlik» ilkesine dayanacak ortak devleti çerçevesinde ulusal sorunun hakça çözümüne yol açıyordu. Program, sosyal adalet, yani sosyalizm toplumuna kerte kerte yaklaştıracak politik ve sosyal önlemlerin yeni devlete adım adım gerçekleştirilmesi gerekliliğine geniş halk yığınlarının derin inancını dile getiriyordu. Tutulacak yol, programın son bölümünde belirtiliyor, Çek'lerin ve Slovak'ların ilk ulusal cephe hükümeti büyük bir kesinlikle «kurtuluşa kavuşacak cumhuriyette tek tek kişilerin ve zümrelerin bencil çıkarlarının kent ve köy emekçilerinin çıkarlarına üstün gelmesine yol verilmeyeceği» ⁽³⁾ vadediliyordu.

Çekoslovakya devriminin bu aşamasında ÇKP'nin politik hattını K. Gottwald şu sözlerle belirtti: «Programımız ulusal programdır. Bu ulusal programın yerine getirilmesi sosyalist amaçlara ulaşmanın basamağıdır». ⁽⁴⁾ Parti yönetimi bununla herhangi bir özel «Çekoslovak sosyalizmi» önermiş olmuyor, Çekoslovakya'nın özel koşullarında geniş bir ulusal birlik için savaşım yoluyla ülkenin sosyalist yönelim temellerini ardıcılıkla yaratmaya çalışıyordu.

Devrimci partinin öncülük rolünü kökleştirme ve güçlendirme bunun birincil koşuluydu. ÇKP kurtuluştan hemen sonra yoğun bir eyleme geçti. ÇKP artık bir yığın partisi olarak kuruluyor, savaş sırasında nice deneyimli parti işçileri kurban gitmiş olsa bile, parti sıraları hızla büyüyor ve güçleniyordu. Bilinçli işçilerin büyük çoğunluğu böylece partiye girdi. Ve bu çoğunluk partinin sağlam nüvesini oluşturdu. Birçok emekçi köylü ve aydın da partiye girdiler. 1946 yılı sonunda ÇKP'nin üye sayısı 1 milyonu buluyordu.

Komünistler, halkın çoğunluğunu kendi politikalarından yana kazanabilmek için, ulusal ve demokratik devrimin ardıcıl biçimde gerçekleştirilmesi için, işçi sınıfının emekçi köylülerle, aydınlarla ve şehir orta tabakalarıyla birliğini güçlendirmek için sistemli bir politik-örgütsel eylem, propaganda ve ajitasyon eylemi gösterdiler. Bu politikanın başarısı, gerçekleştirilen geniş sosyal-ekonomik değişimlerde, özellikle toprak reformunun birinci aşamasında, ülkede burjuvazinin ekonomik mevzilerini iyice sarsan

⁽³⁾ Program první Československé vlády Narodní fronty čechů a Slováků Praha, 1955, str. 29.

⁽⁴⁾ Cesta ke květnu. Vznik lidové demokracie v Československu. 2. svazek. Praha, 1965, str. 611.

bir önlem olarak bankaların, sigortaların, madenlerin ve en önemli sanayi kollarının millileştirilmesinde, aynı zamanda 1946'da partinin oylarının % 38'ini kazandığı Kurucu Ulusal Meclis seçimlerinde ifadesini buldu. Bu da, komünistlere, hükümette, parlamentoda ve ulusal komitelerde durumunu bir hayli güçlendirme olanağı verdi. ÇKP, seçimlerde elde ettiği iyi sonucu, emekçilerin ulusal ve demokratik devrim programına besledikleri inancın, sosyalizme barışçı yoldan geçişin mümkün olduğunun belirtisi olarak karşıladı.

Ne var ki, zamanla, Koşice Programı'nı kabul eden güçlerin buna birbirinden ayrımlı, bazen de taban tabana çelişik bir içerik verdikleri gitgide daha iyi anlaşıyordu.

Komünist Partisi ve yönetim kurulu, Koşice Programı'na ve daha sonra da Yapıcı Hükümet Programı'na (3) dayanarak politik, ekonomik, sosyal ve kültürel alanlarda yapılan sınırlı yapısal değişimlerin, geniş boyutlu sosyalist dönüşümlere doğru yalnızca bir yaklaşma olduğu, tam kapsamlı bir sosyalist devrim değil, ancak kapitalizmden sosyalizme geçişin bir başlangıcı olduğu görüşünü kılavuz ediniyorlardı. Ulusal ve demokratik devrimin sosyalist devrime dönüşmesi için daha öte adımlar atılması gerekiyordu. Burjuvazinin temsilcileri ve en başta cumhurbaşkanı Beneš, bunun tersine, yapılan değişimleri kabul edecekleri maksimum sayıyor ve bu temel üzerinde kendilerine «sosyalistleşme halinde demokrasi» gibi sisli-puslu bir belgi altında burjuva-demokratik varyantlı normal gelişmeyi sağlayabilecek bir mekanizma kurulması için çalışıyorlardı. Komünist olmayan partilerin bazı eylemcileri halkçı demokratik devletin ilk sosyal-ekonomik ve politik önlemlerinde özel Çekoslovak biçimiyle sosyalizmin tam utkusunu gördüler. Bu eylemciler, yirmi yıl sonra da (1968'de) bunların sağcı-oportunist ve revizyonist kampa mensup politik takipçileri, 1945 yılından sonra ülkemizde yaratılan toplumsal-politik sistemi idealize etmeye kalkıştılar ve bunu, ana özelliği sömürücü sektörler de içinde olarak birkaç ekonomik sektörün varlığı temeline dayalı sözümona «politik partiler plüralizmi»nde görünen «Çekoslovak sosyalizmi» yetkin modeli diye ileri sürdüler.

Košice Programı temeli üzerinde meydana getirilen Çek'ler ve Slovak'lar Ulusal Cephesi, faşizmle işbirliği yapmakla lekelenmemiş partiler temsilcilerinin girdikleri ve içinde ÇKP'nin ana, önder güç olduğu bu cephe, halk egemenliğinin eylemsel dayanağını oluştuyordu. Ulusal Cephe'nin politikası ÇKP'nin ardıcıl olarak uygulanmasına çalıştığı bu politika, geniş halk yığınlarının birliğini sağlama anayasal organlardan, hükümetten ve

(3) 1946 seçimlerinden sonra K. Gottwald'ın başkanlığında işbaşına gelen hükümetin programına Yapıcı Program adı veriliyordu. Bu programın başlıca içeriği, ekonomik kalkınmayı ve yeni anayasa hazırlanmasını öngören iki yıllık plan idi.

diğer devlet kurumlarından devrimi barışçı yoldan gerçekleştirmek ve aynı zamanda yığınsal devrim örgütleri ve öncelikle birleşik devrimci sendikalar eliyle geniş yığınları demokrasi ve sosyalizm savaşına çekmek amacıyla yararlanma yönünde önemli bir araçtı. Ama bir yandan, yeni Çekoslovak devletinin halkçı demokratik karakterini korumak ve geliştirmek üzere karmaşık bir sınıf savaşımı yürütülüyordu. Ulusal Cephe'nin kendi içindeki çelişkiler, örgütün içinde sınıf güçleri birikim ve ayrılaşmasının belirmeye başlamasına yol açıyordu. Çekya'da Ulusal-Sosyalist ve Halk Partilerinin, Slovakya'da Demokratik Parti'nin yönetimini yavaş yavaş ele geçiren burjuvazinin temsilcileri, 1945 yılında mevzilerinden uzaklaştırılan eski gericiğe kapıları yeniden açıyor ve devrim sürecini durdurmaya çalışıyorlardı. Gericilik, mevzilerini kaybettikçe direnişini artırıyordu. Uluslararası sermayenin tam desteğinden de yararlanan gericilik, ekonomide bir kargaşa yaratmaya yelteniyor, planlı işletmeciliği baltalıyor, iki yıllık planın gerçekleştirilmesini ve cumhuriyetin savaş sonrası kalkınmasını köstekliyor, spekülasyon ve karaborsa halkın gereksinimlerini giderme işini aksatıyordu. Gericiler, 1947 yılındaki büyük kuraklığı bile, kendi hedefleri yönünde kullanmaya kalkıştılar. Ülkede ulusal yaşamın işbirlikçilerinden ve hainlerden temizlenmesine engel oluyor, hükümetin, parlamentonun ve ulusal komitelerin çalışmalarını sabote ediyorlardı. Cumhuriyetin gelişmesi yolunda başlıca engel gericiğin bu baltalama eylemiydi.

Artık ya sosyalist devrimlere dönüşme ve bu sayede bütün demokratik kazanımların korunması ve daha öte geliştirilmesi, ya da bu geçiş şu veya bu nedenle başarılamayıp, devrimci yükselişin ardından gericiğin tekrar başkaldırması ve faşist diktatörlüğün kurulması gibi tarihsel bir kavşağa varmak, yirminci yüzyıl devrimleri için belirli bir yasallık oluyor. Tarihçiler bu olguyu her yönüyle anlamlandırmak ve açıklığa kavuşturmak için bundan böyle çalışma olanağı bulacaklardır.

Bizce, Çekoslovakya deneyiminin kalımlı önemi asıl bunda, yani devrimin birinci aşama, demokratik safha sonuçlarının sadece sosyalizme açık daha öte gelişmenin önkoşullarını yarattığı bilincine varılmasındadır. Yaratılan siyasal ve devletsal sistem, yani yönetime işçi sınıfıyla birlikte bir bölüm burjuvazinin de katıldığı sistem, üstün gelen sosyalizm değildir ve elbette olamaz. Bu sistem yalnızca, daha öte sınıfsal savaşıma, devrim güçlerinin ve aynı zamanda karşı-devrim güçlerinin oluşmasına temel olur.

Bununla beraber şunu da önemle belirtmeliyiz: İlk Çekoslovak cumhuriyetinde sermaye sınıfı rekabet savaşımından baş alamazken, işgal koşullarında burjuvazi faşizm yanlıları ve anti-faşistler olarak bölünürken, ulusal ve demokratik devrimin gelişmesiyle bu burjuvazinin kendi çelişkilerini unutarak halkçı demokratik düzene karşı ortak savaşım ve baltalama eylemleri için birleştiği ve emekçi halkın sıralarında parçalanma yarat-

mak, komünistleri yalnızlığa itmek, kendi sınıfını devlet içinde yine ege-men duruma getirmek amacıyla sağcı-sosyalist ve reformist güçlerin des-teğini sağlamaya çalıştığı görüldü.

Daha savaştan sonra ki ilk yıllarda, bizim deneyimiz, her gerçek dev-rimin içinde bir yandan karşı-devrim yeltenişli, eski düzeni diriltme yel-tenişli sömürücülerin sürekli, dışa dış inatlı bir direnişin atbaşı gittiğini saptayan Marksist-Leninist öğretinin doğruluğunu gerçekledi.

Ve bundan ötürü, Çekoslovakya devriminin gelişmesi üzerinde bir çö-zümlemeye dayanılarak yapılacak en önemli sonuçlardan biri, burjuvazi-nin, bütünüyle gerici bir direniş göstermesinin kaçınılmazlığı yasallığıdır. Bu olgu da, burjuvazinin çıkarları ile emekçi halkın çıkarları arasındaki ayrımın, gitgide büyüyen bu ayrımın sonucudur.

Tarihsel gerçeğe saygıyla şunu da söylemeliyiz ki, kamünistler böyle bir gelişme olacağını kestirmişlerdi ve sosyalizme barışçı yoldan geçişin yal-nız işçi sınıfının durumuna ve eylemlerine bağlı olmadığını, bunun serma-yenin direniş yoğunluğuna da bağlı bulunduğunu iyice kavıyorlardı. Ko-münistler, devrimci deneyimden, yani gericiliğin ve karşı-devrimin oluşma denemeleri karşısında pasif kalmanın doğru olmayacağını öğreten dene-yimden yola çıkıyorlardı. Ve komünistler, bütün ilerici güçlerin başında olarak karşı-taarruza geçtiler ve burjuvaziyi politik bakımdan yalnızlığa itmek üzere halkın çoğunluğunu kazanma belgisini ileri sürdüler. ⁽⁶⁾

Bununla beraber, ÇKP utkunun kolayca elde edileceği ve kendiliğin-den geleceği gibi bir düşe kapılmıyordu. Daha 1947 yılı ikinci yarısında Çekoslovakya'da sınıfsal ve politik savaşımın kritik bir döneme yaklaştığı anlaşıldı. Toplumun daha öte gelişmesi «kimin kimi yöneteceği» sorununun çözümüne bağlıydı, yani ya Komünist Partisi'nin yönetmenliğindeki işçi sınıfı ve emekçi halk üstün gelecek, halkçı demokratik devletin tutunup güçlenmesini ve sosyalizm yolunda daha öte gelişmesini sağlayacak, ya da kendi politik önderlerinin yönetimi altında ve reformistlerin desteğine dayanan burjuvazi ağır basacak, iç düzeni kendine göre değiştirecek ve burjuva-demokratik düzeni canlandıracaktı.

Artık otuz yıl var ki, burjuva propagandası ülkemizde 1948 Şubat'ını bir komünist komplosu olarak niteliyor. Ama kanıtlar bunun tersini gösteriyor: Evet, bu bir komploydu, ama komünist komplosu değil, karşı-devrim, bur-

⁽⁶⁾ K. Gottwald, 1947'de ÇKP MK Ocak Plenumunda bu belgiyi nitelerken bunun, seçimlerde oyların çoğunu kazandı mı «Avusturya cennete dönüşmeye başlayacaktır» diyen Avusturya marksistlerinin düşünceleriyle hiçbir ilişkisi olmadığını belirtti. Ve şöyle dedi: «Biz elbette böyle bir «yüzdelik politikası» güdemeyiz ve gerçekten de ulus çoğunluğunu kazanmaktan söz ederken öngördüğümüz de böyle bir politika değildir. Bizimki gericiliğe karşı aktif savaşım politikası, yeni yeni konumlar kazanma, kazanılan konumları güçlendirme ve düşmanı gerilemeye zorlama politikasıdır».

juva komplosuydu. Komünistler, 1948 seçimleri hazırlık kampanyasında bütün yasalara, cumhuriyetin bütün iç düzen kurallarına uygun hareket ediyorlardı. Kaldı ki, seçim kampanyası politikasını belirlerken de, K. Gottwald'ın ÇKP MK 1947 Kasım Plenumu'nda ileri sürdüğü fikri, yani ÇKP aday listelerinin kentli ve köylü geniş emekçi halk tabakaları arasında elden geldiğince daha geniş bir taban ve destek bulacak biçimde hazırlanması düşüncesini kılavuz edindiler. Bu politika «partinin çerçevesinden çıkmalı, ulusun gerçekten ilerici ve gerçekten demokratik elemanlarını kapsayıp birleştirmeli»ydi. Komünistler aday listelerine «bütün partilerden sol eğilimli kimseleri» (7) başarıyla çekebildiler. Bu durumda, o zamanki anti-komünist blokun önderlerinden biri ve o zamanlar Slovakya Demokratik Partisi başkanı olan Y. Lettrich'in itiraf ettiği üzere, «komünist olmayanlar, ya bir hükümet bunalımı yaratmak ve yeni parlamento seçimlerine gidilmesini istemek, ya da komünistlere «çoğunluğu kazanma» yönünde seçim hazırlığına devam etme olanağı vermek gibi iki şıktan birini seçme durumunda kaldılar. Ve komünist olmayanlar hükümet bunalımı yaratma şıkkını seçtiler». (8)

Ne var ki, 20 Şubat 1948'de, hükümet içinde anti-komünist bloku oluşturan 12 bakan işten el çekince ve böylece derin bir hükümet bunalımı yaratılınca ve bu bunalım tüm ülkeyi kapsayan ciddi bir politik krize dönüşünce, ÇKP'nin yönetimindeki yığınlar buna birleşik ve kesin kararlı eylemlerle karşı koydular. Halk yığınlarının devrimci aktifliği, eninde sonunda, burjuvazinin devlet yönetimine katılım payını büsbütün yitirmesine yol açtı. Burjuva politik partileri yenik düştüler. Çekoslovakya Komünist Partisi'nin yönetmenliği altındaki işçi sınıfı ve emekçi halk cumhuriyette tam egemenliği ele aldı.

Bununla beraber şunu da belirtmeliyiz ki, Çekoslovakya'da egemenlik ve erk sorununun kesin çözümü ve sosyalizm yolunun açılması barışçı biçimde sağlandı. ÇKP'nin en içtenli isteği de buydu. Bu isteği, K. Gottwald, 21 Şubat 1948'de Staromest Alanı'nda yapılan mitingdeki konuşmasında şöyle belirtmişti: «Bunalım, kentli ve köylü bütün emekçi tabakalarını temsil eden geniş Ulusal Cephe temeli üzerinde, anayasal, demokratik, parlamentoner yoldan giderilmelidir». (9) Ve bu doğal olarak, 1948 Şubat olayları içinde edinilen deneyimin en önemli yanlarından biridir.

Barışçı yol (ÇKP'nin tasarladığı ve pratikte gerçekleştirdiği üzere), çetin bir sınıfsal ve siyasal savaşım yolu, devrimci yoldu.

Parti, olayların gelişmesini Marksist-Leninist açıdan sürekli ve dikkatli olarak çözümlüyor, sınıf güçleri oranını gözönüne alıyor, yeni görüngü ve eğilimler karşısında zamanında tepki gösteriyor ve bu temel üzerinde poli-

(7) K. Gottwald, Spisy, XIV. Praha, 1958, str. 192.

(8) J. Lettrich, History of Modern Slovakia, New York, 1955, p. 257.

(9) K. Gottwald, Spisy, XIV. Praha, 1958, str. 252.

tik hareket hattını kararlaştırıp somutlandırıyor, devrimci sürecin tempo- larını ve biçimlerini belirliyordu. İşte bu nedenle, 1948 Şubat'ında yaratı- lan hükümet bunalımı da komünistleri hazırlıksız yakalayamadı.

ÇKP, en zor ve sonuç alıcı durumda, yığınları yönetme çağdaş sanatını kavramış bulunduğunu gösterdi. Parti, işçi sınıfını ve bağlaşıklarını uyanık bulunmaya çağırdı ve genel grev de içinde olmak üzere bütün politik savaşım biçimlerini kesinlikle kullandı. Burjuvazinin provokasyonlarına, sınıf açısından karşı-vuruşlarla işçilerin, köylülerin, aydınların ve sendika- ların yararına yeni istekler ileri sürmekle karşılık verdi. Bu istekler 22 Şu- bat 1948 günü İşletmeler Kurulları Kongresi ve bunu izleyen Köylü Komite- leri Kongresi tarafından onaylandı. Gerek merkezsiz, gerekse yerel ortam- da, devlet organlarında, partilerde ve toplumsal örgütlerde, komünistlerin ve diğer partilerden ilericilerin girişimiyle Ulusal Cephe Eylem Komite- leri'nin meydana getirilmesi karşı-devrimin eylemine set çekiyordu. Halk demokrasisinin düşmanları hâlâ belirli mevizlere sahip oldukları orduyu güttükleri hedefler yönünde kötüye kullanamadılar. O zamanki Ulusal Savunma Bakanı Ludvik Svoboda yoldaş büyük çabalarıyla onlara bu olanağı vermedi. Birçok sınavlardan geçmiş, halka sadık Ulusal Güvenlik Tugayı kadroları devrim davasını desteklediler. Gericiliğin zora başvurma iştahını tamamen kursağında bırakmak için de, silâhlı işçi sınıfı, işçi milisi sokaklara çıktı.

Böylese, Şubat olayları sırasında, Lenin'in işçi sınıfı partisine yönelik istemlerinin, yani bütün devrimci eylem metotlarını, araç ve biçimlerini öğrenme, birden ve çabucak bir savaşım biçiminden ötekine geçme ⁽¹⁰⁾ gibi istemlerin bilgeliliğini tamamen doğruladı.

Tarih sosyalizme çeşitli geçiş biçimleri uygulaması örneklerine tanıklık ve bu yönde seçilen yolun çeşitli sonuçlarını da bilmektedir. Çekoslovakya devrimi deneyimi, sosyalizme geçişte barışçı yola karşı olanların ileri sür- dükleri kanıtların tutarsızlığını göstermekle kalmıyor. Bu deneyim, barışçı yolu mutlaklaştırmanın mümkün olmadığını da gösteriyor. Şubat olayları, elverişli iç ve uluslararası koşullarda barışçı yoldan sosyalizme geçmenin ancak parti, sınıf savaşımının somut gidişini ve güçler oranını doğru bi- çimde değerlendirebildiği takdirde, geniş halk yığınlarını kazanabildiği, strateji ve taktiğiyle çeşitli devrimci savaşım araç ve biçimlerinin kullanıl- masına olanak verecek ön koşulları yaratabildiği takdirde sağlanabile- ceğini doğruladı. Peki, bizde Şubat olaylarının barışçı seyrini belirleyen etkenler nelerdi?

Herşeyden önce, bu, ÇKP tarafından devrimci programa dayanılarak saptanan ve bütün politik partilerce ve girişken yığınsal halk örgütlerince kabul edilen geniş Ulusal Cephe politikasıydı. Komünist Partisi, bu ulusal

(10) Bak: V. İ. Lenin, Tüm yapıtları, c. 41, s. 81–82.

cephe programını tutan ve hayata geçirilmesine katılan herkesi kendi bağlaştığı sayıyordu.

Bu etken, partinin, öncü rol oynadığı devlet erki organlarında partisel çalışmayı, geniş halk yığınları ve bu yığınların örgütlerinde, özellikle de ileri sürülen istemlerin ve devrimci ödevlerin yerine getirilmesi amacıyla «yukarı»dan «aşağı»ya baskı yapma olanağı veren Devrimci Sendika Hareketi'nde çalışmalarla bağdaştırmasıydı.

Bu etken, cumhuriyeti yenileme ve kurma yönündeki yapıcı çalışmaydı. Ve gerçekten de halkın ve ülkenin en önemli yaşamsal gereksinmelerine uygun olan yapıcı programın hayata geçirilmesi sınıfsal-politik güçlerin yeniden kümelenmesine ve gericiliğin temsilcilerinin daha çok yalnızlığa itilmesine yol açıyordu.

Bu etken, burjuvazinin, ulusal ve demokratik istemleri gerçekleştirmeyi engelliyen bir güç olarak dur-dinek bilmeden açığa vurulmasıydı. Parti, burjuvazinin politik ve ekonomik mevzilerini gönüllü olarak vermeyeceğini anlıyordu. Komünistlerin yönetmenliği altındaki işçi sınıfı, yasal araçlara dayanarak burjuvazinin üstüne yürüyor ve onu gerilemeye zorluyordu.

Bu etken, dış politikanın ardıcıl biçimde Sovyetler Birliği'ne yönelimiydi. Sovyetler Birliği Çekoslovakya'nın kurtuluşunda sonuç alıcı rolü oynamakla kalmadı, Çekoslovakya devrimine (uluslararası emperyalizm ekonomik önlemlerle bu devrimi boğmak isterken) kardeşçe yardımlarda bulundu. Sosyalizmin ilk ülkesi hububatla, sanayi için hammaddelerle yardıma koştu ve Sovyet pazarlarına mal sürme olanağı verdi. Bu da emperyalizmin ve ulusal burjuvazinin komplosunu sonuçsuz bıraktı.

SSCB'nin kurtarıcı misyon ve bağlaşıklık eyleminin bizim devrimimiz üzerindeki etkisini objektif olarak çözümler ve değerlendirirsek, bunun, «devrim ihracı» uydurmalarını kanıtlamaya hiç bir suretle hizmet edemeyeceğini görürüz. Her sosyal devrim, toplumda, onun iç yapısındaki objektif çelişkilerin büyümesiyle mayalanır ve bu devrimin oluşması iç devrimci güçlerin olgunluğuna bağlıdır. Ama şu da kuşku götürmez ki, Sovyetler Birliği'nin varoluşu ve gücü, bizim SSCB'yle bağlaşıklık ilişkilerimiz de, Çekoslovakya'da devrimci sürecin barışçı yoldan gelişmesi için gerekli dış koşulları yaratan ve gericiliği destekleme amaçlı bir yabancı müdahaleye yol vermiyen bir etken oldu. Uluslararası komünist ve işçi hareketinin enternasyonal dayanışması da bize büyük ölçüde yardım etti.

Çekoslovakya'da utkusal Şubat'ın 30. yıldönümüyle ilgili olarak, tarihsel gerçeğe tam bir uygunlukla, şu noktayı bir kez daha önemle belirtmemiz gerekiyor. İşçi sınıfının ve emekçi halkın devrimci öncüsü olan Çekoslovakya Komünist Partisi, gerek ulusal ve demokratik devrimi ardıcılıkla gerçekleştirme sürecinde, gerekse sosyalizme geçişte ve sosyalizmi kurmada olanca olgunluğunu gösterdi.

Şubat'la başlayan yeni çağın içinde (Şubat'tan önceki ve Şubat içindeki politik kavgalarda olduğu gibi), partinin öncülük rolü önümüzdeki ödevleri başarıyla yerine getirmenin kesin koşulu ve başlıca güvencesiydi. Aradan geçen otuz yıl, Marksçı-Leninci öncünün oynadığı rolün gitgide artmasının sosyalizm kuruluşunun genel yasallığı olduğunu inandırıcı biçimde kanıtıyor.

Şubat'ın üstün gelmesinin proletarya devrimine ilişkin Marksist-Leninist ilkelerin Çekoslovakya somut koşullarına yaratımla uygulanmasını gerektirdiği gibi, sosyalizmin temellerinin ve daha sonra gelişmiş sosyalist toplumun kurulması da amaca ulaşılması için en eylemsel ve etkin özel yolların aranıp bulunmasını gerektiriyordu. Parti, SSCB'nin deneyimine dayanıyor, Çekoslovakya'nın ulusal özelliklerini dikkate alıyor, sosyalizm kuruluşu genel yasallıklarından yola çıkıyordu. Bu genel yasallıklar, işçi sınıfının ve Komünist Partisi'nin öncülük rolüydü; üretim araçları üzerinde sosyalist toplumsal mülkiyet ve planlı halk ekonomisi yönetimi ilkeleriydi; Marksist-Leninist ideoloji ve bunun yığınlarca benimsenmesiydi; proletarya enternasyonalizmi prensipleri ve bu prensiplerin ardıcılıkla uygulanması, herşeyden önce bunların çeşitli ülkelerin proleterleri ve partileri arasında ilişki normları olmaktan çıkarak devletler ve halklar arasında ilişki normları haline geldiği SSCB ve diğer sosyalist ülkeler bakımından ardıcıl olarak uygulanmasıydı.

Bu yasallıkları küçümsemek, görmezlikten gelmek, partinin ve toplumun yaşadığı 1968–1969 yılları bunalımının açıkça ortaya koyduğu üzere, sağcı anti-ulusal güçlerin başkaldırmasına yol açıyor, sosyalist toplumun gelişmesini köstekliyor, sosyalist kazanımların yitirilmesi olasılığını yaratıyor. Parti bu olasılığı, bu tehlikeyi gidermeyi başarmış bulunuyor.

Çekoslovakya halkının politik, ekonomik ve kültürel yaşamında oluşan değişimlerin tarihimizde eşi yoktur. Ülkemizde sosyalizm kuruluşu boyunca karşılaştığımız güçlük, yetersizlik ve kusurlara karşın, geçen otuz yıl içinde elde edilen sonuçlar, vaktiyle burjuva Çekoslovakyasındaki gelişmeye ve çağdaş kapitalist dünyanın durumuna oranla, sosyalizmin büyük ideolojik, politik, moral ve maddi üstünlüklerini ve gücünü gösteriyor.

Ekonominin dinamik gelişmesi Çekoslovakya'nın durumunu güçlendirdi. Slovakya'nın sanayileşmesi ve gerikalmış bir tarım ülkesi olmaktan çıkarak sanayi bakımından gelişkin duruma getirilmesi, Çekoslovak devletinin ekonomik gücünü artırdı ve birliğini sağlamlaştırdı. Köy ekonomisi malları iri sosyalist üretiminin yaratılmasıyla yeni bir sınıf, kooperatif üyesi köylüler sınıfı oluştu. Toplumun sosyal yapısı yeni bir karakter kazandı. Sosyalizm emekçilere sağlam bir sosyal güvenlik sağladı; işsizliğe son verdi, herkesi çalışma hakkı, parasız etraflı sağlık yardımı, endişesiz bir ihtiyarlık güvencesine kavuşturdu. Halkın bütün sınıf ve tabakalarının yaşama düzeyi bir hayli yükseldi. Kültür değerlerine erişme bakımından bütün

kapıların geniş ölçüde halka açılması eğitim ve kültürde eşî görölmedik bir yükselişe yol açtı. Bilim başarıyla gelişiyor. Yığınların toplumsal etkenliğı artıyor.

Ne var ki, Çekoslovakya deneyimi de, SSCB'nin ve öteki sosyalist ölkelerin deneyimi gibi, sosyalizmin temellerinin kurulması ve sosyalist gelişmenin belirli bir düzeye çıkarılmasıyla henüz doğrudan komünizme geçmenin gerçekleştirilemeyeceğini gösteriyor. Ölkemizde de tarihsel bakımdan kaçınılmaz ve oransallıkla uzunca bir gelişmiş sosyalist toplum kuruluşu aşamasının gerekliliğı kendini göstermiş bulunuyor. Bu aşamada sosyalizmi bütün yanlarıyla kompleks biçimde geliştirme ve yetkinleştirme davası başarılmaya çalışılıyor. Sonuç olarak da, sosyalizmin üstünlükleri, objektif yasallıkları ve ilkeleri daha açık ve bütünsel biçimde belirliyor.

Ölkemizde, emekçiler, Çekoslovakya Komünist Partisi'nin yönetmenliğı altında çalışarak, kapitalistlerin yaptığından daha iyi yönetme ve yurdun olanaklarını değerlendirme yeteneğıne sahip olduklarını kanıtladılar. Emekçilerimiz bunu son yıllarda da gösterdiler. ÇKP IV. Kongresinde, bunun, partimizin tarihinde ve tüm sosyalizmin kuruluşu tarihinde olağanüstü verimli ve başarılı bir dönem olduğu belirtildi.

Bununla ilgili olarak, ÇKP MK Genel Sekreteri ve ÇSSC Başkanı Gustav Husak yoldaş ÇKP XV. Kongresinde şunları belirtti: «Öndördüncü Kongre'den günümüze kadarki başarılı gelişme, partinin, yükümlendiğı tarihsel rolü, ancak eyleminde Marksizm-Leninizm ve proletarya enternasyonalizmi ilkelerini kılavuz edindiğı takdirde, halkla sıkı ilişkilerini gevşetmeden sürdürdüğü takdirde, parti yönetimi sağlam, birleşik, dayanışmalı ve eylemsel olduğu takdirde yerine getirebileceğini gösteriyor. Bizim ileri hareketimiz, partinin iç gücünü, birliğini ve eylem yeteneğini artırma sayesinde, toplumda partinin yönetmenlik rolünü artırma ve Marksist-Leninist karakterini sağlamlaştırma sayesinde sağlanmış bulunuyor.»⁽¹¹⁾ İşte utkusal Şubat'ın buyruklarını yerine getirme sürecinin en önemli sonuçlarından biri budur.

1948 Şubatında emekçi halkın utkusu ve Çekoslovakya'da sosyalizmin başarıları, Marksizm-Leninizmin uluslararası öneminin kanıtlarından biri, doğruluğunu Çekoslovakya koşullarında da gösteren Leninci devrim yolunun mantiki bir uzantısıdır. Bunlar, aynı zamanda, ÇKP'nin güttüğü politikanın, yani gelişmiş sosyalist toplumu kurma somut sorunlarını çözerken bu devrimci teoriye ardıcıl ve yaratımlı biçimde dayanan ve dünya çapında barış, sosyal ilerleme ve sosyalizm güçlerinin tarihsel ileri hareketine katkıda bulunan politikanın kanıtlarıdır.

(11) XV. sjezd Komunistické strany Československa. Praha, 1977, str. 35.

Komünistler ve yığınların bilinci

*Kosta-Rica Öncü Halk Partisi MK Politik Komisyon üyesi
Fransisko Gamboa ile bir söyleşi*

Soru: Partiniz, uzun bir süreden sonra ilk kez cumhurbaşkanlığı, parlamento ve yerel seçimlere katılıyor. Partiniz için bu konuda ne gibi yeni olanaklar, yığınlar arasında çalışmalar ve partinin etkisinin artırılmasıyla ilgili hangi sorunlar doğuyor?

F. Gamboa: Kosta-Rika'da seçimler, halkın hemen hemen tümüyle bağ kurma olanağı yaratıyor. Bunun için biz olanaklarımız ölçüsünde basın, radyo, televizyonun ve halkla dolaysız ilişki kurmuş olmanın verdiği önceliklerden yararlanmaya çalışıyoruz. Önemli bir unsur da, devletin toplantı ve mitinglerin düzen ve güvenliğini garanti etmesidir. Partimiz, illegal koşullarda bulunduğu daha önceki yıllarda da seçim kampanyalarına katıldı. Kuşkusuz, çoğu kez burjuvazi değişik biçimsel gerekçelerle, bizi bu savaşımın dışına itmiştir. Ama biz yine de seçimlere kendi adaylarımızla katılma olanaklarını buluyorduk. Örneğin, 1970'de aday gösterdiğimiz, partimizin MK Genel Sekreteri seçilmiştir.

Yıllar boyu biz, partimizin yaşamakta, eylemde olduğunu gösteriyorduk. Halk bunu görüyordu. Demokratik haklar ve özgürlükler uğrunda ardıcıl savaşım veriyorduk. Biz, gizlenmemeyi, kabuğumuza sinmemeyi, partinin yolunu sürekli temizlemeyi, polisin ve hükümetin gözleri önünde kamuoyuna, yığınlara hitap etmeyi kararlaştırdık. Gazetemizin açıkça sokaklarda satılmasına, insanlar yavaş yavaş alıştı. Gazetemizi bayiler kanalıyla da satmaya başladık ve neticede onun bir Kosta-Rika gazetesi olarak yeretmesini sağladık.

Böylece, partimiz legale çıkma hakkını, bilinçli bir şekilde örgütlediğimiz, yönettiğimiz, uzun yıllar süren bir savaşım kazandı. Atacağımız her adım üzerinde düşünüyor, ülkenin demokratik geleneklerini, halkımızın düşünme biçimini ve karakterini, Kosta-Rica gibi bir ülkenin yöneticilerinin ister istemez bu etkenleri gözönünde tutmaları gerektiğini, aksi halde politikalarını uygulayamayıp, çetin sorunlarla karşı karşıya kalacaklarını hesaba katıyorduk.

Seçim kampanyasına katılmamızda şu değişiklik var ki, önceleri illegal çalışmak zorundaydık, şimdi ise legal olarak eylem yürütüyoruz. Ama bu kamuoyu için yeni bir şey olmuyor. Partinin legale çıkması zaten varolan bir şeyin normalleşmesi, kanıtlanması sayılabilir. Bu, partimizin çalışmalarında pek büyük değişiklik de gerektirmedi. Ama kuşkusuz, pratik çalışmalarımızda bazı yenilikler belirdi.

Yığınların bilincini, tüm ülke nüfusunun en değişik, en geniş katmanlarının bilincini etkilemeyi bugün önümüzde duran bir ödev olarak görüyoruz. Söz konusu olan, yalnız parti saflarına yeni üyeler çekmek, seçimlerde yeni taraftarlar sağlamak yoluyla yığınların *bir kesimini* kazanmak değil (bu çok önemli olmakla beraber), aynı zamanda şu veya bu somut sorunun çözümüyle ilgili görüş ve önerilerimizin, en değişik halk katmanlarının *tümünün*, (partiyi destekleyenlerin ve bize karşı çıkanların) bilincine ulaşmasıdır. Yani geniş planda Kosta-Rika toplumunu etkileme, kamuoyunu kendinden yana kazanma ödevidir. Bu, aynı zamanda daha somut, yerel anlamda, toplumumuzda demokratik dönüşümler yapılmasında rol oynayabilecek, ilerici güçler cephesinin kurulması ödevidir. Partimizin pratik çalışmaları da buna göre ayarlanmaktadır.

Seçim hazırlıkları süresince ülkedeki öteki sol güçlerin temsilcileriyle görüşmelerde bulunduk. Bu görüşmelerin dolaysız sonucu olarak, Kosta-Rika Öncü Halk Partisi'nin Kosta-Rika Sosyalist Partisi ve Emekçiler Partisi'yle kurduğu birlik ortaya çıktı. Kendi cumhurbaşkanı ve cumhurbaşkan yardımcısı adaylarıyla seçimlere katılan, meclise ve yerel yönetim organlarına kendi adaylarını yerleştirmeyi amaçlayan «Birleşik Halk» adlı bir seçimönü koalisyonu oluştu.

Burjuva partilerinin seçim kampanyasında ne kadar çok para harcadığı biliniyor. Ve, eğer yalnız bu unsuru gözönünde tutarsak, büyük bir propaganda aygıtının altında, sözün tam anlamıyla ezildiğimizin yeterli derecede bilincindeyiz: Seçim kampanyası sırasında bizim maddi olanaklarımızla onlarınkiler arasındaki oran 1'e karşı 200, hatta 300'ü buluyor. Çok ısrarlı ve ardıcıl bir şekilde uygulanan, gece gündüz demeden beyin yıkanan emperyalist propaganda için adam satın alma, «sol» konumlarda yeralan bölücü grupları finanse etme gibi her çeşit yola başvuruluyor.

Büyük burjuva partilerinin milyonlarca parasal olanaklarına, partimizin açıklamasında da belirtildiği gibi, «Birleşik Halk» koalisyonu kendi örgütlülüğüyle, binlerce parti üyesinin, sempatanın ve geniş yığınların sonsuz cömertliğiyle, çözüm bekleyen çetin sorunların üstesinden gelebilmek için halkçı güçlerin utkusundan başka alternatif olmadığını anlatmakla karşı koyabilir.

Sol güçlerle yaptığımız görüşmeler sonucunda, yalnız koalisyon kurulmakla kalmadı. Birbirimizi daha iyi tanıdık, görüşlerimizi birbirimize açıkladık, teori sorunlarını ve taktik konularını, tam bir açık yüreklilikle tartıştık.

Bünyesinde aydın temsilcilerini, öğretim üyelerini, devlet memurlarını barındıran ve devlet memurlarının başlıca sendikalarından birini kontrolünde bulunduran Sosyalist Partisi'yle de öteden beri ilişkilerimiz vardır. Ancak önceleri bu ilişkiler düzenli değildi. Şimdi biz bunları düzenli hale getirmek istiyoruz.

Hiç te aynı soydan olmadıklarını hesaba katarak, aşırı sol güçlerin temsilcileriyle de ortak dil bulmaya çalışıyoruz. Kosta-Rika'da bunlar acil, kesin devrimci eylem taraftarlarından oluşan çok küçük grupçuklardır. Komünistlerle bu gruplar arasında beliren en sert anlaşmazlık durumlarında bile, bunların çoğunlukla dürüst, yiğit ve açık yürekli kişiler olduğunu kabul etmek zorunda kalmışızdır. Bugün bunların birçoğu, eylem ve konumlarını derin bir özeleştiriyile gözden geçiriyor, çoğu kez, anlamadıklarını itiraf ettikleri bazı konularda bize saldırmakla hata ettiklerini kabul ediyorlar. Bunlar, ülkedeki devrimci savaşımın gelişmesi için en büyük sorumluluğu partimizin taşıdığını kabul ediyor, kendilerinin sorumluluk taşımadıkları, yığınlardan destek görmedikleri için çeşitli görüşler ileri sürebildiklerini anlıyorlar.

Şimdi bunların birçoğu Marksizmi ciddiyetle öğrenmeye, daha tutarlı davranmaya başlıyor. Üstelik, aşırı gruplar arasında birkaç bölünme oldu ve bu grupların eski üyelerinin çoğu, partimizin ve gençlik birliğimizin saflarına girdi. Bu grupların özellikle gençliği çektiği görülüyor. Ama okumak isteyen, Marksizmi öğrenmeye azimli, onu benimseyince de, aşırı grupların eylemlerinin delilik olduğunu anlamaya başlayan da bizzat gençliktir. Ve bu gençler, söz konusu gruplardan ayrılarak, bizden yana geçiyorlar. Kadrolarımızın birçoğu (iyi kadrolarımız) «sol»un saflarından çıkmıştır. Bunlar bugün çok iyi genç komünistlerdir.

Seçimönu koalisyonunun önemini vurgulayan partimiz, bu koalisyonu oluşturan üç partinin sınırlarını çoktan aşmış böylesi bir birliğin pratikte gördüğü gibi, halk yığınlarının en geniş birliği niteliğini alabileceğini belirtiyordu. Solcu güçler arasındaki işbirliğinin gelişmesi ve olgunlaşması, birliğin daha da pekişeceğine, halkımızın Amerikan emperyalizmine ve ulusal oligarşiye karşı yürüttüğü savaşımın güçlenmesinde sürekli artan bir rol oynayacağına olan inancımızın temelini oluşturuyor.

Biz burjuvazinin partileriyle, onun ilerici güçleriyle de ilişki halindeyiz, ülkenin en büyük partisi olan Ulusal Kurtuluş Partisi ile, bir bakıma işbirliği yapmaktayız. Kuşkusuz, bu partiyle birlik kurmuş değiliz, ama birçok konularda birlikte hareket ediyoruz. Netekim, Sovyetler Birliği'yle diplomatik ilişki kurulması için ortak eylemde bulunduk. Kosta-Rika'da ilerici nitelikte birçok reform yapıldığını söylemek gerek. Bazı durumlarda biz, sorunlara kesin çözüm getirmeyeceğini açıkça söylemekle birlikte, bu önlemleri destekledik.

Kuşkusuz, komünistlerin burjuvaziyle anlaştığını vb. ileri süren aşırı ve öteki grupların konumlarından bizim bu politikamızı eleştirmek, hiç te zor değil. Son zamanlarda yaptığımız görüşmelerde de bunlar bize karşı bu tip eleştiriler yönelttiler. Ama bunlara, burjuva partilerinin temsilcileriyle böylesi bir çalışma yürütmenin bizim için hiç te kolay olmadığını anlatırken, tamamiyle samimiydik. İşte bu tarafta biz varız, öte yanda da üze-

rine ateş etmemiz gereken düşmanımız, bir bütün olarak burjuvazi var, deyip geçmek çok daha kolay olurdu. Görülüyor ki, böylesi bir politika parlak bir zekâ gerektirmiyor, ama yararlı bir sonuç ta vermiyor. Kanımızca biz, ülkede demokrasinin yerleşmesi ve gelişmesi için Kosta-Rika halkı önünde sorumluluk taşıyoruz, partinin ve halkçı güçlerin kuvvetlenmesinden sorumluyuz. Ve biz, bu arada ülkenin en üstün demokratik geleneklerini koruyarak ve geliştirerek, partimizin gelişmesi ve yalnız Kosta-Rika'da değil, Lâtin Amerika'nın öteki ülkelerinde de sosyal değişiklikler uğrındaki savaşımın güçlenmesi için gerekli koşulları yaratmaya çalışmalıyız.

İşte bu nedenle biz, tüm ilerici güçlerle anlayış ve işbirliği istiyor, böylesi politikayla, ilkelerimizi yaşama geçirmekle, savaş amaçlarımızdan ödün vermek ve, kuşkusuz, halkın çıkarlarına hiçbir zaman ters düşmekle neler elde edeceğimizi kesinlikle biliyoruz.

Soru: Yaşam gösteriyor ki, ilerici güçlerin eylem birliği için yeni olanakların doğduğu koşullarda, partinin kendi konumları sorunu geniş koalisyon içinde partinin kendi kişiliğini yığınların açıkça görebilmeleri sorunu, özellikle ortaya çıkıyor . . . Bu sizde de böyle midir?

F. Gamboa: Her şeyden önce şunu söylemek gerek ki, yığınlar, kuşkusuz, partimizi öteki partilerden ayırdediyor. Doğal olarak, burjuva partileri söz konusu olunca, her şey çok basit. Ama sol gruplara gelince, sorun daha karmaşık. Gerçi, aşırı solun askersel bünyeye ve yöntemlere sahip örgütleri var ve onların söyledikleriyle önerdiklerini halk bizim söylediklerimizden ve önerdiklerimizden ayırdediyor. Ve bu, aşırı solun, yukarıda da belirttiğim gibi, belirli bir evrim gösterdiği ve bugün, örneğin bazı sendikaları yönettiği, yığınlar arasında çalıştığı, bu yöndeki çabalarını artırdığı durumda oluyor. Çünkü yine de onlar bizden, hedefler açısından kesinlikle ayrılıyor. Sosyalistler ise, ilk ve dikkatsiz bakışta bizim savunduğumuz ülküleri savunuyorlar. Açık bir programları olmasa da, eylemlerinde ve taktik sorunlarla ilgili kararlarında ardıcıl davranmasalar da, onların perspektif amaçları bize yakın. Ve partimiz, yoğun bir çalışmayla, sosyalistleri ayırdeden özellikleri, onların teorik tezlerinin özünü açıklıyor, hangi yoldan ve niçin bu yoldan yürüdüğümüzü halka anlatıyor. Bu bakımdan Kosta-Rika gibi bir ülke için, haftada 20 bin basarak, oldukça yüksek tiraja ulaşan gazetemiz, çok önemli rol oynuyor.

Daha önce de belirttiğim gibi, sol güçlerin bazı temsilcileri, Ulusal Kurtuluş Partisi'nin kuyruğunda yürüdüğümüzü ileri sürüyorlar. Ve burjuva partilerinde bile, bizi usandırmak için, komünistlerin Ulusal Kurtuluş Partisi ne derse onu yaptığını iddia edenler var. Bu, doğal olarak, yığınlar için yön şaşırtıcı oluyor. İşte bunun için de, partinin bağımsız bir güç olması sorunu, gerçekten de yaşamdan kaynaklanıyor ve güncel oluyor. Bu bakımdan partinin ilkeselliği ve ardıcılığı büyük önem taşıyor. Ulusal

Kurtuluş Partisi'ne gelince, kongremizde ve çeşitli belgelerimizde, bu partiyi sağ sosyal-demokrat bir parti saydığımızı açıkça belirttik, onun uyguladığı girişimlerin reformist niteliğini gözler önüne serdik ve aynı zamanda halka reel perspektifleri gösterdik.

Bizim, hiçbir partinin programına uymayan kendi programımız, kendi tüzüğümüz var ve biz genel politikamızı şaşmadan sürdürüyoruz. Politikamızın bağımsızca uygulanması, partinin yığınlar arasındaki etkisinin artması, örgütsel bağımsızlıkla uyum içinde olması gerekiyor ve bu yaşamda da böyle oluyor.

Bugünkü seçimönu kampanyası sırasında biz, yığınları büyük burjuva partilerinin etkisinden kurtarmak, emekçilerin kendi kaderleriyle, devlet aygıtını toprak ağalarının, ticaret-sanayii tekellerinin ve çokuluslu şirketlerin çıkarları yararına kullananların kaderleri arasında hiçbir ilişki bulunmadığının bilincine varmalarını sağlamak için, oportünizm tehlikesini ve aktif bir ideolojik savaşım yürütme gereğini yine vurguluyoruz. Partimiz, halk yığınlarını Kosta-Rika toplumunda demokratik dönüşümler yapılması uğrunda savaşına seferber etmek için yürüttüğü çalışmalara hız vermek istiyor.

Soru: Parlamento ve yerel yönetim organlarındaki temsilcilerinizi artırma ödeviniz var. Parti, sözkonusu yönetim organlarındaki temsilcilerine nasıl bir rol ayırıyor?

F. Gamboa: Biz parlamentoyu ve bir nevi parlamento olan yerel yönetim organlarını, Lenin'in dediğı gibi, ülkelerimizin geniş halk yığınları arasında yayılma ve çeşitli alanlarda ilerlememize elverişli, belirli, tamamiyle reel amaçlara ulaşmak için birer kürsü olarak kullanıyoruz. Bir örnek vereyim. Köklü bir tarım reformu tasarısı hazırlayarak, bugünkü koşullarda onaylanamayacağını bile bile, parlamentoya sunduk. Ama bu, iktidara geldiğimizde, her an uygulayabileceğimiz bir tasarıydı. Bu tasarının parlamentoda tartışılması, emekçiler arasında yayılması bile, onlara, komünistler erki ele geçirirlerse, işte bunu yapacaklarını gösteriyor. Söz konusu tasarı köylünün çıkarlarına uyuyor mu? Evet, uyuyor. Burjuvazi bu tasarıyı reddediyor. Ama köylüler bu tasarının gerçekleşmesi için savaşım yürütebileceklerdir.

Bir örnek daha vermek istiyorum. Ülkemiz Anayasasında, emperyalist tekellerle imzalanan bazı anlaşmaları yasa durumuna getiren bir madde vardı. Çok sayıda emperyalist işletme yararına birer yasa haline gelen bu anlaşmalar, ülkenin doğal zenginliklerinin hiç engelsiz ve vahşice yağmalanmasına yolaçıyordu. Anayasanın söz konusu maddesi, bundan iki yıl önce, bizim sayıslarımızca sunulan bir yasa tasarısıyla kaldırıldı.

Soru: Bilindiğı gibi partiniz 40. yıllarında hükümete katılmıştı ve yine bu dönemde sosyal alanda bazı radikal önlemler alınmıştı. Yığınlar, bu ön-

lemleri nasıl değerlendiriyor ve bunları komünistlerin eylemleriyle bağı olarak görebiliyorlar mı?

F. Gamboa: Partimiz, 1942–1948 yılları arasında altı yıl boyunca hükümette yer aldı. Bu altı yıl içinde sosyal sigorta sistemini getirme olanağı sağlandı. Bu da her şeyden önce komünistlerin girişimi sonucu gerçekleşti. Sosyal sigorta yasası daha önce kabul edilmişti, ama bu kanunun uygulanmasını komünistler sağladılar. Anayasaya sosyal güvencelerle ilgili bir bölüm eklendi. Bu bölümde çalışma hakkı, emekçilerin, kadın ve gençlerin temel hakları güvence altına alındı. Bu bölüm Anayasamızın önemli bir bölümüydü ve bu temel üzerinde hazırlanan İş Yasası ve sosyal reformlarla ilgili öteki yasalar o zaman Güney Amerika ve Orta Amerika'da en ilerici bir nitelik taşıyordu. Halka önemli yararlar sağlayan sözkonusu reformları insanlarımız günümüzde de komünistlerin eylemleriyle sıkı sıkıya bağı olarak görüyorlar. Biz, bütün bunları elbette, kendi propaganda çalışmalarımızda kullanıyoruz.

Soru: Günümüz koşullarında hükümete katılma olanağınız olsaydı, o zamanki çalışmalarınız ile şimdi yapacağınız işler arasında bir fark olur muydu?

F. Gamboa: Sanıyorum, evet! Şimdi, hükümete katılma gibi bir durumumuz olsaydı, sözünü ettiğiniz fark, kanımca, reform ile devrim arasındaki farktan başka bir şey olmazdı. Çünkü, sanıyorum ki, o dönemde yapılan her şey, o dönemde gerçekleşmesi olanaklı olanlardı. O dönemde bir bağlaşıklık, bir cephe sözkonusuydu ve biz, hükümeti ve onun faşizme karşı uluslararası birlik çerçevesi içindeki konumunu destekliyorduk. Eğer hükümete katılma olanağımız olursa (umudumuz da budur) yeni koşullarda, sadece üstyapıda değil, ekonomik yapıda, toplumun ekonomik yapısında da köklü dönüşümleri gerçekleştirmek için, kuşkusuz, elden gelen her şeyi yapmaya çaba göstereceğiz.

Bugün Kosta-Rika'da güç birikimi, idelerimizin geniş ölçüde propaganda edilmesi süreci hızla sürüyor. Partimiz, dikta rejimleriyle çevrili küçük bir ülkede eylem gösteren küçük bir partidir. Bizim gerçekçi olmamız gerekiyor. Biz, gücümüzü arttırmak, idelerimizi propaganda etmek, kamuoyunu kazanmak, partinin, sendikaların ve öteki yığın örgütlerinin sürekli büyümesini sağlamak zorundayız.

Soru: Bununla ilgili olarak, sizde pratik önlemleri içeren bir sistem, daha doğrusu, komünist ülkeleri yığınlara daha geniş ölçüde benimsetecek bir mekanizma nasıl oluşturuluyor?

F. Gamboa: Kanımca, buna her şeyden önce, böyle bir «mekanizma»nın temelini teşkil eden partimizin programı yardım ediyor. Program, devrimin birbirine bağı ve birbiriyle iç içe olan iki aşamada gerçekleşmesini öngörmektedir. Bunlardan birincisi, sosyalizme geçiş için temel hazırlayan

demokratik, anti-emperyalist aşamadır. İkincisi de sosyalist dönüşümler aşamasıdır. Biz, bu iki dönemin köylüler, işçiler, öğrenciler, zanaatçılar, analar ve çocuklar için somut olarak nasıl bir anlam taşıdığını, bunların her kesim için ne gibi yararlar sağlayacağını anlatıyoruz. Propaganda araçlarımız, parti örgütlerimizin, sendikaların bütün çalışmaları ve sendikaları daha çok politik savaflara çekme çalışmalarımız hep bu amaca yöneliktir. Ekonomik savaş süreci içinde biz, yığınların politik bilinç düzeyini yükseltmeye, yani onların eline teorik silâh vermeye çalışıyor, ayrıca devrimin birinci ve ikinci aşamalarının yığınlara ne gibi somut kazanımlar sağlayacağını kavramaları için çaba harcıyoruz. Biz, şu veya bu değişikliğin insanların yaşamına nasıl yansıtacağını, köylünün hangi koşullarda toprağa kavuşabileceğini, toprak dağıtımının nasıl gerçekleşeceğini, kooperatiflerin nasıl kurulacağını, çağdaş bilimin köylüye ne gibi yararlar sağlayacağını, halk eğitiminin, kültür ve sağlık hizmetlerinin nasıl geliştirileceğini gösteren somut programlar hazırlamış bulunuyoruz.

Yasa tasarılarımızda, programımızda, propagandamızda ve günlük gazetemizde biz, işçi ve köylünün bilinç düzeyinin somut savaflar ve eğitim çalışmaları süreci içinde yükselebileceğini sürekli olarak anlatıyoruz. Şüphesiz, başlıca sorun teorik ve kültürel bakımdan hazırlıklı kişileri çatısı altında örgütleyen güçlü, disiplinli bir parti yaratmaktır ve bu da önümüzde duran büyük bir ödevdir. Her şeyden önce komünistleri komünist yapmak, yani partiye yeni giren insanları eğitmek, hazırlamak gerek, sonra da komünist olmayanların komünistlerin ardından, parti programımızın gösterdiği yoldan yürümelerini sağlamak. Biz her parti üyesinin örnek bir komünist olmasına, her yöneticinin örnek olma yeteneğine büyük bir önem veriyoruz, zira komünistin her tutumu, her davranışı insanların eğitiminde büyük bir rol oynuyor. Halk yığınları arasında partimizin otoritesinin yerleşmesi ve saygınlığının artmasıyla ilgili çalışmalarımızın bazı yönleri vardı ki, şimdi kısaca bunlar üzerinde durmak istiyorum.

Önce, gençlikle ilgili çalışmalarımız üzerinde duralım, çünkü Kosta-Rika bir genç ülkedir. Yurttaşlarımızın ezici çoğunluğu 30 yaş dolaylarındadır. İşçi gençliğinin büyük kesimiyle öteki katmanların gençlerini çatısı altında toplayan ve bugün gençlik örgütleri arasında en sağlam ve en saygın konuma sahip olan bir gençlik örgütü meydana getirmeyi başardık. Bugün, 35 bin öğrencinin öğrenim gördüğü ülkenin en büyük Üniversitesinde büyük bir güç durumuna geldik ve öteki üniversitede de (Kosta-Rika'da iki üniversite vardır) yönetime ağırlığımızı koyduk. Gençlik örgütümüz öteki gençlik kuruluşlarıyla sıkı bir işbirliği içinde çalışıyor. Şili halkıyla dayanışma belgisi altında yapılan politik şarkı festivali, örneğin, böylesi bir birliğin somut belirtisi oldu. Küçük ülkemizde bu festival kız erkek 12 bin genci biraraya getiren ve politik içeriği yüksek olan bir foruma dönüştü. Şu sıralarda gençlik örgütümüz, Küba'nın başkenti

Havana'da yapılacak olan 11. Dünya Gençlik ve Öğrenci Festivaline aktif bir biçimde hazırlanıyor.

Eylemlerimizin önemli başka bir yönü de, büyük merkezlerde, özellikle büyük işletmelerdeki işçiler arasında partinin etki alanını genişletmektir. Partimizin sosyal yapısında işçilerin oranı yüksektir. Yüzde 51'dir. Ancak partinin sosyal yapısı daha ayrıntılı olarak ele alındığında, tüm ülke ortalamasına göre yüzde 51 olan bu oranın başkentte yüzde 30'un da altına düşmesi gibi bir sorunla karşılaşıldığı görülüyor. Demek ki, partide işçi sayısı, muz plantasyonlarında çalışanların sayısının artması oranında çoğalıyor. Buna karşın başkent örgütünün çalışmalarında önemli ölçüdeki bir zayıflık ortaya çıkıyor ve bu da ciddi bir sorun olarak önümüze dikiliyor. Çünkü endüstri proletaryası ve kalifiye işçiler başkentte yoğunlaşmıştır. Kent komitesi sekreteri olarak beni başkentteki fabrika ve işletmelere nasıl girebiliriz? sorunu sürekli düşündürüyor.

Şu anda biz, binbir güçlüğü karşı savaşıarak bu sorunun çözümü üzerinde çalışıyoruz. Çok genç bir işçi sınıfıyla çalışmamız gerekiyor. Kosta-Rika'da endüstri son 8-9 yıl içinde oluşmuştur. Önceleri kahve plantasyonlarında boğaz tokluğuna çalışan gençlerimiz şimdi endüstri dalına geçerek öncekine kıyasla 4-5 kat daha fazla kazanç sağlamaya başlamışlardır. Ve bir çokları için bu durum ilk zamanlarda, hattâ birkaç yıl boyunca «gökten zembille inmiş bir nimet» olarak görünüyordu. Üstelik bunlar, modern araçlarla ve teknolojiyle donatılmış işletmelerde çalıştıkları için şu veya bu ölçüde «normal» işçi sayılıyorlar. Ancak, sendika kurmaya, işçileri sendikalarda örgütlemeye kalkışanlar yada komünistlere karşı en küçük bir sempati gösterenler derhal işten atılıyor. Bu işçilerin iş akitleri hemen «kanunlara göre» feshediliyor, tazminat ödeniyor ve bunlar sokağa atılıyor. Şimdi biz işçilerle bağları güçlendirmeye çalışıyoruz ve şu anda 110 işletmenin işçileriyle çeşitli ölçülerde temas halindeyiz. Bu işletmelerin çoğunda çekirdek sendikalar ve temel parti örgütleri oluşturmuş bulunuyoruz. Bunlarda çalışan yoldaşlarımızın her an ekmek ve işlerinden yoksun bırakılabileceklerini çok iyi biliyoruz. Her ay, her hafta bir işletmeden 20, diğerinden 30 işçinin atıldığı haberlerini alıyoruz. Bütün bunlar, şüphesiz, insanlar arasında korkuyu, yarın kaygısını artırıyor. Ve biz, insanları tehlikeye atmadan fabrika ve işletmelere girme yöntemi ve yollarını bulmaya çalışıyoruz. Bunu bir zorunluk sayıyoruz. Bu ise çok karmaşık ve zor bir ödevdir. Ama yine de biz, yerine göre en uygun yöntemleri bulup uygulamaya çalışıyoruz.

Günümüz sorunlarına çağdaş yöntemle yaklaşmak, parti çalışmalarındaki stili yetkinleştirmek gibi bir noktayı da özellikle vurgulamak istiyorum. Ulusal çapta olduğu gibi, bölgeler ve temel örgütler düzeyinde, bütün parti yapısı içinde yönetim organlarının çalışmalarını iyileştirmek ve etkinleştirmek için büyük çaba harcadık. Partinin zayıf halkalarını güçlendirme,

alışmaları hızlandırma yönünde önlemler aldık, eylem, eēitim ve propaganda alanında aēdař yöntemleri yaygınlaştırmaya yöneldik. Son zamanlarda parti yönetim organlarının çalışmalarında önemli bir iyileşme göze çarpmakta, daha rasyonel bir iş ve görev bölümü gerçekleşmektedir. Bir planlama komisyonu kurulmuştur ve bu komisyon tüm eylemlerde düzen ve uyum saēlamak için çalışmalar yapıyor. Partimiz sürekli bir yenilenme ve gelişme süreci içindedir ve aēdař bilimin ürünleri olan yeni bilgileri zmseyebilecek bir örgüt durumuna yükselmektedir. Bu alanda başarılar vardır, ancak sorunlar da az deēildir. Çalışmalarımızda aēdař yöntemleri iyice kökleştirmek için, günümüz sorunlarına ve olaylarına bilimsel yöntemlerle yanaşmak için ardıcıl çaba harcamazsak, toplumumuzda olup bitenleri anlayamayız, önümüzde duran ödevlerin üstesinden gelemeyiz.

Burada somut bir örnek vermek istiyorum. Partimiz sıralarında, elektronik hesap makineleri uzmanlarının sayısı önemli bir yer tutuyor. Bu uzmanların eli altında nüfus artışı, ekonomik gelişme, tarım sektörünün durumu gibi ülkenin çeşitli sorunlarına ilişkin yığınla enformasyon bulunuyor. Yoldaşlar bize geliyor ve «elimizin altında zengin ve çok deēerli enformasyon bulunuyor, bunun partiye bir yararı olabilir mi? diye soruyorlar. Ama parti buna hazır deēildir. Çünkü sorun, bunları kartotek halinde dosyalara doldurmak deēil, bu enformasyonu benimsenecek, işlenecek ve yararlanılacak duruma getiren uygun bir sistem haline getirmektir.

Günümüzün istemleri düzeyinde kendi çalışma yeteneklerimizi sürekli olarak geliştirmek için zen gstermezsek, aēdař işletmelerin faaliyetlerini ve sorunlarını gereēince kavrayamayız. Bunları anlayamadığımız ve gereēince bilmediğimiz içindir ki, buralarda çalışan işçilerin problemlerini de göremiyoruz, bunların çözümüne aktif olarak katılamıyoruz. Bütün bunlar, kuşkusuz, parti çalışmalarındaki verimliliēi, en başta temel parti örgütlerinin eylemlerini etkilemektedir. Kendi deneyimlerini gözönünde bulundurarak diyebilirim ki, bugün bu örgütlerin önünde duran dev ve işler, partiye girdiēim yıllara, yani 17 yıl öncesine kıyasla kat kat artmıştır. Ancak ben, kent ve başkent parti komitesinin yöneticisi olarak görüyorum ki, oēu kez temel parti örgütleri 10–15 yıl önceki yöntemlere, çalışma biçimlerine başvuruyorlar ve böyle bir çalışma stili uzman, kalifiye işçiler arasında, diēer sosyal katmanların temsilcileri arasında partinin etkinliēini arttırmak gibi çok önemli bir sorunun çözümüne yardım etmiyor. şunu da belirtelim ki, gençlik örgütümüz bu alanda çok daha verimli oluyor. Bu örgütün sıralarında, yaşları 20–24 olan genç mühendisler, erkek-kadın genç kalifiye işçiler yer alıyor ve bunlar oēu kez davamıza yeni girişim ve görüşlerle önemli katkıda bulunuyorlar. Gençlik kendi eylemlerini iyi planlıyor, çok düzenli bir çalışma yürütüyor.

Günümüz istemlerine cevap verecek yeni bir çalışma düzeyine ulaşma

ödevi, parti içinde çalışmaların daha büyük bir önem verilerek geliştirilmesini, özellikle de iç ve uluslararası faktörlerin karşılıklı etkilenme konusuna önem verilmesini kaçınılmaz kılıyor. Biz, Merkezi Amerika'nın birçok ülkesinde dikta rejimlerinin bulunduğu, bu ülkelerde baskı ve terörün kanlı egemenlik niteliğine büründüğü koşullarda eylem yürütüyoruz. Kosta-Rika'da, ülkenin demokratik geleneklerine dayanan burjuva demokrasi-sinin böylesi bir ortamda sürekli olabileceği söylenemez. Merkezi Amerika bugün çok karmaşık ve çelişkili bir bütünleşme (entegrasyon) sürecini yaşıyor ve Amerika Birleşik Devletleri bu süreci kendi çıkarları doğrultusundaki rotaya oturtmak istiyor. Biz, Merkezi Amerikalılar olarak, emperyalizmin ekonomik, politik ve askersel nitelikteki bütün planlarını iyi öğrenmek ve incelemek zorundayız. Partimizin, yığınlar için yaşamsal önemi olan sorunları inceliklerine kadar bilmesi ve böylece yığınlara doğru yolu, hedefi göstermesi gerekiyor.

Sözünü ettiğimiz ülkeler, tarihsel açıdan birçok ortak konumlara sahip, birbirleriyle yakın ilişki içinde olan ve günümüzde ekonomik bütünleşme çerçevesi içinde birbirlerine daha çok bağlanmakta olan küçücük ülkelerdir. Bu ülkelerin birinde olup bitenler, kısa bir süre içinde öteki ülkelerde de yankılanıyor. Diyelim ki, bu ülkelerin birinde devrim oldu. Yukarıda belirttiğimiz nedenleri gözönünde bulundurursak, erkte kalmak ve erki savunmak gibi problemlerin ve ayrıca birikim ve üretimi sürdürme gibi ekonomik sorunların ne denli karmaşık olduğunu daha iyi anlarız. Bu nedendir ki, Merkezi Amerika komünist partileri son 15 yıl içinde sık sık biraraya gelmekte ve ortak sorunları görüşüp ortak çözümler getirmektedirler. Kanıma göre, Merkezi Amerika ülkelerinde devrimle ilgili metodolojik sorunları daha sık incelemek ve ayrıntılı bir biçimde öğrenmek gerekiyor. Partimize gelince, bundan bir süre önce, Kosta-Rika devriminin sorumlularını aynı bölgedeki ülkelerin devrim problemleriyle bağlantılı olarak incelenmesini içeren bir program hazırlamış bulunuyoruz. Kosta-Rika'daki devrimin metodolojik sorunlarının Merkezi Amerika ülkeleri çerçevesinde incelenmesini amaçlayan böyle bir çalışma, sanıyorum, büyük bir önem taşımaktadır. Biz programımızda kendi sorunlarımızı inceler ve Kosta-Rika için doğrultuyu saptarken komşu ülkelerdeki durumu ve gelişmeleri daima gözönünde tutuyoruz. Ancak burada da bir dizi çözümlenmemiş ödevler vardır ve günümüzde artık yeri olmaması gereken elişçiliği hâlâ ağır basmaktadır.

Biz, yığınlar arasındaki çalışmalarımızda partinin çeşitli katmanlar arasında etkisini arttırmayı amaçlarken, partinin her somut adımı ve ülkemizdeki savaşımın her gelişme aşamasıyla birlikte diğer ülkelerin devrimci deneyimlerinin de insanlarımızın bilincinde dönüşümler yaptığını dikkate almadan olamayız.

Küba devrimi, ülkemiz devrim hareketinin gelişmesine ve yığınların

bilinçlenme sürecine çok büyük bir etki yaptı. Bu devrim, geniş yığınların sosyalizmle yakından ilgilenmelerini, Küba'da olup bitenleri izleyip öğrenmelerini sağlayan büyük bir itici güç oldu. Emperyalizmin baş kalesinin 90 mil ötesinde «İspanyolca konuşan» devrimin ve sosyalizmin büyük etkisi insanlarımız tarafından uzak bir örnek olarak değil, ulaşılması olanaklı bir gerçek olarak kabul ediliyor. Küba örneği yığınlarda partimize karşı büyük bir sempati uyandırdı ve yeni yeni üyeler kazanmamıza yardımcı etti. Küba devriminin etkileri bugün de çalışmalarımızda en olumlu bir biçimde yankılanıyor.

Bununla birlikte, Şili'deki olayların yığınlar üzerinde yaptığı etkileri, o dönemde gereği gibi değerlendiremedik ve Şili'deki darbenin etkileri sonucunu halkın artık benimsemediği bazı sloganları biz uzun zaman tekrarlayıp durduk. Şimdi anlıyoruz ki, bu birçoklarında korku ve tedirginlik yaratmıştır. Bu konuyu tartışırken sık sık «Şili'de olup bitenlerin bizde de tekrarlanmasını mı istiyorsunuz?» diye sorulduğunu gördük. Bu tür olayların daha çok kadınlar üzerinde derin etki yaptığı izlenimini edindik. Elbette sadece kadınlar üzerinde değil erkekler üzerinde de Şili olaylarının etkisi olmuştur. Ancak kadınlar, toplumumuzdaki eşit olmayan durumlarından, maddi bakımdan bağımlı ve güvencesiz olmalarından ötürü, onların yarına olan güvensizliğini daha da sarsacak değişiklik ve olaylara karşı çok daha tedirgindirler. Biz propaganda ve pratik çalışmalarımızda bu durumları da hesaba katmak zorundayız.

Ne var ki, bu kolay bir iş değildir. Biz, sorunla ilgili bilgimizin yetersiz olduğunu, ayrıca sorunun genel teorik yönünün yeterince işlenmediğini birçok kez kabul etmek zorunda kaldık. Komünistlerin burjuva ideolojisine karşı savaş ödevleri, çoğu kez burjuva ideolojisiyle ileri sürülen sav ve görüşleri eleştirmek gibi ideolojik yapıyı ele almakla sınırlandırılmış, komünizm ideolojisini yetkinleştirme (yeni tezler formüle etme, yeni kanıtlar arama vb.) yüzeyinde tutulmuştur. Ama, bizim asıl etki alanımız olan emekçilerin kafaları ve duyguları nedir? Aynı sınıf ve halk katmanlarının bilinç düzeylerinin özellikleri nelerdir? İşte bunlar, üzerinde daha fazla durulması, daha sık ele alınması gereken sorunlardır. Bunlara yanıt bulunmadıkça, yığın bilinci ve psikolojisinin temel nitelikleri üzerinde titizlikle durulmadıkça, günümüz koşullarında ideolojik savaş alanında ciddi kazanımlar elde edebileceğimize güvenemeyiz.

Yığın bilincinin, bir yandan bir bütün olarak, öte yandan da ayrı ayrı halk kesimleri, katman ve gruplar olarak öğrenilmesinin ne kadar büyük bir önem taşıdığını biz çok iyi biliyoruz. Ancak, görülüyor ki, böylesi karmaşık sorunların incelenmesini bilimsel temele oturtmak gerek. Bu da ancak bu alandaki uzmanların belki de, bir dizi enstitü ve kurumun yapabileceği bir iştir. Bizim gibi küçük bir parti için bu çok büyük bir problemdir ve böylesi bir sorunun üstesinden gelecek güce sahip değiliz. Kanıma

göre, bu problemler de çeşitli ülkelerin komünistlerinin kolektif çaba ve katkısıyla çözülebilir. Belli bir toplumda, belli bir ülkede bu sorunlar kuşkusuz daha somut olacaktır. Ama, sözkonusu sorunların incelenmesindeki yöntemler konusunda bilgi alış veriş, bilimsel enformasyon ve deney değiş-tokuşu bu alanda çok şeylerin yapılmasını sağlayabilir. Ve sanıyorum ki, «Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisi bu yönde bize değerli yardımda bulunabilir.

Biz, bütün çalışmalarımızın verimli, savaşımızın etkin olmasını istiyoruz. Amacımız, demokratik, anti-emperyalist, köklü toprak devrimiyle ülkemizde sosyalizmin yolunu açmaktır. Ve biz, yığınlar arasında etkinliğimizi arttırarak, Marksizm-Leninizm ilkelerini yaratıcılıkla pratiğe uygulayarak, dünya devrim hareketinin zengin deneyimlerinden yararlanarak ve aynı zamanda ülkemizin somut özelliklerini gözönünde bulundurarak bu amaca doğru azimle yürüyeceğiz.

Enerji sorununun sınıfsal özü

Ib Nörlund

*Danimarka Komünist Partisi Yürütme Komitesi üyesi
ve Merkez Komitesi Sekreteri*

Çağdaş dünya, çeşitli alanlardaki gelişme sürecinde çelişkilerle, hemen çözümü gereken sorunlarla karşılaşmaktadır. Bunlardan birçoğunun çözümü için ayrı ayrı ülkelerin çabaları yeterli değildir, tüm dünya halklarının ortak çabası gereklidir. Enerji sorunu da bunlardan biridir. Bu, birçok ülkenin önünde çok ciddi bir sorun olarak durmaktadır. Bu sorun değişik toplumsal düzenleri olan ülkeleri (sosyalist ülkeleri, gelişmiş kapitalist ülkeleri ve azgelişmiş ülkeleri) çeşitli ölçülerde etkilemektedir.

Enerji sorunu, çözümü için kendi çıkarlarına ve amaçlarına uygun bir strateji saptamaya çalışan çeşitli toplumsal güçlerin ve politik akımların temsilcilerini de ilgilendirmektedir. Bugün işçi sınıfının politik öncüsü olan komünist partileri de enerji sorununa dikkatle eğiliyorlar.

Bilindiği gibi burjuva ideologları, çağımızdaki genel karakterli diğer sorunlar gibi enerji sorununun da kapitalist toplumda politik savaşım konusu yapılamayacağını, bu sorunun çözümü için hükümetlerin önerdikleri programları toplumun bütün katmanlarının desteklemeleri gerektiğini, dolayısıyla işçi sınıfının bu sorunlarda burjuvazinin politikasını izlemesi gerektiğini söylüyorlar. Bu sav, elbette asılsızdır, yanlıştır. Kapitalist toplumda iktidar çevreleri, enerji sorununun çözümü için burjuva toplumunun sınıfsal yapısını yansıtan ve tüm emekçilerin, tüm ilerici insanlığın çıkarlarını dile getiren işçi sınıfının çıkarlarına ve sosyal amaçlarına ters düşen bir strateji hazırlamaktadırlar. Bundan ötürü işçi sınıfı bu alanda da kendi stratejisini saptamak, önünde hangi ödevlerin durduğu, savaşımında hangi yeni etkenleri gözönünde bulundurması gerektiği hakkında açık, kesin düşünceye sahip olmalıdır.

Enerji sorunu, insanların yaşam ve eylemlerinin gerekli enerji kaynaklarının, gereksinildiği ölçüde kullanılabilecek rezervlerin sağlanması demektir. Bu sorun insanlığın tüm tarihi boyunca varolagelmıştır. Fakat günümüzde özel bir nitelik, büyük bir keskinlik kazanmıştır.

Enerji sorununun keskinleşmesinin ciddi nedenleri vardır. Yüzyılımızda, özellikle bilimsel-teknik devrimin başlamasıyla insanlığın enerji gereksinimi, üretilen ve kullanılan yakıtların hacmi, herşeyden önce de üretim güçlerinin gelişmesiyle insanların yaşamında ve üretim çalışmalarında gerekli olan enerjiyi sağlamada daha geniş olarak kullanılan ve bir daha yenilenemeyen yakıtların hacmi hızla arttı. Önceleri enerji sorunu

yalnız ulusal düzeyde, şu veya bu devletin enerji gereksinmelerini karşılayacak yerli kaynakların yetersizliği (bu dünya enerji piyasası hesabına kapatılıyordu) sorunu olarak ortaya çıkıyordu. Günümüzde ise global enerji sorunundan, dünyadaki enerji rezervlerinin tükenmesinden, insanlığın emrindeki kaynakların sınırlı oluşu ve bunların yerini alabilecek başka kaynakların olmamasından ötürü enerji gereksinmelerini karşılaşmanın güvence altına alınamadığından söz ediliyor.

İlerici araştırmacılar, komünistler enerji sorununun gizlediği reel tehlikeyi kabul etmekle birlikte, bu sorunun tüm insanlığın ve ayrı ayrı halkların çıkarları gözönünde bulundurularak çözülebileceği kanısındadırlar. Bunun için iki zorunlu koşul gözönünde bulundurulmalıdır: Birincisi, varolan doğal kaynakları, özellikle tüketilen ve bir daha yenilenemiyen yakıt rezervlerini mümkün olduğu kadar daha uzun zaman yetmesi için rasyonel biçimde kullanmak. İkincisi, atom, jeotermal sular, rüzgâr, güneş enerjisi vb. de dahil yeni enerjik kaynakları araştırmak. (1) Bu ödevler birbirine sıkı sıkıya bağlıdır. İnsanlık mevcut kaynaklardan, ortaya çıkarılan enerji rezervlerinden rasyonel biçimde yararlanarak yeni enerji kaynakları benimseme, bu kaynaklardan geniş ölçüde yararlanabilmek için gerekli yeni teknolojiyi ve sanayi enfastrüktürünü yaratma olanağı elde etmektedir. İnsanlık, mevcut rezervleri gereksiz olarak çabucak tüketirse, çok kısa bir sürede, çok büyük maddi güç ve tinsel gerginlik pahasına, eski sistemin içinden çıkan değil, onun yıkıntıları üzerinde kurulan yeni bir enerji sistemi yaratma zorunluğuyla karşılaşacaktır.

Enerji rezervlerini dünyadaki yeraltı zenginlikleri oranında tüketimi ön-gören, akılcıca hazırlanmış bir enerji bilançosu olmadan, tükenen ve bir daha yenilenemiyen enerji kaynaklarından rasyonel biçimde yararlanma olanaksızdır. Çağdaş dünyanın enerji bilançosunda büyük bir oransızlık vardır ve bu bilanço genellikle tüketimde iki tür doğal kaynağın (petrol ve gaz) ağır basmasıyla karakterize edilir. Petrol ve gaz, dünyada daha çok bulunan, fakat daha az kullanımlı olan diğer enerji kaynaklarının yerini aldılar ve egemen duruma geçtiler. Yüzyılımızın başlarında dünyadaki enerji tüketimi yapısı, enerji kaynaklarının yapısına uygundu. 1900 yılında kömür tüketimi yüzde 94,9, petrol tüketimi yüzde 3,9 ve gaz tüketimi yüzde 1,2 idi. Fakat 1970 yılları başlarında bunda açık bir çelişki gözlenmektedir. Kömür tüketimi yüzde 23,3'e düşmüş, petrol ve gaz tüketimi de yüzde 73,8'e yükselmiştir. (2) Hâlâ kömür, dünyada tüketilen ve bir daha yenilenmeyen rezervlerin yüzde 90'dan fazlasını, petrol yüzde 6'sını, gaz ise yüzde 1,85'ini oluşturmaktadır.

(1) Burada sorunun üçüncü yönünü, yani enerji üretimi sırasında ayrılan atıklar ve kırıntılarla biyosferin kirlenmesi sorununu ele almıyorum. Boyutları ve ciddiliği enerji biliminin gelişmesi ölçüsünde artan bu sorun daha fazla çevrenin endüstriyel yoldan kirlenmesi sorunuyla ilgilidir.

(2) Bak: UN. «World Energy Supplies», 1973, tabl. 1, 2.

Petrol ve gazın egemen duruma geçmeleri elbette onların büyük teknolojik üstünlüklerinden, birçok ekonomi kolunda bunları değiştirecek başka enerji kaynağının bulunmamasından ileri gelmektedir. Fakat kapitalist dünyada bu enerji kaynaklarının ön plana çıkmasının nedeni yalnız teknolojik üstünlükler değildir. Enerji bilançosunda orantısızlığın oluşmasında, çok daha sınırlı, fakat çıkarılması ve işlenmesi daha kolay olan enerji kaynaklarına yönelme, bunların çıkarılması ve işlenmesi için nispeten daha az yatırım gereken, fakat çok daha yüksek kâr sağlanan bir ekonomi alanı haline gelmesi de önemli rol oynamıştır.

Uluslararası şirketler bilinçli olarak enerji piyasasını tekelleştirmeye, bu piyasadan diğer enerji kaynaklarını uzaklaştırmaya yönelmişlerdir. 1960 yılları sonunda ABD'nin önde gelen petrol şirketleri kömür rezervlerinin önemli bölümünü kontrolleri altına almışlar, pratikte bunları işletmeyi durdurmuşlar, nükleer enerji alanında kilit noktalarını tutmuşlardır. Ve böylece petrol tekelleri enerji tekelleri haline gelmişlerdir. Bu tekeller başlıca enerji üretimi ve tüketimi alanlarındaki etkilerine dayanarak enerji bilançosunun yapısını, buna istedikleri yönü vererek değiştirmişlerdir.

Kömürün enerji bilançosunda egemen durumdan düşürülmesi ve bunun petrol ve gazla değiştirilmesi, «kömür» enerjisinden «petrol» enerjisine geçiş birçok ülkenin ekonomilerini petrol ve gaz ithaline, dünya enerji piyasasına bağımlı duruma getirmiştir. Çünkü birçok ülkenin bu tür enerji rezervleri yoktur. Örneğin, küçük bir ülke olan ve kendi petrol ve gaz rezervleri olmayan Danimarka, enerji bilançosunun yüzde 90'ını ithal petrol ve petrol ürünleriyle kapatmaktadır.

Kapitalist ekonominin yasallıkları petrol ve gaz üretimi alanını daha da daraltmıştır. Gelişmiş kapitalist ülkeler, önemli ölçüde kendi petrol ve gaz rezervleri olduğu halde daha ucuz, daha «kârlı» Yakın Doğu, Latin Amerika ve dünyanın diğer az gelişmiş bölgelerindeki enerji kaynaklarından yararlanmayı tercih ediyorlar. Kapitalist ülkeler enerji sisteminin bu tür bir eğilim gösterdiğinin en açık kanıtı ABD'nin enerji sisteminin gelişme yönüdür. ABD'nin 1950–1972 yılları arasında yaptığı ham petrol ithali, önemli ölçüde kendi rezervleri olmasına karşın 9 kat artmıştır. Öte yandan ülkedeki ham petrol üretimi de sürekli düşmüştür. ⁽³⁾ Uluslararası petrol karteline üye 5 en büyük Amerikan petrol şirketinin («Exxon», «Sacony Mobil Oil», «Texaco», «Gulf Oil» ve «Standard Oil of California») 1972 yılında ürettiği petrolün yüzde 20'sinden azı Amerikan kıtasında elde edilmişken, yüzde 55'ten fazlası Yakın Doğu ülkelerinden sağlanmıştır. Günümüzde ABD enerji bütçesinde ithal petrol ve petrol ürünleri payı daha da artmıştır.

Kapitalist şirketler, enerji sisteminin yapısının ve ekonomik coğrafyasının

⁽³⁾ Bak: UN. «World Energy Supplies», tabl. 1, 2.

değişmesi sonucunda, enerji piyasasında yapay olarak yaratılan yakıt sıkıntısından yararlanarak tekel kârı sağlama olanağı elde ediyorlar. Onlar bunu dünya piyasasında petrol ihraç eden azgelişmiş ülkelere ekonomik ve politik baskı yaparak, hem petrol fiyatlarını düşürerek, aynı zamanda gelişmiş kapitalist ülkelerde petrol ürünlerinin perakende fiyatlarını artırarak yapıyorlar.

Bu gelişmiş kapitalist ülkeler ve azgelişmiş kapitalist ülkeler emekçilerini çifte sömürü sistemi 1973–1974 yıllarında «enerji bunalımı» adı verilen dönemde ciddi sarsıntılar geçirdi.

Burjuva araştırmacıları ve politikacıları enerji bunalımını ya enerji kaynaklarının tükenmeye başladığının ilk belirtisi, yahutta petrol üreten ülkelerin petrol satışını kısıtlama yönünde aldıkları kesin kararın bir sonucu olarak göstermeye çalışıyorlar. Aslında enerji bunalımının gerçek nedenleri kapitalist ekonominin yapısında gizlenmektedir.

Enerji bunalımı, kapitalizmin genel bunalımının önemli bir görünümü olan döviz-finanıs sistemi bunalımının yasal sonucudur. Doların sürekli değer kaybetmesiyle petrol üreten ülkelerin petrol satışından sağladıkları reel gelir hızla düşmüştür. Azgelişmiş ülkeler petrol fiyatlarının daha da düşmesiyle karşı karşıya kalmışlardır. Bilindiği gibi emperyalist devletler ekonomik bunalımdan, bunun yükünü azgelişmiş ülkelere yükleyerek çıkma yolunu defalarca denemişlerdir.

Petrol ihraç eden ve başlıca rolü azgelişmiş ülkelerin oynadığı OPEC örgütünde birleşen ülkeler, uluslararası durumda değişen politik durumdan, barıştan ve sosyal ilerlemeden yana olan güçlerin dünya politikasına etkilerinin artmasından yararlanarak emperyalistlerin bu ülkelerin doğal zenginliklerini yağmalama politikasına karşı kesin bir tutum aldılar. Onlar petrol fiyatlarını önemli ölçüde artırdılar ve 1973–1974 yıllarında gelişmiş kapitalist ülkelere petrol satışını kısıtladılar. Şunu da belirtelim ki, enerji bunalımının en gergin dönemlerinde bile bu ülkelerin aldığı petrol ekonomik yaşamın normal akışını sağlayacak düzeydeydi.

Petrol ihraç eden ülkelerin kesin tutumu sonucunda kârlarının bir kısmını kaybeden uluslararası enerji tekelleri gelişmiş kapitalist ülkelerde tüketiciyi aşırı biçimde sömürerek yalnız kayıplarını karşılamakla kalmadılar, aynı zamanda bu yeni durumdan kârlarını azami ölçüde artırmak için yararlandılar. Bugün artık birçok araştırmacının yapıtlarında saptanmıştır ki, kapitalist dünyada enerji bunalımı uluslararası tekellerin eylemi yüzünden böyle sert biçimler almış, bu ülkeler ekonomileri için böyle ciddi sonuçlar vermiştir. Çünkü bu tekeller kapitalist ülkelerin ekonomisinin ya rahatça gelişmesini sağlamışlar, ya da bunun gelişmesini açıkça baltalamışlardır.

Tekeller kamuoyunda, iç piyasadaki fiyat artışlarının dünya piyasasın-

daki artışı yansıttığı ve bunun petrol ihraç eden ülkelerin toptan fiyatları artırmaları yüzünden meydana geldiği görüşünü yaymaya çalıştılar. Sorunun böyle izah edilmesi gerçekleri yansıtmıyordu. Çünkü gelişmiş kapitalist ülkelerde petrol ürünleri fiyatlarındaki artış aslında dünya piyasasında ham petrole yapılan zamdan birkaç kat daha fazlaydı. Enerji bunalımı döneminde petrol tekellerinin eylemleriyle ilgili olarak bir araştırma yapan Fransa Millet Meclisi Komisyonu şu sonuca varmıştır: Uluslararası petrol tekelleri petrol ürünleri fiyatlarını, üretim harcamaları ve ham petrol fiyatlarının çok üstünde olarak saptamışlar ve mümkün olduğu kadar daha fazla kâr sağlama amacından hareket etmişlerdir. Durum, tüm gelişmiş kapitalist ülkelerde böyleydi.

Tekeller, çok az miktarda petrol satın alabildiklerini söylüyorlardı. Bunlar kârlarını garantilemek için ellerindeki petrol ve petrol ürünleri stoklarının miktarını kamuoyundan ve hükümetlerden gizliyorlardı. Tankerleri yollarda tutarak onların yük masraflarının artmasını bekliyorlardı. Ve sonuçta, enerji bunalımı zirve noktasına az gelişmiş ülkelerin kısıtlayıcı önlemler aldığı 1973 yılında değil de 1974 yılında ulaştı. Bu, gelişmiş kapitalist ülkelerin enerji açığından üç kat fazla petrol ürünleri ithal ettikleri bir yılda oldu. (4)

Enerji bunalımı tekellere çok büyük kârlar elde etme olanağı sağladı. Yalnız uluslararası petrol karteli üyesi ABD'nin beş büyük enerji şirketi bunalım yıllarında kârlarını 2,1 kat artırdılar. (5)

Tekeller, kapitalist ülkelerin enerji piyasasını sömürerek, OPEC örgütü üyesi ülkeler arasındaki birliği baltalamaya, bu örgütü kapitalist ülkeler paralarının değeri düştüğü için ham petrol fiyatlarına yaptıkları zamlardan vazgeçirmeye ve böylece ham petrolün fiyatını düşürmeye çalışıyorlar.

1973-1974 yılları enerji bunalımı kapitalist ülkeler ekonomileri için önemli sorunlar yarattı, sosyal çelişkileri daha da sertleştirdi.

Gelişmiş kapitalist ülkelere verilen yakıtların kısıtlanması ciddi ekonomik sarsıntılara sebep oldu, ekonominin ana kollarını ağır duruma soktu, ekonomik aktifliğin düşmesine yol açtı. Tüm ekonomik bunalımlar gibi, enerji bunalımı da her şeyden önce emekçi yığınlarının, işçi sınıfının yaşamına etki yaptı. Bunalım, istihdam sorununu kötü yönde etkiledi. Enerji yetersizliği yüzünden birçok fabrika kapandı. Bu da işsizler ordusunun daha da artmasına sebep oldu. Enerji tasarrufu amacıyla birçok fabrikanın kısa süre çalışma haftası uygulaması ise işine devam eden işçilerin bir bölümünün reel gelirlerini düşürdü. Yakacak malları ve elektrik ener-

(4) Bak: «Oil and Gas Journal», January 27, 1975, p. 108.

(5) Bak: «The Petroleum Economist», March, 1975, p. 182; «Oil and Gas Journal», January 27, 1975, p. 112.

jisi fiyatlarının artması, zaten yüksek olan kiralara ve günlük gereksinimler için harcamaların artmasına sebep oldu.

Tekeller enerji piyasasındaki darlıktan kârlarını artırmak için yararlanmakla kalmadılar, bunu politik şantaj ve dikta aracı olarak da kullandılar. Birçok ülkenin ekonomilerinin uluslararası enerji tekellerinin kontrolündeki enerji rezervlerine bağımlı olmasından yararlanarak, tekeli sermaye gelişmiş kapitalist ülkelerde işçi sınıfının kendi sınıfsal çıkarlarını savunma hakkını kısıtlamak, bu ülkelerde politik durumu kendi yararına değiştirmek için işçi sınıfına karşı açık, anti-demokratik saldırıya geçti.

Kapitalist ülkeler hükümetleri enerji bunalımını yalnız enerji dengesindeki oransızlığı giderme, yeni tip enerji kaynakları benimseme ve yeni enerji kolları geliştirme yoluyla aşmayı denediler. Sorunun diğer yine çok önemli olan bazı yönleri ve herşeyden önce enerjiden rasyonel biçimde yararlanılması için gerekli sosyal koşulların sağlanması sorunu bu politika da yer almıyordu ve bugün de yer almamaktadır.

Bu ülkelerin iktidar çevreleri geniş emekçi yığınlarını amansızca, acımasızca sömürmeye son vermeyi akıllarından bile geçirmemişlerdir. Hiçbir kapitalist ülkede uluslararası enerji tekellerinin çevirdikleri dalaverelere karşı etkin bir önlem alınmamıştır. Enerji bunalımının temel yükünü emekçilerin sırtına yüklemek için ise çeşitli önlemler alınmıştır. Tüm kapitalist ülkelerde olduğu gibi Danimarka'da da petrol ürünlerine zam yapıldı. Bu, geniş tüketici yığınının durumunu daha da ağırlaştırdı.

Öte yandan enerji sıkıntısı olduğu halde silâhlanmayla bağlı militarist amaçlar için enerjinin verimsiz alanlarda kullanılması sürdürülüyordu.

Burjuva devletleri hükümetlerinin ancak emekçilerin soyulup sömürülmesini «kurallara bağlama»yı önerecek yetenekte oldukları görüldü. ABD yönetiminin politikası bunun tipik örneğidir. ⁽⁶⁾ Amerikan hükümeti eylemde tekellere tüketiciden yeni yeni vurgunlar vurma hakkı tanımaktadır. Yeni enerji politikasının yaratıcıları ile petrol ve gaz kumpanyalarının ayrıldıkları biricik nokta enerji piyasasından alacakları payın büyüklüğüdür. Resmi verilere göre 1973 yılında ABD petrol ve gaz endüstrisinde elde edilen gelir 18 milyar doları bulmuştur. Ekonominin bu kolunda eylem gösteren tekellerin hesabına göre 1985 yılında onların kârı 150 milyar dolar olmalıdır. Hükümet ise onlara kurallara bağlı fiyat artışı önererek yalnız 100 milyar dolar kâr garanti etmektedir. ⁽⁷⁾ Hükümetin tekelleri hesapladıkları kârın üçte birinden yoksun bırakıp bırakamayacağını kesin olarak söyleyemeyiz. Fakat şimdiden kesin olarak söyleyebiliriz ki,

⁽⁶⁾ Bu politika enerji tüketimini kısıtlama yoluyla enerji rezervlerinin tasarrufu, piyasaya bağımlılığın azaltılması için ulusal kaynakların geliştirilmesi gibi önlemleri içermektedir. Fakat bu önlemler yeni değildir ve çeşitli burjuva hükümetlerinin programlarında yer almıştır.

⁽⁷⁾ Bak: «International Herald Tribune», October 14, 1977.

önümüzdeki yıllarda tüketici önemli fiyat artışlarıyla karşılaşacaktır. Hükümetin önerdiği politikayı savunmak için ileri sürdüğü biricik kanıt şudur: Eğer fiyat artışı ayarlaması sağlanmazsa fiyatlar çok daha fazla, örneğin, gaz fiyatları 15 kat artabilir. «Yeni» politika burjuva hükümetlerinin, tekel-lerin enerji sorunuyla ilgili diktasını kıramıyacağını, petrol ve gaz rezerv-lerinden tüm toplumun çıkarına yararlanma sorununu çözemiyeceğini gös-termektedir.

«Geleneksel» enerji kaynaklarını paylaşma alanındaki karmaşık sosyal sorunları çözmeye yeteneğinden yoksun olan burjuva toplumu, yeni, daha karmaşık sorunlar yaratmadan yeni enerji kaynaklarından yararlanma sorununu da çözemez. Danimarka için böyle bir enerji kaynağı yalnız nükleer enerji olabilir. Fakat günümüzde nükleer enerji uluslararası tekel-lerin eylem alanlarından biri haline gelmektedir. Onlar bu alanda da yeni, aşırı kâr sağlama olanakları elde ediyorlar. Bununla birlikte, tekel-lerin eline geçen nükleer enerji yalnız emekçileri yeni bir sömürme aracı olmakla kalmıyor, aynı zamanda büyük bir tehlike kaynağı oluşturuyor. Güçlü ve ölüm tehlikesi gizliyen enerji kaynaklarının kontrolsüz kullanılması, tüm canlı varlıklar için büyük bir tehlike oluşturan radyoaktif ele-manlarla çevrenin kirlenmesine yol açacaktır. Bundan ötürü emekçiler tekellerin nükleer enerji kullanmasını protesto etmektedirler.

Kapitalizmde bilimsel-teknik ilerlemenin başarılarından yararlanmadaki çelişki, daha Marksizm-Leninizm klasiklerinin belirttikleri gibi, burjuva uygarlığının yasal bir yönünü oluşturmaktadır. Bu çelişkiyle ilgili olarak F. Engels «Doğa'nın Dialektiği» yapıtında şöyle diyor: «Şimdiki üretim tarzında doğal ve toplumsal sonuçları bakımından insan eyleminin genel-likle yalnız birinci yönü, en açık, gözle görülen yönü ele alınmaktadır. Bu durumda, bu eylemin diğer yönlerinin büsbütün başka yönde, çoğunlukla birincisinin karşısı durumunda ortaya çıkmasına neden şaşılsın ...»⁽⁸⁾

Kapitalist ekonomi için en yakın ve en önemli amaç azami kâr sağ-lamaktır. Bu amaç uğruna patronlar daha geniş kapsamlı sosyal ödevleri görmezlikten geliyorlar, yahutta bunları hesaba katmıyorlar. Ve böylece kapitalist toplumun ekonomik yaşamı kendisi kapitalist düzenin burjuva hükümetleriyle yıkılamıyacağı sonucunu çıkarma olanağı vermektedir. Kapitalist üretimin, kendine özgü üretim ilişkilerinin koşullandırdığı sınırlı amaçlar ile çağdaş bilimsel-teknik devriminin etkisiyle gelişen üretim güçleri arasındaki çelişki dünya gelişimindeki bunalımın derinleşmesinin temel nedenidir.

Karl Marks'ın da belirttiği gibi, kapitalizm de dahil, uyumsuz çelişkilerin bulunduğu toplumlarda üretim araçları ile üretim ilişkileri arasındaki çelişkiler sınıf savaşımı yoluyla çözülür. Bundan ötürü toplumun başlıca

⁽⁸⁾ Karl Marks, F. Engels, Yapıtları, c. 20, s. 499.

dönüştürücü, yenileştirici gücü olan işçi sınıfı tüm insanlığın yaşamıyla ilgili soruları yanıtlamakla, tarihsel perspektifi gözönünde bulundurarak ve günümüzde hemen yapılması gerekeni belirterek bu sorunlara çözüm yolu göstermekle yükümlüdür.

Danimarka komünistleri, enerji alanında üretim güçlerini geliştirme sırasında çelişkileri ortadan kaldırma biçim ve metodları sorununu ele alırken iki şeyi hareket noktası yapıyorlar. Birincisi, onlar, insanlığın gelişme perspektifinin en güvenilir yönlerinden birini, kuşkusuz, nükleer enerjinin rasyonel biçimde kullanılmasıyla bağlı olduğunu gözönünde bulunduyorlar. İkincisi, onlar, tekellerin nükleer enerji alanındaki amaçlarını dar sınıf çıkarları, kâr sağlama düşüncesinin belirlediğini, kapitalistlerin, toplumun yararına nükleer endüstri kolunu geliştirme yükümlülüğünden sıyrılmaya çalıştıklarını unutmuyorlar. Başka bir deyişle, komünistler genellikle bilimsel-teknik gelişmeye karşı değil, bilim ve teknikten kapitalistlerin yaptıkları gibi yararlanmaya karşıdırlar. Nükleer enerjiden doğru biçimde yararlanma sorunu anti-tekelci savaşımın, sınıf savaşımının kapsamına girmektedir.

Tekellerin atomun korkunç gücüyle keyfi davranışları büyük bir tehlike doğuruyor. Ve bu günümüzde köklü sosyal dönüşümler yapılması gerekliliğinin yeni bir kanıtıdır. Tekellerin egemenliği koşullarında enerji bunalımına kabul edilir bir çözüm yolu bulunamaz. Bu da sosyalist üretim ilişkileri kurulması ve komünist topluma geçiş gerekliliğinin bir kanıtıdır.

Fakat kapitalist toplumun devrimci yoldan yıkılması sosyalizmin, komünizmin kurulması, komünistlerin uzun süreli stratejik amacıdır. Onlar bugün, sermayenin ekonomik, politik ve tinsel baskısı altında burjuva toplumu koşullarındaki savaşım aşamasında nasıl bir strateji uygulamalıdır?

Kanımızca, akıllıca saptanmış bir stratejik doğrultu bir yandan tekellerin yeni, bugünkünden daha tehlikeli sorunlar yaratmalarını engellemeyi, öte yandan tekellerin, enerji sorunu da dahil, tüm global sorunları işçi sınıfının ve geniş emekçi yığınlarının zararına çözmelerini engellemeyi içermelidir.

Bu amaçlara ulaşmak için verilen savaşım anti-tekelci savaşımın bileşen bir bölümü sayılmalıdır. Danimarka Komünist Partisi'nin 1976'da kabul edilen Programında «Ulusal ve Demokratik Enerji Politikası» başlıklı bir bölüm vardır. Burada tüm toplum için yaşamsal önemi olan sorunun çözümü uğrunda Danimarka komünistlerinin savaşımının temel ilkeleri saptanmıştır.

Bu politika, enerji bunalımının üstesinden gelmeye yönelik tüm ulusal politikalar gibi, yepyeni kaynaklar bulma ve mevcut enerji kaynaklarından rasyonel biçimde yararlanma yoluyla ülke halkına ve ülke ekono-

misine gerekli enerjiyi sağlamayı içermektedir. Bunun sonucunda uluslararası enerji tekellerinin enerji sağlama alanında yarattıkları yapay sınırlamaları ortadan kaldırmak, bu tekellerin aşırı kâr sağlama pratiğine son vermek mümkün olacaktır.

Sınıfsal, demokratik nitelik taşıyan bu politika emekçilerin kapitalist toplumda iktidar çevrelerinin enerji sorununu burjuvazinin yararına çözmek amacıyla getirdikleri «tasarruf uygulaması»nın masraflarından kurtulmalarını sağlayacaktır.

Programın bu bölümünde Danimarka Komünist Partisi'nin amaçları ve ödevleri şöyle formüle edilmektedir:

«Enerji politikasının amacı, halkın en önemli gereksinimlerini, yani ışık, ısıtma, elektrikli aletleri kullanma, ulaşım, üyetim ve aynı zamanda insanların yeni gereksinmelerini karşılayacak olan yeni mallar üretimi için gerekli ucuz enerji sağlamaktır . . .

Uluslararası kapitalist tekeller enerji sağlama işlerini kontrol etmelerinden yararlanıyorlar, bunu aşırı kâr sağlama ve toplum üzerinde egemenliklerini sürdürme aracı olarak kullanmaya çalışıyorlar. Bundan ötürü demokratik ekonomi politikasının başlıca istemlerinden biri *enerji sektörünün millileştirilmesidir* . . .»

Bugün kapitalist toplumda enerji sektörünün millileştirilmesi için gerekli tüm teknik-ekonomik koşullar vardır. Bu sektörde üretimin yoğunlaşması ve teknik donatımı sağlanmış, onun toplumsallaşması yüksek düzeye ulaşmıştır. Bununla birlikte toplumsal gelişmenin istemleri gözönünde bulundurulursa enerji sektörünün millileştirilmesi yalnız mümkün değil, aynı zamanda zorunludur.

Fakat millileştirme yalnız başına enerji sorununu ve bununla ilgili diğer sorunların çözümünü garanti etmemektedir. Millileştirme önlemleri devlet-tekелci sistemle yönetilen toplumlarda da alınabilir. Bundan dolayı gerçekleşmesi aktif demokratik hareketlerce sağlanacak olan demokratik millileştirmenin çözümleyici önemi vardır.

Danimarka Komünist Partisi'nin önerdiği enerji sektörünün gelişmesi için ana ilkeler şöyle tanımlanabilir:

«Enerji sisteminde atom enerjisinden yararlanmanın ilk koşulu daha baştan bunun millileştirilmesi ve bunun üzerinde halkın demokratik yoldan seçilmiş temsilcilerinin ve tekellere bağlı olmayan eksperlerin katılımıyla *sıkı toplumsal ve demokratik bir kontrol* sağlanmasıdır. Ticari amaçlarla empoze edilen, yahutta Ortak Pazar tarafından dayatılan atom işletmeleri kuruculuğuna son verilmelidir, fakat ulusal ekonominin çıkarlarının gereği olarak bu alandaki üretim deneyiminden yararlanılmalıdır. Danimarka, sosyalist ülkelerle işbirliği yoluyla atom enerjisi alanında kapitalist tekellerin oyunlarını suya düşürebilir . . .»

Enerji sorununun çözümü yolunda açılan yeni olanaklar ve enerji bunalımı dolayısıyla artan tehlike, yahutta nükleer enerjinin kullanılmasından doğan doğal sonuçlar arasındaki tutarsızlık halk yığınlarında öfke yaratıyor, onları savaşıma çekiyor. Bu sorun etrafından yeni yığınsal hareketler başlamıştır. Hatta millileştirmeye ve kontrole genellikle karşı çıkan çevreler bile günümüzde enerji sorunun çözümü için böyle önlemlerin alınmasının zorunluğunu kabul ediyorlar.

Bu akımların temsilcileri sorunların asıl nedenlerini her zaman göremiyorlar. Bunların açık protestosu çoğu zaman bu büyük sorunları, özellikle enerji sorununu, iktidar çevrelerinin «iyi niyet»iyle çözülebileceği hayaliyle bağlıdır. Bundan ötürü komünistler enerji bunalımının aşılması uğrunda verilen savaşıma katılarak, bu savaşımın ilkesel anti-tekelci niteliğini göstermeye çalışmaktadırlar.

Genel amaca bağlı yığınsal anti-tekelci hareket enerji sisteminin özel kapitalist gelişme biçimine son verebilir ve onu yeni toplumsal kurumlara bağlayabilir. Komünistler, enerji sistemiyle ilgili olarak ulusal demokratik kontrol programını önerirken bu olasılığı gözönünde bulunduruyorlar. Danimarka Komünist Partisi'nin Programında şöyle denilmektedir: «Millileştirilen enerji sektörünü özel enerji planı gereğince yönetecek, demokratik temele dayanan bir *ulusal enerji genel müdürlüğü* kurulmalıdır.

Enerji sisteminin, atom elektrik santralleri de içinde, tüm çözümleyici alanlarında işçilerin, memurların ve onların örgütlerinin, aynı zamanda tarafsız eksperlerin geniş olarak temsil edilecekleri *demokratik yönetim kurulları* kurulmalıdır. Bu yönetim kurullarının büyük yetkileri olmalı ve gerekirse üretimi durdurabilmelidirler.»

Enerji sisteminin gelişmesiyle ilgili sosyal koşulların değişmesi ve ekonominin bu kolunda bilimsel-teknik devrimin en yeni başarılarından yararlanma yalnız enerji bunalımının üstesinden gelmek ve enerji sisteminin gelişmesine eşlik eden tehlikeleri ortadan kaldırmak için değil, aynı zamanda toplumun yenileşmesinin de zorunlu koşuludur.

Komünistlerin teorik görüşleri ve pratik eylemlerinin karakteristik yönü, tüm insanlığın çıkarlarıyla çeşitli ülkeler halklarının sosyal-sınıfsal çıkarların diyalektik birliğidir. Global sorunların çözümüyle ilgili burjuva ideoloji ve politikasına karşı çıkarken işçi sınıfı yalnız kendi sosyal-sınıfsal konumunu belirtmiyor, aynı zamanda burjuvazinin global sorunları daha fazla keskinleştirmesini, derinleştirmesini önlemek için çetin bir savaşım vererek tüm insanlığın geleceğini savunmaktadır. İşçi sınıfının enerji sorununun ve diğer global sorunların çözümü uğrundaki savaşımının evrensel önemi bundan ileri gelmektedir. Tüm insanlığın çıkarlarını savunma rolü burada ortaya çıkmaktadır.

Türkiye Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu Yönetim Kurulu'na

Sayın sendikacı arkadaşlar,

DİSK'in kuruluşunun 11'inci yıldönümünü Türkiye Komünist Partisi adına ve kendi adıma kutlar, savaşınızda yeni başarılar dilerim.

DİSK'in kurulması Türkiye işçi ve sendika hareketinde uzun bir savaş birikiminin ürünü, yeni, tarihsel bir aşamanın başlangıcı olmuştur. Çok çetin savaş koşullarında geçen 11 yıllık süreç bu gerçeği sergilemektedir. İşçi sınıfı için DİSK bir savaş okulu olmuştur. Bu süre içinde DİSK'in gelişmesi yağdan kıl çeker gibi olmamıştır. Sarı sendikacılığı olduğu gibi, işçi sınıfını, sendikaları burjuvazinin kuyruğuna takma eğilimlerini, sınıf uzlaşmacılığını, tutucu, oportünist tutumları da yenmek gerekti.

Bu gelişme DİSK'in V. Kongresinden sonra daha da belirginleşti. İşçi sınıfının sınıfsal ve yığınsal sendikal örgütü olan DİSK, emekçi halkımızın, ulusun bütün ana sorunlarına sahip çıktı. Emperyalizme, işbirlikçi burjuvaziye, gerici, egemen çevrelere karşı ulusal bağımsızlık, barış, ileri demokrasi, toplumsal ilerleme ve sosyalizm savaşında belirgin rol oynadı.

İşçi sınıfı, Amerikan köleliğine, faşist tırmanmaya, kapitalist sömürüye, terör ve baskılara karşı grevlerle, yığınsal gösteriler ve yürüyüşlerle savaştı. Bu savaş zaman zaman sıkıyönetim, kanlı terör, yığınsal tutuklamalar koşullarında geçti. İşçi sınıfı Demirdöküm'de, Profilo'da, barikatlarda kan döktü. 15-16 Haziranda yığınsal direnişle politik, sendikal haklarını savundu, egemen çevreleri, halk düşmanı hükümeti gerilettiler. Parlâmentoda çoğunluk gericiliğin elinde olmasına karşın, DGM'lerin yeniden yasallaşmasını Türkiye işçi hareketinin en yığınsal genel direnişle engelledi. Anti-demokratik, halk düşmanı düzene, gerici-faşist karması hükümete karşı «demokratik hak ve özgürlükler» mitingleriyle yürüdü. Proletarya enternasyonalizmi ülkü ve ilkelerini işçi sınıfı 1976-1977 dev 1 Mayıs yürüyüş ve mitingleriyle politik yaşama geçirdi. Maden-İş'in, metalürji işçilerinin tarihsel grevi, işçi sınıfının savaş gücünü, özveriliğini, örgütlülük ve bilincini parlak bir biçimde yansıttı. İşçi sınıfı birliği için savaştı ve ulusal, demokratik güçlerin eylem birliği ilkesini geniş emekçi yığınlara yaydı. DİSK işte böyle bir savaş süreci içinde yükseldi.

Böyle bir gelişme karşısında burjuvazi işçi sınıfına yönelik saldırılarını daha da arttırdı. Özellikle DİSK'i boy hedefi yaptı. Bu saldırı yalnız 1 Mayıs alanında olduğu gibi panzerlerle, kurşunlarla sürmüyor, ideolojik sızmalarla, değişik yöntemlerle, DİSK'i pasifliğe itmek biçiminde de yürütülüyor.

Değerli dostlar,

Faşizm tehlikesi günden güne üsteliyor. Türünler, Türkeşler, Demireller kontr-gerilla örgütlerini halkın üzerine sürüyor, Orduda gerici, militarist kliği kışkırtıyor. Bunlar hükümet devirmesine hazırlanıyor, kan döküyor, iç savaşılar doğru gidiyor. Bunlar Şili faşist hükümet devirmesine özeniyor.

Böyle bir durumda savaştan çekilmekle, olaylara seyirci kalmakla, tehlikenin önlenemeyeceği herkesçe görülüyor. Faşizm tehlikesi ancak, işçi sınıfının 1 Mayıs'larda, DGM'lere karşı savaşlarda olduğu gibi yığınsal eylemleriyle, tüm demokratik, anti-emperyalist güçleri çevresinde toplamasıyla önlenabilir. Böylesi bir eylem çizgisi DİSK'in VI. Genel Kurul kararlarına, işçi sınıfının ve halkımızın ulusal çıkarlarına uygundur.

Türkiye Komünist Partisi tarihsel sorumluluğunun bilincinde, işçi sınıfının, halkımızın savaşının içinde, tüm ilerici güçlerle omuz omuza yer alıyor, ulusal bağımsızlık, demokrasi, sosyalizm bayrağını yükseklerde tutuyor.

*Dost selâmlarımızla
TKP Merkez Komitesi
Genel Sekreteri İ. Bilen*

11 Şubat 1978

Türkiye Barış Derneği Kongresine

Sayın delegeler!

Derneğinizin Genel Kurulunu – yüce kongrenizi Türkiye Komünist Partisi candan selâmlar.

Bu forum, halkımızın demokrasi, ulusal bağımsızlık ve mutlu bir gelecek için verdiği savaşın, dünya halklarının yeryüzünde kalıcı bir barış için verdikleri savaşla bağlı olduğunu gözler önüne seriyor.

Genel Kurul toplantınız, bu forum halkımızın politik yaşamında önemli bir olaydır. Barış ülküsü toplumun geniş katmanlarına yayılıyor. Barış savaşımı yığınsallaşıyor, örgütlü bir nitelik, örgütlü bir biçim alıyor. Halkımızın barış, demokrasi ve ulusal bağımsızlık yolundaki savaş gelenekleri tazeleniyor.

Genel Kurulunuz, ulusal forumunuz Anayurdumuz ve halkımız için çok önemli bir dönemde toplanıyor. Anayurdumuz, halkımız büyük tehlikelerle yüzyüzedir. Burjuvazi, egemen çevreler, bunların hükümetleri, uzun yıllardır Türkiye'yi emperyalist bloklara, NATO'lara bağlamışlardır. Yıkımı, bunalımı hızlandıran nedenlerden başta geleni budur. Faşist tırmanış, kanlı saldırılar buradan kaynaklanıyor.

Yayılcı emperyalistler, NATO'nun boş patronu Amerikan çevreleri dünya barışını torpilliyor, yumuşama sürecini baltalıyor. Bölgemizde, Yakın Doğuda, Akdenizin özellikle Doğu kesiminde çıban başları koparma yolunda sürekli kışkırtmalar, provokasyonlar düzenliyor. Bu emperyalist çevreler, en başta Amerikan emperyalistleri yığınsal insan kırma silâhlarını, nötron bombalarını dünyaya dayatmak istiyorlar. Silâhlanmayı durdurmak istemiyorlar. Kurdukları bu barbarlık plânları uğrunda Anadolu topraklarını, topraklarımızda kurdukları saldırı üslerini kullanmak istiyorlar.

Bu emperyalist plânlara ulusça karşı çıkmak en kutsal bir savaştır. Faşist tırmanışa karşı savaş, harp kışkırtıcılığına, harp hazırlığına, harbe karşı savaştır. Halkımız: İşçisi, köylüsü, esnafı, aydını, kadını, erkeği, genç, yaşlısı tümüyle barıştan, demokratik gelişmeden, ulusal bağımsızlıktan yana bir düzen, bir hükümet için direniyor. Barış Derneği'nin bu forumu halkımızın bu en doğal isteklerini, istemlerini dile getiriyor. Genel Kurul kararlarının bu doğrultuyu izliyeceğine kuşku yoktur.

Kongrenize, çalışmalarında büyük başarılar dileriz.

*Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi*

26 Şubat 1978

Dünya Demokratik Gençlik Federasyonu'nun 10. Kongresi'ne

Dünya gençliğinin değerli temsilcileri,

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi adına Dünya Demokratik Gençlik Federasyonu'nun Alman Demokratik Cumhuriyeti başkenti Berlin'de toplanan 10. Kongresini candan selâmlarım.

Kongreniz dünya gençliğinin emperyalizme, faşizme, militarizme ve ırkçılığa karşı savaş birliğini dile getiriyor. Barış, silâhsızlanma, ulusal bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm için savaşıyan gençlik, sıralarını daha da güçlendiriyor.

İlerici Türkiye gençliği, Amerikan emperyalizmine, NATO'ya, topraklarımızdaki saldırı üslerine, gerici, faşist güçlerin saldırılarına, yerli-yabancı tekellerin amansız sömürüsüne karşı savaşıyor. Sosyalist ülkeler gençliğiyle, kapitalist ülkelerin barışsever, ilerici gençliğiyle, Afrika, Asya, Latin Amerika'nın özgürlük ve kurtuluş savaşçılarıyla omuz omuza bu kongreye katılıyor. Dünya demokratik gençliğinin kopmaz parçası olduğunu kanıtlıyor.

Dünya demokratik gençlik hareketinin önemli bir aşamasını oluşturan 10. Kongrenize büyük başarılar dilerim.

*Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi
Genel Sekreteri
İ. Bilen*

25 Şubat 1978

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi Genel Sekreteri İ. Bilen Yoldaşa

Sayın Bilen yoldaş,

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi'ne ve kişisel olarak Size 65. doğum yıl dönümüm için gönderdiğiniz kutlama mesajından dolayı teşekkür ederim.

Size ve tüm Türkiyeli komünistlere ülkenizde ilerleme ve yeni, adaletli bir düzen için verdiğiniz savaşta çok başarılar dilerim. Partilerimiz arasındaki kardeşçe işbirliği ilişkilerinin bundan böyle de başarıyla gelişeceğine inanıyorum.

Komünist selâmlarımla

*Çekoslovakya Komünist Partisi
Merkez Komitesi Genel Sekreteri*

*Çekoslovakya Sosyalist Cumhuriyeti
Cumhurbaşkanı
G. Husak*

Prag

2 Şubat 1978

TKP MK Genel Sekreteri I. Bilen yoldaşın kısa biyografisi (5)

ÇATIŞMA:

Kasım Benekli bu kez trende rahattı. Birinci yere bilet kestirmişti. Kadife koltuğa kurulmuştu. Elindeki «kimlik» cüzdanından başka, çalıştığı fabrikadan bir de «bonservis» vardı. Ne olur, ne olmaz diye, elindeki minicik şık bavulunu çift kapaklı yaptırmıştı. Komitenin yayınladığı önemli belgi ve el broşürcüklerini valize monte etmişti.

Trende, bir yıl önceki arama yoktu. Ama gene de Güney ve Doğu illerinden gelen yolcular göz altında tutuluyordu. Kürdistan'da baskı, tepeleme birliklerinin arama – taramaları sürüyordu.

Tren rotar yaptı. Haydarpaşa'ya geç geldi. Yolcular son vapura zor yetişti. Galata köprüsündeki «tütüncü» kapamıştı gişesini. Zorluk çıkmıştı. Kasım'ın başka randevu yeri yoktu. Kasımpaşada Tahtakadısı sokağı vardı. O da olamazdı. Nerdeyse gece yarıydı. Kurtuluş'a (Tatavla'ya) gitti. Rum yoldaşlardan marangoz Zaharyadis'in kapısını çaldı. Bu yoldaş konspirasyon konusunda pek titizdi. Eskilerdendi. Partinin İstanbul örgütünün durumunu aşağı yukarı biliyordu. Kasım'ı, yine parti üyesi başka bir marangozun evine geçirdi. Kasım, o yoldaşı da tanıyordu. Adı Kolumenos'tu. İki kardeştiler. Birisi Beyoğlu Semt Komitesi'ndeydi. Özveriliydiler. Bu kardeşlerden büyüğünü Yunanistan'da faşistler, komünist ozan Beloyanis'le birlikte kurşuna dizdiler.

Kasım, marangoz yoldaşlardan partinin durumu, İstanbul örgütünün çalışmaları üstüne bazı veriler, düşünceler edindi. Konuşmaların ana sorununu partinin o günkü durumuydu. Öğrendiği şey parti yönetiminin, Merkez Komitesi'nin oportünizm bataklığına daha da saplandığıydı.

Hükümet ceza yasasında değişiklik yaptıydı. Buna uygun bir de «af» çıkardıydı. Cezaevlerinde yatan komünistler de bundan yararlandılar. 1925'te Ankara «İstiklâl Mahkemesi»nde ceza giyen grup, böylece, bir yıl sonra hapisten çıktılar. Burjuvazi, memleketi gerici güçlerle, komprador ve ağalarla uzlaşma yolunu daha da açıyordu. Bunu yaparken ileri eğilimli aydın kesimine karşı da bir «tatlı – sert» taktiği kullanıyordu. Bu taktik, sallantılı, yarı yolda kalıcı öğeler üzerinde etkili de oluyordu. Hapisten çıkanlardan bir çoğu çekti gitti. Oportünist gruptan Şevket Süreyya Aydemir gibileri, Politik Büro'ya yeniden gelip yerleşmişlerdi. Bunlar, partiyi tümüyle kontrollerine almak çabasıındaydılar.

Ama, parti içinde, partinin yapısında yeni bir oluşum süreci başlamıştı.

Oportünizme, uyuşukluğa karşı direniş canlanmıştı. İllerde yeni parti komiteleri kuruluyordu. Bu komiteler yığınlara iniyor, eylemlerle bağlanıyor, fabrikalara giriyordu. Eskişehir, Adana, İzmir, İstanbul, Ankara, Balıkesir, İzmit, Samsun parti komiteleri iyice ayağa kalkmışlardı. Bunların hepsi, TKP'yi işçilere, köylülere, halka, yığınlara, kamuoyuna duyurma çabaları içindeydiler. Merkez Komitesi, Politik Büro bu parti örgütleriyle ancak pamuk iplikle bağlıydı. İl komiteleri parti tüzüğünden ayrılmıyorlardı. Yetkilerini kullanıyorlardı. Sıkı disiplin ve konspirasyonu uyguluyorlardı. Merkez Komitesindeki oportünist kliğin partiyi burjuvazinin kuşruğuna bağlamak, partiyi işçi sınıfından, yığınlardan yalıtıktan başka bir şey olmayan politikasına, yönetimine de boyun eğmiyorlardı.

Merkez Komitesi'nin yayın organı, bir gazetesi yoktu. Bu boşluğu il komitelerinin çıkardıkları yayınlar dolduruyordu. Merkez Komitesi, komitelere yön, yöntem veremiyordu. Politik Büro, il komitelerine ağızdan, o da çok seyrek, yönerge ve buyruklar salıyordu. Merkez Komitesi, savaşın, politik yaşamın dışında kalıyordu. Bu parazit bir urdu. Partinin gelişmesini engelliyordu.

1926'da, Viyana'da partinin Konferansı toplanmıştı. Partiyi kaldırmak, onu yığınlara bağlamak, onu canlandırmak, uyuşukluktan, pasiflikten kurtarmak yolları aranmış, öneriler yapılmış, kararlar alınmıştı. Bu kararların başında: Fabrikalarda, işyerlerinde, mahallelerde, olanaklar ölçüsünde her yerde temel örgütler – hücreler, sırasıyla semt, il komiteleri kurmak geliyordu. Bu örgütleri devrimci, Leninci ilkelere oturtmak. İdeolojik savaşı güçlendirmek. Partinin politikasını yağınlarla yaymak. Partinin strateji ve taktiğini açık seçik göstermek, bunu işçi sınıfına açmak, ona mal etmek. Bu da basınla, yayınlara, aktif propaganda ve ajitasyonla olurdu. Konferansta Merkez Komitesinin yayın organını çıkarmak sonunu uzun tartışılmıştı. Lenin'in: Gazete yalnız kolektif propaganda ve ajitasyon aracı değil, üstelik kolektif bir örgütleyicidir ilkesi kabul edilmişti. Bunun üzerinde, delegelerden: Nazım Hikmet, Baytar Mehmet, Hamdi Şamilof ayak diremişlerdi. Alınan kararların içinde önemli daha iki tanesi vardı. Birisi, partinin yeni programını, 1922'de Ankara'da toplanan II. Kongrenin önerisine uygun olarak hazırlamak. Ötekisi, kongreye gitmek, bu yüksek forumu hazırlamak.

Viyana Konferansı'nda alınan bazı olumlu kararlar, Şefik Hüsnü Değmer'in dayatmacasıyla, gene o konferansta Merkez Komitesi sekreterliğine getirilen provokatör Vedat Nedim'lerin elleriyle kenara savuruldu. Vedat Nedim, Şevket Süreyya Aydemir, bu grup bilinçli, metodik olarak partiyi yığınlardan koparmıya, onu halka; kamuoyuna duyurmamıya çalıştılar. Onların taktiği, partiyi ismi var, cism yok bir kuşa çevirmektir. Böylesi bir tutum, böylesi bir «parti» burjuvazinin işine geliyordu. Burjuvazi, Aydemir'-

leri «afla» salıverirken onlara böylesi bir görev yüklüyordu. Merkez Komitesi'ne çöreklenen bu ajan provokatörler, partinin adını bile halka duyurmak istemiyorlardı.

O dönemde, partinin içinde oportünist yönetime karşı çıkışlar, Vedat Nedim – Şevket Süreyya kılığıyla çatışma özellikle bu partiyi duyurma sorunu üzerinde toplanmıştı. Onlar, il komitelerinin kendi öz adlarıyla bildiriler yayınlamalarına karşı ateş püskürüyorlardı. «Partiyi işaâ ediyorlar» diyorlardı. Daha şirretçesi ve alçakçası: «Partiyi polise ihbar ediyorsunuz» yaygarasını koparıyorlardı. Çatışmalar öylesine sertleşti, öylesine bir yol aldı ki, bu temel sorun Komintern'e götürüldü. Bu durumda Şefik Hüsnü Değmer, Vedat'ları savunamaz oldu. Komintern, durumu yerinde incelemek için, Türkiye'ye bir temsilci gönderdi. Kitaygaroski adındaki bu yoldaş, oportünist yönetime karşı savaşanlara hak verdi. Bu çatışma, Vedat Nedim'ler partiden kovulduktan sonra da, daha başka biçimlerde sürdü gitti. Savaş çetindi. Oportünist yönetimin köklerini sökmek kolay değildi.

Vedat Nedim'lere karşı savaşımın, partiyi yığınlara duyurma girişiminin açık çatışmalara dönüştüğü bir dönemde, il komitelerinin başındaki sorumlu, enstürüktör – destekçi yoldaşları İstanbul'a çağırıldılar. Adana'dan Kasım Benekli, İzmir'den Aziz – Hüsametdin Özdoğu, Eskişehir'den Şakir – Suphi, Ankara'dan Seyfi usta ve öteki illerden daha başkaları geldiler. Seyfi usta, II. Kongrede Ankara'dan, işçi kesiminden Merkez Komitesine seçilmişti. Partiyi bağlılıkta, özverilikte, komünist morali temiz tutmakta herkese örnekti.

Merkez Komitesi'nde görüş ayrılıkları, çekişmeler vardı. Salih Hacıoğlu kenara itilmiş bir durumdaydı. Merkez Komitesi üyelerinin Marksist düzeyi çok sığdı. Kimi aşınmıştı. III. Kongrede Şefik Hüsnü kolunun Merkez Komitesine soktuğu üyelerin içinde çürük, polis ajanı olanlar çıktı. Hemşinli «Ana» Mahmut bunlardan birisiydi. Bu adam Kasım'ı da, İ. Bilen'i de 1920 yılından, kurtuluş savaşı günlerinden tanırdı. Bunlar, çeteyken, Mahmud'un amcasının Maltepe'deki konağını alt üst etmişlerdi. Mahmud'un amcası, İstanbul'daki İngiliz servisinin şefi kolonel – albay – Maksuvel'in ajanıydı. Konağı bu işlerde kullanıyordu. «Ana» Mahmut, sırasını getirir, amcasına söverdi. Bu da bir numaraydı. Mahmut, Vedat Nedim'in en has adamıydı. Yalnız Kasım'ın soy adını bilmezdi. Anadolu demiryolu kumpanyasında memurdu. Haydarpaşada Alman direktörün yanında çalışırdı. Genellikle parti için, özellikle İ. Bilen için tehlikeliydi. Bolşevik Baba Mehmet Kasım'ı uyarmıştı.

Adana'dan geleli bir hafta olmuştu. Hamdi Şamilof Alev yoldaş, Merkez Komitesi'nde Örgüt Bürosu şefiydi. Bir gün, Kasım yoldaşa: «Politbüro'ya gidiyoruz» dedi. Gittiler, Kadırga'da, uzunlamasına, tahta, eski bir konak. Kim bilir hangi paşadan, hangi «soylu»dan kalmaydı. Kasım'ı ka-

pidan iri yarı iki kişi karşıladı. Bunlar iki kardeştiler. Kasım onları **Moskova**'dan, Üniversiteden tanıyordu. İki zengin çocuğuydu bunlar. Boylu posluydular, kafaları koftu. Yüreksizdiler. Cakalıydılar. 1920 yıllarında İstanbul'dan Anadolu'ya çıkmışlar. Yolda dümen kırmışlar, geçmişler Kafkaslara. Serüvenci. Azerbaycan'da kalmışlar. Partiye girmişler. Moskova'ya, Üniversiteye bu yoldan gelmişler. Memlekete dönünce, gelip baba konağına oturmuşlar. şık giyinmişlerdi. «Soylu» olduklarını göstermek istiyorlardı. Bu iki kardeşten büyüünün adı Fahri, küçüğünün şadan'dı. İki de Kasım'a Üniversitedeki parti adıyla seslendiler. Büyüğü «soylu» formunu tam almamıştı. «Yoldaş» diyordu. Küçüğü – şadan «bey» olmuştu.

Hamdi şamilof, görünüyordu, bu konağı ilk gelmiyor. Sofaları, koridorları rahat geçiyordu. Konağın tahta merdivenleri pek gıcırđıyordu. Üst kat ta, altı gibi, loştu. Genişçe bir sofa. Yerde minderler. Kocaman bir mangal. Daracacık sedirler. Birisi sedirin bir köşesine ilişmiş. Ayağı kalktı. Tıknaz, ablak suratlı. Sırıttı: «Ooo! Sizde mi buralardasınız Marat yoldaş...» dedi. Bu kişi Hüseyin Sait adında birisiydi. Kırmılıydı. Bolşevikler partisine 1919'larda girmiş. Türkiye'ye gelmiş. Mustafa Suphi'yi tanıyor muş. Dalaveracıydı. Sonradan partiden bağlarını kökünden kesti. Aracı – üstenci oldu. Milyoner oldu. Gene sonradan öğrenildiğine göre, partide görevlerini kötüye kullanmış. Mustafa Suphileri Ankara'ya jurnallıyan Mehmet Emin ve Süleyman Sami'lerle ilişkileri varmış. Konağı bugün niye gelmişti? Kasım'a neden: «Marat yoldaş... Marat yoldaş...» diye dil döküyordu?...

Bu adam da Kasım'ı Üniversiteden tanıyordu. Üstelik Baba Mehmet'le teyze çocukları olduklarını da biliyordu. Yalnız Kasım adını bilmiyordu. Sonra, Üniversiteden sonra nerede, ne olduğunu da, söylememişlerse bilemezdi.

Marat adına gelince. Bu, İ. Bilen yoldaşın, 1923 yılından bu yana parti adıdır. İ. Bilen, onlarca ad ve soy adları kullanmıştır. Bir defasında, İstanbul Başsavcısının karşısına tutuklu çıkardıkları zaman, dosyasından tam 36 ad ve soyadı çıkmıştı. Bilen şaşırmamıştı. Savcı da, sıraladığı soyadlarını ispatlayamamıştı. Bilen, uzun süre polisin eline düşmemişti. Aranıyordu. 1927'de, bir aramada, şamlıca'da bir yoldaşın evinde, Bilen'in bir fotoğrafı polisin eline geçmişti. Panama şapkalı, dumanlı gözlüklü, sakalsız, bıyıksız bir betik. Polis, her yakaladığı komüniste, ya da komünist sandığı her tutukluya bu fotoğrafı gösteriyordu. Kimi dayaktan kurtulmak, kimi dayağı dayanamamak nedeniyle, kimi de bile bile, belâyı baştan savmak için gösterilen fotoğrafa bir ad uydurmuştu. Kimileri de, polisin sorduğı ada evet demişti. Sözü'n kısıası, bu adların içinden kimse çıkmazdı.

Marat adını ona Nazım Hikmet koymuştur. Üniversitede, dersliklerde

duvarlara devrimcilerin resimleri asılırdı. Bir derslikte: Robespiyer, Danton, Marat duvara sıralanmıştı. Büyük Fransız Devriminin başları sergilenmişti. Nazım, daha sonraları, bu adları «İhtilâli Kebir» – Büyük Devrim kaşuğunda kalıba döktü, sıraladı: «Yaşasın Marat! ... doğan, ölen, doğan hayat! ...» deyip kesmiştir.

Kadırga'daki konakta Kasım'ı büyükçe bir odaya aldılar. Pencereleri cumbalı, kafesliydi. Yere halı seriliydi. Eğri bacaklı, oval bir masanın başına iki kişi oturmuştu. Şamilof yanda, iskemledeydi. Masa başını Vedat Nedim'le Şevket Süreyya tutmuştu. Vedat Nedim'le ilk karşılaşmasıydı Kasım'ın. Bakışları, duruşu bir sıçanı andırıyordu. Aydemir'in gözleri gene öyle çipildi. Kasım onu iyi tanıyordu. Çipil gözlü dudaklarını yalıyordu. Onun bir alışkanlığıydı bu. Konuşmaya başlamadan önce sanki dudaklarını yağlıyordu. Vedat Nedim pek şıktı. Bir oyuncak gibiydi. Boyunbağını düzeltiyordu. Gıdıklanır gibi oldu. Kendisine çekidüzen verir oldu. Kuru-sıkı başladı. Kekelemedi: «Marat yoldaş, nedir o yaptıklarınız? parti disiplini ni çiğniyorsunuz. Kim izin verdi size beyanname çıkarasınız, altına Türkiye Komünist Partisi Adana Vilayet Komitesi adını basasınız diye? Bu ne demektir? Anarşidir bu. Gizliliği bozmaktır bu ...»

O esti, savurdu. Sözü çipil gözlü aldı. Dudaklarını da yalıyordu: «Bize menşevik diyorsunuz. Neymiş menşevikliğimiz? Görelim, bakalım. Gelişmelerin, hayatın dışında yaşıyorsunuz. Cemiyette bugün bir ahenkleşme, bir istikrar seyri başlamıştır. Halk sükûne muhtaçtır. İşçi sınıfı kendisini nasıl toparlayabilir? Biz, bugün ortalığı dağdağaya vermeden, teşkilâtımızı beriye kışkırtmadan hazırlık yapmalıyız. Beklemeliyiz. Beklemesini bilmiyenin, acele edenin etekleri ayaklarına dolaşır. Sizinkisi polisi, hükümeti üzerimize kışkırtmaktır ...»

Çipil gözlünün dudakları iyice köpürmüştü. Gözleri daha da bulanmıştı. Hamdi Şamilof sigara üstüne sigara turttürüyordu. Parmaklarıyla dik saçlarını tarıyordu. Ne söyleyeceğini, ne yapacağını bilmiyordu. Ötekiler, lafı biri bırakıp biri alıyordu. Şamilof: «Bakalım, o da söylesin» diyebilirdi.

Kasım yoldaşın hiç bir açmazı yoktu. Soruları yanıtlamak hiç zor değildi. Durum sinirlenmeye hiç gelmezdi. Hem soğukkanlı, hem atak olmak gerekirdi. Sorular sinsi, provokatörceydi. Bununla birlikte, yalanlanamaz bir gerçek iyice ortaya çıkmıştı. Partinin başını tutan bu oportünistler işçi hareketini, en başta onun partisini – Komünist Partisi'ni burjuvazinin denetimi altına sokmak, burjuvazinin kuyruğuna takmak, onu battal durumda bırakmak istiyorlardı. Partiye atsineği, kene gibi yapışmalarının nedeni buydu. Onları kaley içinden almaktı. Daha açığı, burjuvaziye ajanlıktı.

Sonra. Bunlar yılmasına yılmışlardı. Burjuvazinin sıralarına geçerken Komünist Partisini de peşlerinde alıp götürmek yolundaydılar.

Kasım yoldaş, sırasıyla, dayatılan soruları yanıtladı. En başta partinin tüzüğünü ve Viyana Konferansı'nın kararlarını öne sürdü. «Parti tüzüğünün dışına çıkılmamıştır. Tüzüğe uyulmuştur. Tüzük komitelere çağrı, bildiri çıkarmak yetkisini tanıyor, veriyor. TKP'yi işçi sınıfına, emekçi yığınlara, bütün halka, kamuoyuna duyurmakla gizlilik ilkeleri bozulmamıştır. Disiplinsizlik yoktur. Bunları, «anarşi»yi nereden çıkarıyorsunuz? Eğer polis TKP'yi «bilmiyor», bundan «haberi yok» diyorsanız ya «aldanıyorsunuz» ya da işçi sınıfını, halkı, kamuoyunu aldatıyorsunuz. Eğer parti çalışmıyor, varlığını halka duyurmuyorsa «yok» demektir. Ya da polis partinin «yakasını bırakmıştır» demektir. Bu, polis ajanlarını savunmaktır . . .»

Vedat Nedim'in soluk benizi, suratı kıpkırmızı kesilmişti. Çipil gözlü dudaklarını delice yalıyordu. Kasım, sözünü sürdürüyordu: «Parti örgütleri havada kurulmuyor. Fabrikalarda, işyerlerinde, köyde, kentte kuruluyor. Toplumun, yaşamın, politik-sosyal yaşamın «dışında» bir şey yapılmıyor. Siz, bugünkü toplumda «ahenk»ten, bir «istikrar»dan söz ediyorsunuz. Yok böylesi bir şey bugünkü kapitalist Türkiye'de, burjuvazinin diktatorası var. Sınıf savaşı var. İşçi sınıfıyla burjuvazi arasında boğuşma var. Emperyalistlerin yurdumuzda eski konumlarını yeniden geri alma girişimlerine, onlara destek olan kompradorlara karşı halk içinde bir direniş var. Bunun «ahenk» neresinde? Hükümet yasalar çıkarıyor. Kendisinin ekonomik, politik durumunu, konumunu güçlendirmek için. «Takriri Sükûn»le dinginlik, «Teşvik-ı Sanayi», «Ticaret ve Sanayi Odaları» yasalarıyla burjuvazi kendi gelişimini sağlama bağlamak istiyor. İş yasasını Mecliste askıya aldı. İşçiye yasal hak, demokratik hak tanımak istemiyor. Bunun karşısında susalım mı istiyorsunuz? Esnaf loncaları kaldırılıyor. Yeni yasalar konuyor. Lonca sisteminin kalkması iyi. Esnafı, zanaatçıları baskı altına alan önlemlere, yasalara karşı çıkmıyalım mı? Komünist Partisi bu katmanları, dükkânını kaybeden, işçi sınıfına akan bu yığınları savunmazsa, biz savunmazsak kim savunacak? Haliç'te kayıkçılar, maunacılar polislerle, üstlerine sürülen askerlerle vuruşuyor. Silâhlar patlıyor karşılıklı. Merkez Komitesi, siz, «dinginlik» deyip kulaklarınızı bu silâh seslerine tıkıyorsunuz, olaylara gözlerinizi kapıyorsunuz. Sonra, size «menşevik» demelerine kızılıyorsunuz. Bu tutumunuzla size «menşevik bozması» da derler . . .»

Parti komiteleri, tüzük gereği, konferanslarını yapmak istiyorlardı. Vedat Nedimler bunun sözünü bile duymak istemiyorlardı. Tartışma ve konuşma iyice sertleşti. Kasım'a, «bu tutumunla Adana'ya gidemezsin. Gitsen gitsen Kontrol Komisyonu'na gidersin» dediler.

Kasım Benekli, Kadırga'daki küf kokan konağın kapısını vurdu, çıktı.

Hava sovuktu. Akbıyık'tan vurdu Kumkapı'ya. Niye böyle ters yol tuttu. Karnı açtı. Kumkapı'da, «Asmalı meyhane»de ızgara uskurmu yemek istedi.

Tör-Aydemir takımı «kolları sıvadı». Kadırğa'daki konağın büyük oğlunu Adana'ya gönderdi. Gene bunun hemen peşi sıra, «ince hesaplar» kurdular. «Ayır, buyur» oyununa geçtiler. Aziz'i – Hüsamet'in'i – İstanbul İl Komitesi'ne sekreter yaptılar. Her iki oyun da ters, onların beklemedikleri sonuçlar verdi. Adana'ya gönderdikleri «soylu» adam, haftasına varmadan, apar topar geri döndü. Adana Komitesi ona hiç yüz vermemişti, tanımamıştı. Bu gelişmeler Merkez Komitesi'ne yansıdı. Sürtüşmeler arttı. Örgüt Bürosu'na Elektrikçi Nuri'yi getirdiler. Nuri, işçiydi. Ankara örgütündendi. Almanya'da, o da Spartaküsler'e katılmıştı. Çalışlıydı. Onun da, oportünist grupçuklar arasında, kendine göre «ince hesapları» vardı. Hüsamet'in'le arayı bulmak istiyordu. Hüsam'ın kızkardeşiyle, bir zamanlar, Ankara'da nişanlıymış. 1925'te «İstiklâl Mahkemesi»ne düşmüş. Konya cezaevini boylamış. Nişan bozulmuş. Bir yıl sonra o da «af»fa uğramış. Artık, pek öyle sıkıya gelmek istemiyor. Oportünistlere karşı kesin bir tutum aldığı da yok. Merkez Komitesi'nde ikircikli bir hali vardı.

O dönemde İstanbul İl Komitesi, gizli, «Alev» gazetesini çıkarıyordu. Pek silikti. Emeğe, kâğıda yazık oluyordu. Hüsam, Kasım'ı yardıma çağırırdı. Boş gezmekten, kaldırım mühendisi olmaktansa, böyle bir parti işinde çalışmak bin kat hayırlıydı. Kasım, Beyoğlu Semt Komitesi'nden, açık göz iki yoldaşla bu işi üstüne aldı. Yazı yazmak zor değildi. Başta, zor olan yer bulmaktı. Araç: daktilo makinesi, basacak aygıt bulmaktı. Yazı makinesi bulundu. Mumlu kâğıt, çoğaltma makinesi hemen bulunamadı. Şapio-grafa-pata başvuruldu. El yazısı kalktı. Yeni düzenlemeyle: «A L E V» adının altına – Türkiye Komünist Partisi İstanbul İl Komitesi organı başlığı çekildi. Partiyi yığınlara duyurmak savaşı yürüyordu. Sonradan Hamdi Şamilof Alev soyadını buradan almıştır. «Alev» çok ilkel basılıyordu. Gene de, baskı ve dağıtım işleri birbirinden kesinlikle ayrılmalıydı. Bu yola gidiildi. Bu girişim, Türkiye çapında illegal bir organ için hazırlık niteliğindedeydi. İki yıl sonra, 1929'da, şimdiki «Atılım» biçiminde, o boyda, gizli «Komünist» gazetesi, TKP Merkez Komitesi organı çıktı. «Komünist» baskı makinesinden, çarktan çıkmaydı. Gizlilik tekniği, o günün olanaklarına, tekniğine göre yüksekti. Artık o sırada Kasım daha bir kaç ad ve soyadı değiştirmişti. Gizli basım işlerinde biraz daha ustalaşmıştı.

Adana Komitesi'nin dayatması üzerine, bir de Kasım'ı «uzağa atmak» düşüncesiyle, onu yeniden Adana'ya gönderdiler. Bu arada, Şefik Hüs-nü (Değmer)'in içi rahat edememişti. Kasım yoldaşın cezalandırılmasını istemişti. Daha sonra, esnafları, zanaatçıları, yıkılan orta katmanları işçi sınıfıyla eylem, savaş birliği kurmaya çağırın belgiler yaymaktan ötürü «Marat'ın partiden ihracını» Merkez Komitesi'ne yazılı sunmuştur. Ama

bunu ne Merkez Komitesi'nde, ne Komintern'de söktürebildi. Bu olgu, oportünizmin başını kimlerin çektiğini göstermesi bakımından önemlidir.

Kasım, artık bu adıyla Adana'ya dönünce garantide olmayacaktı. Başka adla dönmek daha çetrefil bir durum yaratacaktı. Çift kimliğe geçti. Hasan Çamlı işine geliyordu. O da Kasım Benekli gibiydi. Her ikisi de yurt dışındaydılar.

Bu arada başından bir «vukuat» geçti. İki yıl önce, 1925'in başında parti «Komünist Manifesto»nu legal basmıştı. Hükümetin bunu toplatacağı önceden kestirildiği için, bu kitaplar ayrı ayrı yerlere depo edilmiş, saklanmıştı. Bu depolardan biri, Mahmutpaşa'da, eski Bizans bodrumlarından birinde, kunduracı Nuri Usta'nın anbarıydı. Yola çıkmadan bir gün önce Kasım, isterseniz Çamlı deyin, gitti Nuri Usta'nın «anbarından», büyükçe bir paket aldı. Nuri usta İstanbul'luydu. Kuruydu. Hoş, alaycıydı. Güzel, çekici, çoğu kez düşündürücü bir dili vardı. Filosofluğu da severdi. Çanak-kale cehennemini anlatırken üstünde hiç bir filozofluk kalmazdı. Arıburunda bir obus onu canlı canlı toprağa gömmüştü. Çıkarmışlar topraktan. Ayıldığı zaman gökte yıldızlar salkım salkımış. Nuri usta, 1920'lerde Bolşevik Baba Mehmet'le tanışmış. Araları hep iyiymiş. Yataklık etmiş kentiçi çetelere. Onun şimdiki anbarı, o zamanlar, silâh deposuymuş. Daha sonra TKP'ye girmiş. Nuri usta: Manifest'i depoladığını, bir kaç kez, kendi deyimiyle: «Bu mübareği açık okuduğunu, ama pek anlamadığını» söyledi. Nuri usta için biraz zordu onu okuyup anlamak. Üstelik de Türkçe çevirisi çok ağırdıydı. Arapça, Farsça, Fransızca deyimler, terimler karmakarışık. Kasım, Nuri ustanın bu zorluğuna yardım etmek istedi. Lafa tutuldular, vakit çok geçti. Gece yarısı oldu.

Kasım, Nuri ustayı Manifest'le, bir gaz lambasının ışığı altında başbaşa bıraktı. Dükkândan çıktı. Mahmutpaşa'nın başından, Kapalıçarşı'nın önünden vurdu Nuruosmaniye'ye. Yangın yeri. Yıkık duvarlar. Birden dikiliverdi yolun üstünde biri. Adam orta kıymdı. Elinde bir tabanca tutuyordu. «Eller yukarı», dedi. Kasım'ın kafasından şimşekler geçti. «Polis mi?» «Çaylak mı?» Adamın sesi kesikti. Kasım ellerini kaldırıncı, koltuğundaki paket yere düştü. «Paattı» etti. Adam bir gölge gibiydi. Eğildi paketin üstüne. Kasım, bir zamanlar azıcık boks yapmıştı. 1920'de, İstanbul'da, Tünelbaşında Amerikan denizcilerinden burnuna kötü bir yumruk yemişti. Bu yumruk ona, boksa çalışmayı öğretmişti. Karşısındaki gölge aşağı eğilince, Kasım adamın sağ bileğine sert bir «kılıç» attı. Sol yumruğunu herifin çenesine yerleştirdi. Gölge yere serildi. Elindeki tabanca bir kaç metre öteye fırlamıştı.

Kasım paketini aldı, «ganimet» malı tabancayı cebine soktu. Yürüdü, gitti. Arkasından, boğuk bir ses geliyordu: «Poliss . . . poliss . . . imdat. . .»

Herif acemi çaylakmış. Elindeki tabancanın namlusunda mermi yokmuş.

Şarjorunda bir fişek. Onun da kapsülü çürükmüş. Çakmışlar, almamış. Boşuna dememişler: «Silâhın dolusu bir kişiyi, boşu iki kişiyi korkutur». Gene de Kasım kârlı çıkmıştı o geceki «vukuat»tan.

Kasım Adana'ya iner inmez, belinde getirdiği «ganımeti» Arap Süleyman'a armağan etti. Süleyman yoldaş iriyarıydı. Brovning tabanca avucunun içinde kayboldu. «Çok sağol» dedi. Ama: «Bu oyuncakla ne yapacağız? der gibi başını salladı.

TÜSTAV

Maden-İş grevi ve sonuçları

A. Saydan

Uzun ve zor şartlarda yürütölen bir savaşımdan sonra, Maden-İş'in grevi Şubat başlarında MESS patronlarıyla imzalanana bir anlaşmayla sona erdi. Bu grevin başta gelen niteliklerinden biri Türkiye'de sınıf sendikacılığının yerleşmiş olduğu, bunu burjuvazinin en gerici, en sömürücü kolunun, emperyalist tekellerin, burjuvazinin reformcu kesiminin değışik yön ve yöntemlerle, saldırılarla yıkamadıkları ve yıkamayacakları gereçeğinin doğrulanmasıdır. Türkiye'de sınıf savaşımında işçi sınıfından yana olan bütün devrimcilerin ve en başta doğıal olarak işçi sınıfı savaşımını inceleyen ve onu geliştirmeyi amaç edinmiş olanların ödevi, bu veriden hareket ederek, sınıf sendikacılığının yarınını düşünmek, onu yeni koşullara göre geliştirmenin olanaklarını arayıp bulmak, derleyip toplamaktır. Bunu yapabilmek için de grevin ana unsurlarını açıkça ve doğıru bir biçimde ve bu grev etrafında kutuplaşan güçleri saptamak gerekiyor.

Bu unsurların başında şüphe yok ki, nicel ve nitel bakımlardan Türkiye'de kapitalizmin gelişmesinin paralelinde güçlenen işçi sınıfı vardır. İşçi hareketinin yalnız sendikal değıil, aynı zamanda politik yönde de güçlenmesi, onun etkinliğinin artmasının başlıca şartı olarak görölüyor. Türkiye işçi hareketinin başlıca özelliklerinden biri budur; yani, sendikal hareketin politik yönle kaynaşması, ama öte yandan işçi sınıfının öncü politik örgütü TKP ile de kaynaşması . . . TKP'nin, sendikaları ekonomik ve sosyal alanda tutmak ve politika dışında tutmak gibi reformist, uzlaşmacı eğilimlere karşı savaşımı sürekli dir. Sendikalar işçi sınıfının sınıfsal ve yığınsal örgütleri olarak bütün ulusal sorunların içinde ve başta gelen çözümleyicileridir. Bugün Türkiye'de başta gelen ulusal sorun emperyalizme, faşizme karşı demokratik haklar ve sosyalizm için savaşımıdır. Sendikaları, aynı zamanda işçi sınıfını bu savaşımın dışında tutmak bakımından burjuvazinin İkinci Dünya Harbi'nden bu yana harcadığı çabalar tam bir başarısızlıkla sonuçlanmıştır. Sarı sendikacı yetiştirme, işçi hareketini içinden vurma, sendikalarda komünistlere karşı terör, sendikacı kadroları Amerika'da sarı sendikacıların okullarında yetiştirme, patronların ve hükümetlerin dayatmasıyla onları sendikaların başına getirme gibi çabalar burjuvazinin ve emperyalizmin beklediğı sonuçları vermemiştir. Türkiye'de sarı-sendikacılar, sarı-sendikalar yok değıildir. Fakat gelişen güç, TKP'nin uğrunda savaşılageldiğı sınıf sendikacılığıdır.

Maden-İş grevinde sınıf sendikacılığı hareketinin artık yenilmez bir güç olduğunu bir daha gördük. Maden-İş grevi, yerli-yabancı tekellere, onların Türkiye'deki egemenliğine ve hükümetlerine karşı sürdürölmele kalmadı,

uzlaşmacıların, teslimiyetçilerin, bozguncuların, küçük burjuva sektörlerinin yıkıcı ve hareketi içten vurmaya yönelik tutumlarına karşı da sürdürüldü. Yani savaşım bir cephede değil, bir çok cephelerde birden yürütüldü.

İşçi sınıfının, özellikle onun maden işkolunda yoğunlaşan en savaşkan, en bilinçli kolunun dayanıklı ve uzun nefesli savaşımı başta geniş bir işçi ve emekçi yığınına harekete geçirdi. Ve dayanışma hareketinin etrafında işçi sınıfının birliği ve bütünlüğüne doğru sağlam adımlar atıldı, yeni yeni deneyler elde edildi ve yeni geleneklerin temelleri atıldı. Aynı şeyleri işçi-köylü bağlaşıklığı için de söylemek mümkündür. Hemen ekleyelim ki, işçi sınıfı ile köy emekçileri arasında Maden-İş grevi sırasında meydana gelen dayanışmanın genişliği, işçi sınıfının içindeki dayanışmanın boyutlarına ulaşmış değildir. Fakat bu yönde de, bu grev vesilesiyle sağlam adımlar atılmış, ve işçi-köylü bağlaşıklığının kapsamı genişletilmiştir. Hemen hemen bütün sendikalar, aydın, gençlik ve kadın örgütleri bu dayanışmanın kapsamında bir araya gelme ve eylem birliği için yeni yeni koşulları hazırlamanın olanaklarını buldular. Yurt dışındaki işçilerimizin, aydınlarımızın dayanışması ile birlikte, enternasyonalist dayanışmayı da göz önünde tutmak gerekmektedir. Bu enternasyonalist dayanışma, politik, moral ve maddesel biçimlerde belirdi. Birçok sosyalist ülkeler sendikaları bu dayanışmanın gerçek örneklerini verdiler. Bundan başka 100 milyon kadar işçiyi örgütleyen Dünya Sendikalar Federasyonu gerek grev sırasında, gerekse grevden sonra Maden-İş'le dayanışmasını esirgemedi. Federasyonun genel sekreteri Piyer Jansu Maden-İş Genel Başkanı Kemal Türkler'e gönderdiği bir mesajda grevin sınıfsal anlamını belirtti ve elde edilen başarılarından ötürü Maden-İş'i kutladı.

Sınıf sendikacılığı düz bir çizgi içinde gelişmiyor. Türkiye'deki sınıf savaşımının gelişmelerine bağlı oluyor. İlerlemeler, gerilemeler, duraklamalar birbirini izliyor, ama genel nitelik gelişme ve güçlenme yönündedir. Bu nitelikleri Maden-İş grevinde de görüyoruz. Bu grevde Lenin'in büyük bir önem verdiği «devrimci ödümler» görüşü başarıyla uygulandı. Maden-İş, grev sonucunda istediği her şeyi elde edememiştir. Bazı ödümler vermek zorunda kalmıştır. Ama bu ödümler mevcut koşullarda istenenin önemli bir kısmının elde edilmesini engellemediğinden ve genellikle en güçlü yerli ve yabancı patronları gerilediğinden, işçi sınıfının savaşımına yeni bir güç kattığından devrimci nitelik taşır. Bu konuda bazı legal sosyalist parti yöneticilerinin, ideologlarının bozguncu bir anlayışla grevi yanlış diye göstermeye kalkışmaları, işçi sınıfını patronlar karşısında zayıf düşürmeye ve dolayısıyla büyük sermayeye yardımcı olmak anlamına gelir. Bu ideologların tutumu tek ve rastgele değildir. Bunlar işçi sınıfının Devlet Güvenlik Mahkemelerine karşı sürdürdüğü savaşım sırasında da aynı teslimiyetçilik içindeydiler. Geçen yılın 1 Mayıs cinayetlerinin suçunu

Demirel hükümetiyle DISK yöneticileri arasında paylaşmak gibi bir tutum takınanlar da aynı kimselerdi. Bu kimselerin sınıf sendikacılığına ve sendikacılarına karşı saldırısı sürekli, ideolojik bir tutumdur. Yani, bunların Maden-İş grevine karşı tutumları düz bir hat şeklinde beliren bir küçük burjuva ideolojisinin yeni bir belirtisi, yeni bir halkasıdır.

Maden-İş grevi bitti ama sınıf savaşı daha da sertleşerek ve yeni hükümetin dayatmak istediği koşullarda sürüyor. Hükümette olan CHP yönetimi Maden-İş grevinin bitmesinden bir zaman sonra, Maden-İş'i parçalamaya yöneldi. DISK Kongresinde ortaya salınan bölücüler, aynı oyunları Maden-İş'de de sahnelemeye koyuldular. Maden-İş'in Ereğli Demir Çelik'deki kolunu, sendika yönetimine karşı çıkarmaya çalıştılar. Fakat işçi sınıfının uyanıklığı, sendika uzlaşmacılarının ve reformistlerin, sosyal-demokratların bu oyunlarını boşa çıkardı.

Hükümete geçen CHP yöneticileri yalnız sınıf sendikacılığına karşı çıkmakla kalmadılar, hem faşist tırmanışa karşı yeterli önlemleri almadılar, hem de emperyalizmin dayatmalarını benimsediler. Bunun en somut belirtilerinden birisi, Ecevit hükümetinin, gerici-faşist karması hükümetten bütçeyi çok küçük değişikliklerle aynen alması, IMF'nin şartlarını kabul etmesi, zamlarla, yeni yeni vergilerle halka yüklenmesi, Türk parasını % 30'dan fazla devalüe etmesidir.

CHP yöneticileri Türkiye'nin bunalımlarını sosyal-demokrat teori ve pratiği ile çözümlmeye kalkışmışlardır. CHP ideologları, özellikle parti genel başkanı Ecevit ve taraftarları, sorunu şöyle koyuyorlar: İskandinav ülkelerinde olduğu gibi, sosyal-demokrat parti, (Türkiye koşullarında CHP), işçi hareketine egemen olmalı; bu egemenliğe dayanarak hükümete yerleşmelidir. Hükümete yerleştikten sonra da sermayeye, yani yerli-yabancı tekelere varlıklarını rahatça sürdürebilmelerinin güvencesini sağlamalıdır. Ve sınıf savaşına kökten son verilmelidir. CHP yönetimine yakın «Özgür İnsan» dergisinde ayrıntılarıyla verilen bu görüşler, CHP yöneticilerinin sendikaları elde etmek, işçi sınıfına egemen olmak ve onu sınıf uzlaşmacılığına yöneltmek, sömürü düzenini sürdürmek plânlarının geniş programa dayandığını ve rastgele olmadığını gösteriyor. CHP yöneticileri, yanırlıyorlar. Hem de ortaya koydukları programın her noktasında yanırlıyorlar. Bir kere, kapitalizmin Türkiye'de, İskandinav ülkelerinde, Batı Almanya, İngiltere gibi memleketlerde gelişmesinin koşulları birbirine benzemez. Kesin hatlarla birbirinden ayrılır. Yüksek derecede gelişmiş bir sanayiye sahip kapitalist ülkelerde burjuvazi emekçi yığınlarının ve az gelişmiş ülkeler halklarının sömürü ve talanından elde ettiklerinin bir kısmını reformist bir programın uygulanmasına ayırabiliyor. Daha çok aracı olan, ticarete dayanan ve sanayici kolu zayıf olan Türkiye burjuvazisi bütün yönleriyle emperyalizme bağlı olduğundan memleketin sömürüsü emperyalist tekelere terk edilmiştir. Gelişen sanayi bile, hemen hemen

herşeyi ile, emperyalist tekellere bağlıdır. Bu koşullarda CHP yöneticileri reformist bir programı uygulamak olanağını bile bulamayacaklardır. Onlar, emperyalizme ve onun IMF gibi, Dünya Bankası gibi Amerikan, Batı Alman bankalarına bağımlılığı arttırarak, yeniden ve daha ağır koşullarla milyarlarca dolar borç altına girerek, Türkiye bunalımlarının üstesinden gelmeyi denemektedirler! İkinci Dünya Harbi'nden bu yana uygulanan emperyalizme borçlanma, onların dayattığı sanayileşme programını uygulama politikasının sonuçları bütün yıkımı ile meydandadır. CHP yöneticileri sınıfsal nitelikleri gereği burjuvazinin çıkarlarını temsil ettiklerinden bu tarihsel olgudan ders alamamışlardır. Burjuvazinin sınıfsal ihanet politikasına devam etme yolunda yürümektedirler. Bundan ötürü bu yöneticiler sendikalara uzlaşmacılığı dayatamayacakları gibi, bunalımların daha da derinleşmesine, sınıf savaşının daha sertleşerek devam etmesine de engel olamayacaklardır. Öyle ki, bu bunalımlar CHP sıralarına da yansıtacak, sol kolunu güçlendirecektir. Bu ise ulusal demokratik güçlerin cephe ve eylem birliği yolunda yeni olanaklar doğuracaktır.

«Yeni Çağ» dan Okurlara

Federal Almanya'daki okurlarımız «Yeni Çağ» dergisini ve TKP'nin diğer yayınlarını, listesini yayınladığımız kitapçılardan satın alabilirler.

1. «Yeni Çağ» 1,— DM
2. «Atılım» 0,50 DM
3. L. İ. Brejnev, «Lenin'in 100. yıldönümü, SBKP'nin XXIV. Kongresi, SSCB'nin 50. yılı» 5,— DM
4. Nazım Hikmet, Bütün Eserleri (8 cilt) ciddi 7,50 DM
5. Bilimsel komünizm 7,— DM
6. Lenin (biografisi) 5,— DM
7. Sovyetler Birliği Komünist Partisinin Programı 3,— DM
8. Büyük Oktobr 50 yaşında 3,— DM
9. S. Üstüngel, «Savaş Yolu» 10,— DM
10. S. Üstüngel, «Günümüzde TKP» 5,— DM
11. S. Üstüngel, «Güneşli Dünya» 5,— DM
12. S. Üstüngel, «Türkiye Olayları – 1973» 1,— DM
13. A. Saydan, «Sınıf savaşında yeni aşama» 5,— DM
14. A. Saydan, «Alman Demokratik Cumhuriyeti» 3,— DM
15. A. Saydan, «Yedi Sosyalist Ülkede Dün-Bugün-Yarın» 3,— DM
16. A. Saydan, «Sovyetler Birliğinde 12 Gün» 2,— DM

Ayrıca dergimize abone olmak ve TKP'nin diğer yayınlarını edinmek isteyenler aşağıdaki adrese başvurabilirler:

Yeni Çağ – Stredisko pro rozsirovani tisku
Praha 6
Thakurova 3
Czechoslovakia

«Yeni Çağ» dan Okurlara

Federal Almanya'daki okurlarımız «Yeni Çağ» dergisini aşağıdaki kitapçıılardan satın alabilirler:

Adam-Kuckhoff-Buchhandlung

5100 Aachen

Löhergraben 4

Buchhandlung Ludwig Feuerbach

8600 Bamberg

Obere Brücke 3

Wissen und Fortschritt Buchhandlung

5070 Bergisch-Gladbach

Bensberger Straße 128

Wissen und Fortschritt Buchhandlung

4800 Bielefeld

Feilen Straße 10

Progress-Buchhandlung

5300 Bonn

Oxford Straße 17

Wissen und Fortschritt Buchhandlung

3300 Braunschweig

Adolfstraße 1

Dein Buch Volksbuchhandlung

2800 Bremen 1

Richtweg 4

Wissen und Fortschritt Buchhandlung

6100 Darmstadt

Leuteschläger 3

Büchershop Angela Davis

4600 Dortmund

Kampstraße 80

Heinrich-Heine-Buchhandlung

4000 Düsseldorf

Ackerstraße 3

Libresso-Buchzentrum Sabine Weber

8520 Erlangen

Schiffstraße 5

Karl-Liebknecht-Buchhandlung
4300 Essen 1
Viehofer Platz 14
Tat-Buchhandlung «Johanna Kirchner»
6000 Frankfurt/Main
Schumannstraße 56
Buchzentrum in der Goethestraße
6000 Frankfurt/Main
Goethestraße 56
Buchhandlung Walter Herbst
7800 Freiburg
An der Mehlwaage 2
Wissen und Fortschritt Buchhandlung GmbH.
6300 Gießen
Schiffenberger Weg 1
Wissen und Fortschritt Buchhandlung
3400 Göttingen
Burgstraße 24
Internationale Buchhandlung GmbH.
2000 Hamburg 13
Johnsallee 67
Wissen und Fortschritt Buchhandlung
3000 Hannover
Hamburger Allee 37
Buchhandlung kollektiv GmbH.
6900 Heidelberg
Plöck 64a
Wissen und Fortschritt Buchhandlung GmbH.
3500 Kassel
Werner-Hilpert-Straße 5
Kollektiv-Buchhandlung
2300 Kiel 1
Falckstraße 16
Wissen und Fortschritt Buchhandlung
5000 Köln
Fleischmengergasse 31
Buchhandlung Rosa Luxemburg
4150 Krefeld
St.-Anton-Straße 86

Bücherzentrum Süd-West

6500 Mainz

Bilhildisstraße 15

Wissen und Fortschritt Buchhandlung

6800 Mannheim

U 2, 3

Wissen und Fortschritt Buchhandlung GmbH.

3550 Marburg

Am Grün 56

Buchhandlung Libresso

8000 München 40

Türkenstraße 66

Karl-Liebknecht-Buchhandlung

4400 Münster

Steinfurter Straße 15

Libresso-Buchzentrum Sabine Weber

8500 Nürnberg

Weinmarkt 12 a

Dein Buch Volksbuchhandlung

2900 Oldenburg

Am Damm 26

Libresso-Buchzentrum Sabine Weber

8400 Regensburg

Glockengasse 7

Lenchen Demuth-Buchladen

6600 Saarbrücken

Nauwieser Straße 13

Wissen und Fortschritt Buchhandlung

5900 Siegen

Freudenberger Straße 18

Buchhandlung Hornung und Steinbach

7000 Stuttgart

Wilhelmsplatz 1

Buchhandlung W. A. Bastigkeit

5500 Trier

Lindenstraße 10

Friedrich-Engels-Buchhandlung

5600 Wuppertal-Elberfeld

Gathe 55–57

«Yeni Çağ» dan Okurlara

İngiltere'deki okurlarımız «Yeni Çağ» dergisini aşağıdaki kitap-
çılardan satın alabilirler:

Central Books Ltd.
37 Gray's Inn. Rd.
London W.C.1.

Collet's London Bookshop
64-66, Charing Cross. Rd.
London W.C. 2

Key Books
25, Essex St.
Birmingham B 5

«Yeni Çağ» dan Okurlara

Komünist basının geleneklerini sürdürerek «Barış ve Sosyalizm Problemleri» – «Yeni Çağ» dergisi sürekli olarak okurlara başvuruyor ve derginin daha ilginç, içeriğinin daha zengin olması için önerilerini bildirmelerini rica ediyor.

Aldığımız mektuplardaki tavsiyeler, dilek ve istekler, eleştiriler çalışmalarımızı ayarlamamızda bizlere büyük yardımda bulunuyor.

Sizlere tekrar başvurarak aşağıdaki soruları yanıtlamanızı rica ediyoruz:

- Dergide yayımlanan yazılardan hangileri sizde derin bir iz bıraktı ve niçin?
- Hangi yazıları beğenmediniz ve niçin?
- Dergide hangi konularda yazılar okumak istiyorsunuz?
- Derginin sayfalarında kimlerin yazılarını okumak istiyorsunuz?
- Dergide ne gibi yeni bölümler görmek istiyorsunuz?
- Başka önerileriniz var mı?

Okurlarımızın bu sorularımızı yanıtlamalarını bekliyor, mektuplarını aşağıdaki adrese göndermelerini rica ediyoruz.

Adresimiz: Yeni Çağ – Stredisko pro rozsirovani tisku,

Praha 6, Thakurova 3

Czechoslovakia

«YENİ ÇAĞ» I

OKU

VE

OKUT!

İÇİNDEKİLER

Sayfa

<i>Boris Ponomaryov</i> Yeni Sovyet Anayasası'nın uluslararası önemi	97
<i>Ezekias Papaioannou</i> 1970'lerin sonlarında anti-komünizm	112
<i>Willi Stoph</i> Sosyalist devlet ve toplumun ekonomik gelişmesi	123
<i>Vasil Bilak</i> Çekoslovakya'da 1948 Şubatından çıkarılan dersler	133
<i>Fransisko Gamboa</i> Komünistler ve yığınların bilinci	146
<i>Ib Nörlund</i> Enerji sorununun sınıfsal özü	158

ÖZEL SAYFALAR

xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın DİSK Yönetim Kurulu'na mesajı	168
xx: TKP Merkez Komitesinin Türkiye Barış Derneği Kongresine mesajı	170
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın Dünya Demokratik Gençlik Federasyonu'nun 10. Kongresine mesajı	171
xx: ÇKP MK Genel Sekreteri G. Husak yoldaşın TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşa mesajı	172
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın kısa biyografisi (5)	173
<i>A. Saydan</i> Maden-lş grevi ve sonuçları	182